בס"ד / שנה ו' / שבועות / נומער 311

כקעטל

- **געזאלצענע בריסקעט**
  משה ארי' שניצלער
- **די באהאלטענע סוד**
  ישראל דוד העסקעל
- **א שבועות סעודה מיטן ראש ישיבה שליט"א**
  איי-סקרים - איך שריי צום אייבערשטן
- **געגאסן פונדאמענט פארן צווייטן בנין אין אומאן**
  היכל הקודש נייעס

מה אהבתי תורתך

שלום לרחוק ולקרוב

זיין לעבן אין פובליק סקול / **געגאנגען דינען אין אמעריקאנעם מיליטער** / שפעטער א לעבן פון שוואויל טאג און ליידיגקייט / **דערנאך זיין מיטמאכענישן ביי טערעפיסטן** / ביז זיין פרייליכע יעצטיגע לעבן פון זיין א פרומער איד וואס היט תורה ומצוות. **אן אפענעם שמועס מיט מו"ה יעקב שאלום הי"ו.** שלום צווישן אידן.

יואל נחמן גלויבער

ועל גרי הצדק

די אומבאקאנטע געשיכטע פונעם גר צדק ר' ישראל בן אברהם גארדאן ז"ל פון ענגלאנד. זיין יונגע יארן זיך אנגעמענדיג פאר די שווארצע קנעכט / **די יארן פון זיין פארמישט אין די רעגירונג פאליטיק** / צווישן די תפיסה ווענט / **ווערט א פולשטענדיגער איד.** כי גרים הייתם.

יואל שניצלער

קרית ברסלב סטאנציעס

ערשטמאליגע בילדער-פראיעקט לכבוד יום טוב מיטן אריינבליקן הינטער די קוליסן פון איקאנישע לאקאציעס אין אט אונזער היים-שטעטעלע קרית ברסלב ליבערטי, וואס טראגן זיי געפינען זיך ביי אונז אין בעקיארד זענען זיי נאכאלץ פארבארגן פון אונזערע אויגן.

שמואל אייכנשטיין - יואל וועבערמאן

בס"ד

יו"ט
שבועות
תשפ"ו

נומער
313

שנה ו'

05	קול הברה
06	שטעטל נייעס
07	אלץ און אלעמען
10	בריוו פון ראש ישיבה
12	ועל גרי הצדק
20	מעשה פון א צדיק
22	היכל הלכה
28	סטאנציעס
42	געדאנקען
44	היכל הלכה
48	שבת טיש
41	שלום לרחוק ולקרוב

רעדאקטאר: אברהם הערש וועבערמאן, **רעדאקציע:** אברהם יצחק אייזנער, אברהם משה הכהן שטראססער, אהרן קליטניק, בערל שניצלער, מ. מאנן, גרשון קרעמער, יואל וועבערמאן, יואל שניצלער, יודא לייב וויס, ישראל דוד העסקעט, משה ארי' שניטצלער, שמואל אייכנשטיין, משה ראזענבערג, ישראל קרויס.

בלעטל

845.379.1161
136 Huschke Rd
Hurleyville NY 12747
Editor@bletelmagazine.com
צו באקומען אויף פאסט:
718.387.2691
subscribe@bletelmagazine.com
אויף אימעיל:
Chizikyomi@rabbiroth.org
Bletelmagazine.com
Breslevcenter.com
Gilyoines.com
ארץ ישראל: 053.315.6938

כל הזכיות שמורות. עס איז נישט ערלויבט צו קאפירן שטיקלעך פונעם בלעטל אן צושרייבן פון וואו עס קומט.

בס"ד

בית המדרש
היכל הקודש
קרית ברסלב

מהייסדות כ"ק מהרא"ש ז"ל • בנשיאות הראש ישיבה שליט"א

181 Huschke Rd. Hurleyville, NY 12747

יום טוב שבועות

מנחה ערב יום טוב.......................... 9:00

תיקון ליל שבועות......................... 1:30

שחרית ערשטע טאג................... 11:00

קריאת התנאים און מנחה............. 8:15

שחרית צווייטע טאג.................... 10:00

מנחה ושל"ס וקריאת הכתובה....... 7:30

מוצאי יום טוב וועט אם ירצה השם פארקומען פריילעכע טעניץ.

הגבאים

תורת השם תמימה

בית המדרש
לתורה ולתפילה

היכל התורה

אוצר הספרים

מקוה

כולל להוראה

שער בלאט

ראדאקטארישע אריינפיר צום בלעטל

אברהם הערש וועבערמאן

חג הקציר

מיט א דאנק צום אייבערשטן און מיט פילע הרגשים זעצן מיר זיך אראפ צאמנעמען די מוח אויפן פאפיר, און שניידן די פירות פון אלע פראיעקטן וואס מיר ברוך השם האבן אלע אהערגעשטעלט פאר אנשי שלומינו לכבוד יום טוב שבועות.

מיר הייבן אן מיט גאר א וואונדערליכע פאסירונג פון א אומבאקאנטן גר ר' ישראל גארדאן ז"ל, וואס האט געלעבט 250 יאר צוריק, פון וואו ער האט געשטאמט, וואו האט ער געוואוינט, ביז צו זיין ענדע, זיין פטירה אין תפיסה. באשריבן דורך אונזער טאלאנטפולער ידען מו"ה יואל מנחם גרשון שניצלער הי"ו. גאר אסאך ארבעט איז אריין דערין, פון נאכזוכן אלע דעטאלן פון זיין היסטאריע, ביז צו טרעפן די אלטע היסטארישע בילדער.

דערנאך האבן מיר פאר אייך עפעס גאר א ספעציעלע אינטערוויו, מיט א חשובער איד, וואס איז לעצטענס געוואר געווארן אז ער איז א איד. זיין לעבן אין פובליק סקול, זיין דינען אין אמעריקאנעם מיליטער, שפעטער א לעבן פון שוואויל טאג און ליידיגקייט, שפעטער זיין מיטמאכענישן ביי טערעפיסטן, ביז זיין פריילעכע יעצטיגע לעבן פון זיין א פרומער איד וואס היט תורה ומצוות. געברענגט צו אייך דורך מו"ה יואל נחמן גלויבער הי"ו פון לינדען.

ר' יואל נחמן נ"י איז געזיצן מיט דעם איד פאר שעות, און געהערט פון אים זיין גאנצע געשיכטע, און עס דערנאך אראפגעשריבן, אזוי אויך האט ער געמאכט זיכער אז מיר זאלן האבן די ריכטיגע בילדער. מיר האפן אז איר וועט דערפון הנאה האבן און ארויסנעמען דערפון די ריכטיגע מוסר השכל.

פון דארט גייען מיר צו אן ערשטמאליגן פראיעקט וואס די בלעטל האט נאכנישט געהאט ביז היינט, גערופן מיטן נאמען "קרית ברסלב סטאנציעס" כשמו כן הוא, מ'לאזט זיך ארויס אין אסאך אומבאקאנטע סטאנציעס אין שטעטל, וואו מען טרעפט חשובע אינגעלייט זיצן ביי זייער אפיס, ביי זייער שאפ און אזוי ווייטער, און פון דארט פארציילן זיי וואס זיי טוען אויף אינטער די קוליסן פארן שטעטל.

דאס איז צאמגעשטעלט געווארן דורך אונזער טאלאנטפולע שרייבער מו"ה שמואל אייכנשטיין הי"ו צוזאמען מיט זיין שותף מו"ה יואל וועבערמאן הי"ו וואס האט אפגעכאפט אט די אלע סטאנציעס. אונזער געוואלדיגער גרעפיקער מו"ה בערל שניצלער הי"ו האט דאס פאכמאניש צאמגעשטעלט אויף א הערליכע סטיל וואס די בלעטל ליינער האבן נאכנישט געזען ביז היינט.

ספעציעל קומט זיך א דאנק פאר אונזער מייסטער גרעפיקער מו"ה ישראל דוד העסקעל הי"ו וואס האט סיי אהערגעשטעלט די דעקלעך, און אזויך אויך האט ער דעזיינט אפאר באשרייבונגען און נאך.

מיר האפן אז איר וועט פון די אלע באשרייבונגען, ארטיקלען, אינטערוויוס גאר שטארק הנאה האבן און ארויסנעמען די ריכטיגע לעקציעס צו קענען לעבן אויף דער וועלט א גוט לעבן מיטן אייבערשטן בגשמיות וברוחניות.

ברוך השם אז מען האט נאכאמאל די זכיה צו קענען אהערשטעלן ביי די פרויען מאגאזין "אינדערהיים", א גאר הערליכע יום טוב פראיעקט, צאמגעשטעלט פון גאר שיינע שרייב ווערק.

צום ערשט האבן מיר פאר אייך א הערליכע אינהאלטסרייכע שמועס מיט מרת בערגמאן תחי' גערופן מיטן נאמען "אויף בערגיגע וועגן", וואס איז געווארן א חלק פון כלל ישראל פאר צוואנציג יאר. זי פארציילט וויאזוי דער אייבערשטער האט איר געהאלפן און העלפט איר אין אלע אירע מצבים פון לעבן, ובפרט ביי די מיטמאכענישן פון ווארטן אויף קינדער יארן לאנג, ביז זי האט ברוך השם זוכה געווען צו צוויי לעכטיגע מתנות פונעם אייבערשטן א צווילינג, א אינגל און א מיידל, היינט שוין גרעסערע קינדער.

אזוי אויך האבן מיר א צאמשטעל פון אפאר שמועסן פון טייערע נשים צדקניות, די ווייבער פון אונזערע חשובע מלמדים, וואס זיי פארציילן די שוועריקייטן וואס מאכט זיך ווען מ'האט א מאן א מלמד, און פון די אנדערע זייט די זכיה וואס מ'האט צו זיין די ווייב פון א מלמד תינוקות, און אזוי אויך ארויסהעלפן דעם מאן וואס מ'קען נאר.

אזוי אויך איז דא פאר אייך הערליכע ארטיקלען פון די חשובע שרייבערינס וואס חוץ וואס זיי שטעלן אהער געוואלדיגע ארטיקלען יעדע וואך, האבן זיי יעצט לכבוד יום טוב געברענגט פאר די חשובע ליינערס רייכע באשרייבונגען. ליינט און האט הנאה.

אברהם הערש וועבערמאן

דיין תורה ווארט אויף דיר:
פרנס היום $1,800
פרנס השבוע $3,600
פרנס החודש $5,000
פרנס השנה $10,000
צבי ואתרעי בן ומסר לן אוריתא
העלף דער ראש ישיבה שלעפן דעם עול פון באצאלן די בני עלי' מידי שבוע דורכ'ן זיך איינהאנדלען א זכות אין אונזער מקום תורה, ווען אין איינוועגס ווערט זיין תורה - דיינס. און אנדערע באדייט אינעם שבועות'דיגן והאר עינינו.
רופט היינט די גבאים:
הר"ר משה ארי' שניצלער הי"ו:
347.585.6166
הר"ר יוסף זינגער הי"ו:
347.764.2979
כולל היכל הקודש
בנשיאות הראש ישיבה שליט"א
dominogrp.com

שכוח פאר אלע טייערע תלמידים וואס האבן גענומען א "שטר כתובה" חודש'ליך מיט די הייליגע מוסדות ארה"ק.

דער הייליגער רבי שרייבט

על ידי שנותנין צדקה לארץ ישראל, נכללין באוירא דארץ ישראל שהוא בחינת הבל הקדוש שאין בו חטא, ועל ידי זה מבטלין הדין והחשך וכו' מן העולם. גם על ידי זה נצולין ממחשבות זרות שבתפלה, ונזדכך מחו ומחשבתו, והוא בחינת תקון הברית: (תורות מ"ה, ל"ז אות ד')

די ישועות קוואל איז אפן:

רופט דער גבאי 347 466 2410

מוסדות היכל הקודש
אלקא דמאיר ענני

ישועות
ביי רבי מאיר

קול הַבָּרָה

בריוו פון לייִנער
צום בלעטל
פאסט קעסטל

שיקט אריין אייער קול הברה צו 845-379-1161 - editor@bletelmagazine.com

א פארגעניגן

איך דארף מיך באדאנקען פאר די ערליכע בלעטל, יעדע וואך ווען דאס קומט אן ווערט פשוט ליכטיג פאר די אויגן צו האבן אזעלכע כשר'ע, ערליכע, ריינע, אויסגעהאלטענע ליין מאטריאל, וואס ס'איז ממש א מחיה אויסצולופטערן מיט דעם און צו האבן פרישע כח ווייטער צו דינען דעם אייבערשטן. נאכן ליינען די ארטיקלען פילט מען ענערדזשייזד, אנגעפילט מיט פרישקייט ווייטער צו קענען טון דעם רבינ'ס עצות און זיין אן ערליכער איד. דאס איז די ערשטע זאך.

און די צווייטע זאך, איך וואלט געוואלט באדאנקען אלע חשוב'ע שרייבערס וואס לייגן אריין אזויפיל כח אין די ארטיקלען, און זיי געבן אוועק פון זייער טייערע צייט, סיי די אינגעלייט און סיי די נשים צדקניות און אזוי אויך די אלע וואס לייגן אריין אזויפיל כח און מח יעדע וואך. ווען איך הייב אן טראכטן אז איך וויל מאכן איין ארטיקל און איך וויל שרייבן איין קליינע בריוו, נעמט עס פינף, צען, זעקס, זיבן, אכט, צוואנציג מינוט, און ביז ס'קומט ארויס דארף מען נאך צולייגן און אראפנעמען. און דא קומט עס אן כשולחן ערוך, און דאס איז אלעס אומבאצאלט. ס'איז ממש אומבאשרייבליכע הכרת הטוב וואס מ'דארף האבן פאר אזא זאך.

איך וואלט געוואלט מוסיף זיין א געדאנק וואס איך טראכט אז איך וואלט זייער הנאה געהאט, און אפשר קענען נאך אידן הנאה האבן דערפון. ברוך השם, דער ראש ישיבה שליט"א האט ארויסגעגעבן אזעלכע שיינע ניגונים אויף אידיש, ניגונים פון תשובה, התעוררות און התחזקות. אמאל איז יעדער ניגון געווען זייער פריש, אבער צוביסלעך ווערט עס אזוי איינגעשלאפן. ס'איז דא א שיינע אוצר פון ניגונים, און נישט יעדער קען אלע ניגונים.

אפשר וואלט געווען כדאי אז ס'זאל זיין א פלאץ אין די בלעטל וואו מען לייגט מען אריין יעדע וואך איין ניגון, געמאכט מיט א שיינע פיקטשער, און מ'קען שרייבן ווען דער ראש ישיבה האט געמאכט די ניגון, אויף וואס ס'איז געבויט, אויף א שיחה, אויף א תורה, אויף א מעשה, וואס די זאך איז געווען. און נאכדעם אויכעט א מקור, ווער ס'האט געמאכט די טאן פון די ניגון, און ווער ס'האט געמאכט די ווערטער, ביי וועלכע סידי מ'קען עס הערן.

למשל, פאר ראש השנה קען מען לייגן די ניגונים פון אומאן, איך טראכט אז ס'וואלט געווען א גוטע זאך וואס די גאנצע משפחה קען זיך מחיה זיין.

דער אייבערשטער זאל דיר געבן אסאך הצלחה, קענען צוריקברענגען מענטשן צום אייבערשטן, אזוי ווי דער הייליגער רבי האט געוואלט.

יצחק אייזיק ראזענבוים - קרית יואל

מו"ה נפתלי לעבאוויטש ז"ל

אפאר וואכן צוריק איז געווען הערליך באשריבן דער תורה שרייבער פון הייליגן רבי'ן זי"ע פון סאטמאר, מו"ה נפתלי לעבאוויטש ז"ל. איך האב זייער הנאה געהאט דערפון, אלץ ווען מען שרייבט פון די אידן פון פריערדיגע דור איז עס א געשמאק צו ליינען, ווייל מען קען זיך פון זיי לערנען זייער אסאך, זיי האבן געלעבט מיט אמונת חכמים בתמימות ופשיטות, זייער אידישקייט איז געווען געבויט אויף שטארקע יסודות, מען האט זיי נישט געקענט רוקן א אינטש פון זייער ערליכקייט און אזוי ווייטער.

עס איז ווערד צו דערמאנען אז די תלמוד תורה היכל הקודש אין קרית יואל האט נישט לאנג צוריק געהאט די זכיה צו האבן פאר א באזוך ר' נפתלי ז"ל ווי ער האט גערעדט זייער שיין צו די קינדער וועגן אמונה, וועגן לעבן בשלום. אט האט איר א בילד דערפון.

יואל טייטלבוים - קרית יואל

היכל הקודש נייעס

גרשון קרעמער

פונדאמענט געגאסן
פאר די צווייטע בנין אין אומאן

אין די לעצטע יארן האבן אנשי שלומינו, תלמידי היכל הקודש, זיך איינקווארטירט אינעם גרויסן בנין אויף די בילעצערקאווסקע גאס, וואו מ'האט די געלעגנהייט אפצוראכטן א שיינעם ראש השנה אויף א ריינעם אופן, אן די גאנצע הו-הא און דעם געפילדער פון די גאסן ארום דעם ציון הקדוש.

אבער יעצט, מיט די הילף פונעם אייבערשטן, האט מען בשעה טובה ומצלחת אנגעהויבן בויען א פרישן בנין פאר אנשי שלומינו אין אומאן. עס לאזט זיך ממש נישט גלייבן אז דעם יעצטיגן בנין האט מען אנגעהויבן בויען מיט ווייניגער ווי ניין יאר צוריק; דעמאלטס איז דער גאנצער פלאן געווען צו בויען בלויז צוויי שטאקן מיט שלאף-צימערן, וואס האט אפילו דעמאלט אויסגעזען איבערגעטריבן גרויס.

ברוך השם מען האלט שוין היינט דא, אז כאטש אז אינעם יעצטיגן בנין זענען פאראן זעקס הונדערט בעטן צום שלאפן, פרעגן שוין עטליכע יאר - סיי פרישע מקורבים און סיי אנשי שלומינו ביי וועמען די משפחה איז ב"ה צוגעוואקסן און ברענגען שוין מיט די קינדער, - די שאלה "למה נגרע?" - פארוואס קענען מיר נישט קומען זיין אינאיינעם מיט אלע אנשי שלומינו אין אומאן?

די הנהלה איז געזעסן לאנגע שעות במשך די ווינטער חדשים אויסצופלאנירן דעם נייעם בנין אויף די בעסטע וועג: ווי גרויס עס זאל זיין, וויפיל צימערן און שטאקן, און וואס אלץ דער בנין זאל אנטהאלטן. ב"ה אז אין די יעצטיגע טעג האלט מען שוין ביי די פאקטישע ארבעט; מען האט שוין אויסגעגראבן דעם גרוב און געגאסן דעם ערשטן שיכט צעמענט פארן פונדאמענט, מיט וואס עס הויבט זיך אן דאס בויען מיט א שנעלן טעמפא. אין בלויז עטליכע חדשים האפט מען שוין צו קענען זען דעם נייעם בנין הארט נעבן דעם ביז-יעצטיגן עקזיסטירנדן בנין, ווען די הויכשטאקיגע סטרוקטור וועט שוין שטיין במלוא הדרו.

מען בעט פון אלע אנשי שלומינו זאלן בעטן דעם אייבערשטן אז די ארבעט זאל טאקע קענען פאראויסגיין גענוג שנעל, כדי מען זאל שוין מער נישט דארפן אפזאגן די הונדערטער אידן וואס בעטן כסדר אז זיי ווילן דארט איינשטיין. און אז אויף ראש השנה תשפ"ח - אנדערהאלבן יאר פון יעצט - זאל מען מען קענען באנייען דעם פרישן בנין צו די צופרידנהייט פון אלע אנשי שלומינו.

אויפן ראט פון ראש ישיבה שליט"א, וועט דער יעצטיגער בנין געבויט ווערן עטוואס מער באקוועם, כדי צו פארגרינגערן פאר די אנשי שלומינו וואס דארפן עס האבן. נישט ווי דער ביז יעצטיגער בנין וואס האט בלויז פשוט'ע צימערן מיט אכט אדער צען בעטן. עס וועט זיין מער ענליך צו א דירה, וואו יעדער וואס דינגט א דירה וועט קענען אריינלייגן וויפיל בעטן ער וויל. עס וועלן אויך זיין צימערן פון פארשידענע סייזעס. עס מוז אבער באטאנט ווערן אז מען קען נישט מאכן אומאן אינגאנצן באקוועם; דער ס"מ לאזט עס נישט צו, און עס וועלן שטענדיג זיין מניעות און שוועריקייטן, זה בכה וזה בכה, אבער מען פרובירט עס צו מאכן אביסל גרינגער.

ראש השנה שלי עולה על הכל

אלץ און אלעמען

פראגעס און
ענטפערס איבער
אלץ און אלעמען

גרשון קרעמער

alemen@bletelmagazine.com - 845-445-7447

פארוואס א גלעזל איז שמאל פון אונטן

שאלה

איך האב געהערט אז איינע פון די סיבות פארוואס מען מאכט גלעזלעך שמאל פון אונטן און ברייטער פון אויבן איז ווייל אזוי איז עס מער סטאביל, וויבאלד די גאנצע וואג דרוקט אראפ.

אבער עס קומט מיר עפעס נישט אויס אזוי; איך מיין אז די סברה איז נישט ריכטיג. ווען עס וואלט געווען ברייטער פון אונטן וואלט עס דאך געווען פיל מער סטאביל, קענסטו מיר דאס אפשר אויסקלארן?

ענטפער

דו ביסט זייער גערעכט. אויב וואלט מען זיך נאר גערעכנט מיט די סטאביליטעט, וואלט זיכער געווען פיל בעסער עס צו מאכן ברייט פון אונטן און שמאלער פון אויבן. כדי א הויכע זאך זאל זיך גוט האלטן און זיך נישט אזוי שנעל איבערדרייען, איז וויכטיג צו מאכן דעם אונטערשטן חלק שווערער פונעם אויבערשטן, ווייל ווען די וואג געפינט זיך מער פון אונטן, ווערט דער גלעזל פיל שווערער איבערצודרייען.

עס זענען אבער דא אנדערע שטארקע סיבות פארוואס גלעזלעך זענען געווענליך ברייט פון אויבן און שמאל פון אונטן. דאס זענען פראקטישע סיבות וואס וועגן איבער די סטאביליטעט: עס איז פיל גרינגער צו טרינקען פון א ברייטערע עפענונג; עס איז גרינגער אריינצוגיסן אין א ברייט גלעזל (טראכט למשל פון א טראכטער); עס איז פיל גרינגער אויסצורייניגן; מען קען עס אנהויפענען איינס אינעם צווייטן; און עס האלט זיך בעסער אין די הענט אז עס זאל נישט אזוי גרינג ארויסגליטשן.

כדי א שיסל זאל זיין סטאביל און זיך נישט איבערדרייען, מאכט מען עס געווענליך אסאך דיקערביים אונטערשטן טייל כדי עס זאל האבן מער וואג.

מיט אונזער פשוט'ן בליק קען זיך דאכטן אז מיר דארפן פאקוסן נאר אויף צו זיין גרויס פון אויבן - צו זיין גרעסער און בעסער פון יעדן איינעם; אבער דער אמת איז אז דאס וועט אונז גארנישט ברענגען אויסער קאפ-ווייי, און מ'וועט זיך פיל גרינגער איבערדרייען. א בעסערע עצה איז צו זיין שטארק "פון אונטן". לאמיר ענדערש אוועקגעבן אונזערע כוחות פאר די פשוט'ע זאכן און דארט אריינלייגן די גאנצע וואג: זיך פרייען מיט א מזוזה, מיט א שבת קודש, מיט כיבוד אב ואם און אזוי ווייטער.

דער רבי זאגט (שיחות הר"ן, סימן לג): "אצל העולם אמונה הוא דבר קטן, ואצלי אמונה הוא דבר גדול מאד" - ביי די וועלט ווערט אמונה פאררעכנט אלס א קלייניקייט, אבער ביי מיר איז אמונה גאר א גרויסע זאך; "ועיקר האמונה היא בלי שום חכמות וחקירות כלל, רק בפשיטות גמור כמו שהנשים וההמון עם הכשרים מאמינים" - און דער עיקר אמונה איז אן קיין שום חכמות און חקירות, נאר פשוט אזוי ווי די ערליכע פרויען און פשוט'ע מענטשן גלייבן.

א מענטש וואס איז שטארק פון אונטן - מיט אמונה פשוטה און יראת שמים - קען שטיין פעסט אפילו ווען עס בלאזן שטארקע ווינטן.

והאמין בהשם ויחשבה לו צדקה

אידנו

וויכטיגע הנהלה מיטינג

פארגאנגענעם זונטאג במדבר, איז פארגעקומען א זיצונג צווישן די חברי הנהלה מיטן ראש ישיבה שליט"א, וואס האט זיך געצויגן פאר עטליכע שעה.

די געטרייע חברי הנהלה זענען איבערגעגאנגען מיטן ראש ישיבה שליט"א אלע פלענער וואס עס איז נוגע די שטעטל.

מען האט גערעדט איבער די פלענער פארן בית החיים, וואס אפילו עס שלעפט זיך שוין א לענגערע צייט, און עס זענען שוין אונטערגעקומען פיל שטיינער אין וועג יעדעס מאל וואס עס האט אויסגעקוקט אז מען האלט פארן ענדגילטיג טרעפן א לעזונג וויאזוי אהערצושטעלן דער בית החיים, האבן די חברי הנהלה נישט אויפגעגעבן נאר ארויפגעברענגט אלע פארשידענע אפציעס וואס זענען נאך אויפן טיש. מען איז דורך יעדע איינס פון זיי, וואס עס זענען די שוועריקגייטן דערפון און וויפיל עס וועט קאסטן.

מען האט גערעדט איבער די השגחה אין שטעטל, וואס עס ווערט פארלאנגט פון אלע געשעפטן, אדער פון פריוואטע מענטשן וואס פארקויפן עסן, זיכער צו מאכן אז עס איז אונטער א גוטע פארלעסליכע השגחה.

צום סוף פונעם זיצונג איז געווען א לענגערע שמועס מיטן ראש ישיבה שליט"א, ווי מען איז אדורך געגאנגען ביידע פאליטישע פארטייען וואס עס זענען דא אין אמעריקע נאציאנאל אבער בעיקר איז דאס די מערסטע נוגע פאר אונז אויף א לאקאלע שטאפל. מען האט פרובירט אויף אלע וועגן צו טרעפן א וועג צו באשטימען מיט וועלכע פארטיי איז ענדערש צו גיין ווען עס ווערט א קריגעריי צווישן ביידע, אזויווי עס מאכט זיך אפט.

דער ראש ישיבה שליט"א האט זייער מחזק געווען די חברי הנהלה אז מען זאל נישט זיך פארלאזן אויף קיין שום פארטיי, נאר אויפן אייבערשטן. דער ראש ישיבה שליט"א האט געשמועסט מיט די חברי הנהלה א לענגערע צייט וועגן די ענין פון השתדלות, אז מען דארף טון השתדלות וויפיל מען קען, אבער פארלאזן זאל מען זיך נאר אויפן אייבערשטן.

נאכן זיצונג איז מען אריבערגעגאנגען צו העסקן הנמרץ מו"ה מתתיהו רוטנער הי"ו און געזיצן מיט אים איבער די צוקונפטיגע פלענער פון די אידישע קהילות אין אפסטעיט, אזוי אויך וויאזוי זיך אומצוגיין מיט די בעפארשטייענדע סקול באורד וואלן אין ליבערטי.

זיך רעגיסטרירן

אין די יעצטיגע טעג, נאך די גאר וויכטיגע וואלן וואס איז פארגעקומען דעם דינסטאג, איז א צייט צו פריש דערמאנען אלע טייערע חברים וואס האבן זיך לעצטנס אהערגעצויגן, צו טוישן זייערע אדרעס רעגיסטראציע מיט די באורד אף עלעקשען, צו קענען שטימען אין די לאקאלע וואלן.

אזוי אויך אלע חשובע חברים וואס וואוינען אין שטעטל, זאלן האלטן קאפ ווען זיי ווערן אכצן יאר אלט, אזוי אויך ביי די מיידלעך איז דאס וויכטיג כדאי זיך צו קענען רעגיסטרירן צו קענען שטימען. אויך איז וויכטיג צו געדענקן אז ווען מען ווערט אכצן זאל מען גלייך גיין זיך רעגיסטרירן צו שטימען און נישט ווארטן ביז עס קומט וואלן, וואס דעמאלט איז די גאנצע עלעקשאן אפיס פארנומען און אלעס נעמט לענגער.

יעדער ווייסט עס, אבער מיר זאגן עס נאכאמאל. "די גאנצע כח וואס די קהילה האט מיטן אייבערשטנ'ס הילף, ווענדט זיך לויט די צאל מענטשן וואס מיר קענען ארויסברענגען ביי די

מודעות און
קרישקעלעך
פון די הנהלה

חברי הנהלה

יום טוב שבועות
ו' סיון

הדלקת הנרות .. 07:59

מוצאי שבת 09:31

מנחה
מעריב

פרשת נשא
09:17

זמנים לשבת קודש

טוי באוט וומרטעמ

זיצונג מיט מו"ה מתתיהו רוטנער הי"ו

שטום בודקעס".

מיטן זיך רעגיסטרירן צו שטימען, און ארויסגיין שטימען, גיבט איר א כח פאר די חברי הנהלה אייך צו קענען שטיין צו די האנט דורכאויס דעם גאנצן יאר.

נייע פראגראם

נאכפאלגענדיג די מאסיווע סוקסעס פון די באקסעס עסן וואס פולט טייערע משפחות פון שטעטל באקומען פון לעמאנעיד גראסערי. האבן דער געטרייער חבר הנהלה מו"ה מנחם שטיינבערג הי"ו אריינגעלייגט אסאך ארבעט צו קענען ברענגן נאך א פראגראם פאר אלע חברים פון שטעטל, דער פראגראם איז אונטער 'היעפ'.

אונטער די פראגראם קען יעדער וואס האט נישט קיין 'סענטראל עיר קאנדישאן' אין זייער הויז, באקומען איינמאל אין פינף יאר אן עיר קאנדישאן ווינדאו יוניט בחינם.

די הנהלה האט געארבעט אז מען זאל קענען באקומען די עיר קאנדישאן דא לאקאל אין שטעטל פון D&S Appliances פון מו"ה דודי לאקס הי"ו. וואס וועט פארזיכערן אז מען זאל קענען באקומען די עיר קאנדישאן ממש נאך וואס מען ווערט באשטעטיגט, און נישט דארפןווארטן לאנג ביז א פירמע אינדרויסן פון שטעטל זאל עס אהערשיקן.

עס איז וויכטיג אז ווען מען רופט אריין צום ערשטן מאל בעטן צו ווערן באשטעטיגט פאר די פראגראם, זאל מען זאגן אז מען וויל עס באקומען פון D&S Appliances.

די נומער פאר היעפ איז 845-807-0142.

נייעס'לעך

שלאגן אן עלטערן קינד?!

בעזהשי"ת - יום א' פרשת נשא, ג' סיון, שנת תשע"ז לפ"ק

לכבוד ... נרו יאיר

איך האב ערהאלטן דיין בריוו.

איך ווייס נישט וואו דיין שכל איז אז דו פרעגסט מיר בכלל אזא שאלה; דער טערעפיסט זאל דאס אליין מקיים זיין אויף זיך. דער רבי האט געזאגט פאר ר' נתן אז א קינד שלאגט מען נישט; דאס איז גערעדט געווארן אפילו קליינע קינדער, כל שכן אז דיין זון איז שוין בר מצוה, וואס דאס איז דאך א בפירוש'ע הלכה (יורה דעה סימן רמ, סעיף כ) אז מען טאר נישט שלאגן א גרויס קינד, ווייל מען איז עובר אויף (ויקרא יט, יד): "וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל".

אזוי שרייבט א טערעפיסט צו וועם דער מוסד האט דיר געהייסן גיין?! שומי שמים! איך וואונדער זיך צי ער האט דיר טאקע געזאגט אזוי ווי דו שרייבסט מיר, אדער דו ביסט מגזים; דו שרייבסט מיר דעם לשון: "אז ער הייבט הענט, זאל אים דער טאטע אזוי אנרייסן די ביינער, אז עס מעג בלייבן סימנים אויף אים אויף א וואך צוויי, אז ער זאל וויסן אז "מ'הייבט נישט קיין הענט אויף עלטערן"; רחמנא לצלן, דער אייבערשטער זאל דיך אפהיטן פון דעם. דו זאלסט ווייטער רעדן מיט האברך ר' ... ני"ו, ער איז א פארשטענדליכער אינגערמאן, און ער האט אסאך מקבל געווען פון מוהרא"ש ז"ל.

דאס וואס דער טערעפיסט האט דיר אויסגעלערנט אז עס איז נישט דא קיין הסברים, נאר א קינד דארף פאלגן אן קיין פארוואס און אן קיין פארוועגן - מיט דעם איז ער גערעכט, דאס איז א-ב

א בריוו פון דער ראש ישיבה

עצתו אמונה נשא תשע"ו

פון חינוך; א קינד דארף וויסן אז א ווארט פון טאטע מאמע איז א ווארט, נישט דא קיין וויכוחים, קיין הסברים און קיין טעמים. ווען א קינד פרעגט: "פארוואס דארף איך דאס טון?" איז דער תירוץ: "ווייל טאטע מאמע האבן אזוי געזאגט" - אן קיין פארוואס און אן קיין פארוווען.

וואויל איז פאר עלטערן וואס זענען מחנך די קינדער ווען זיי זענען יונג, ווייל וויסן זאלסטו אז קינדער - ווען זיי זענען שוין עלטער, קען מען שוין נישט רעדן צו זיי, און ווי יונגער זיי זענען, אלץ מער הערן זיי אויס. שלמה המלך זאגט (משלי יג, כד): "חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ, וְאֹהֲבוֹ שִׁחֲרוֹ מוּסָר", ווער עס האט ליב זיין קינד, זאגט אים מוסר, און ווער עס זאגט נישט קיין מוסר, איז א סימן אז ער האט פיינט זיין קינד. פרעגן חז"ל (מדרש שמות רבה א, א): "ווען א מענטש הערט אז איינער האט געשלאגן זיין קינד, וועט ער זיך דאך נוקם זיין אין יענעם, איז ווי אזוי זאגסטו אז ווער עס שלאגט נישט זיין קינד האט פיינט זיין קינד?" ענטפערן חז"ל: "ווען א מענטש איז נישט מחנך זיין קינד ווייל ער שוינט אים, זאל ער וויסן אז ער וועט צום סוף אראפ גיין פון אידישן וועג. אזוי ווי מיר זעען ביי אברהם אבינו, ווען ער האט געזען ווי ישמעאל קומט אהיים מיט א געטשקע, און ער שפילט זיך מיט דעם, האט ער אים געשוינט און גארנישט געזאגט, און עס האט זיך אויסגעלאזט מיט דעם אז ער האט אים געדארפט פארטרייבן פון שטוב כדי ער זאל נישט קליע מאכן זיין ברודער יצחק.

אזוי האט אויך פאסירט מיט עשו, אזוי ווי עס שטייט (בראשית כה, כח): "וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו, כִּי צַיִד בְּפִיו", יצחק האט ליב געהאט עשו, און ער האט אים קיינמאל גארנישט געזאגט, צום סוף איז ער ארויס לתרבות רעה; חז"ל זאגן (בבא בתרא טז:) אז אין דעם טאג וואס עשו האט פארקויפט די בכורה פאר יעקב האט ער עובר געווען אויף פינף הארבע עבירות - ער האט געטון אן עבירה מיט א נערה המאורסה; ער האט גע'הרג'עט א מענטש; כופר געווען אין תחיית המתים; כופר געווען אינעם אייבערשטן; און ער האט פארשעמט די בכורה. זעט מען פון דעם אז ווען א מענטש זאגט נישט קיין מוסר פאר זיינע קינדער ווען זיי זענען נאך יונג, וועט ער חרטה האבן שפעטער.

עס איז כדאי זאלסט נאכקוקן אין מדרש (מדרש שמות רבה א, א; תנחומא שמות א, א), וועסטו זען ווי חז"ל רעכענען אויס נאך מעשיות, אבשלום און אדוניה די קינדער פון דוד המלך וואס ער האט זיי נישט געזאגט קיין מוסר, און וואס עס איז געשען מיט זיי; אבער דער מדרש פירט אויס, אז אברהם האט מחנך געווען יצחק, און יצחק האט מחנך געווען יעקב, און אזוי ווייטער; וועגן דעם זענען זיי געווארן גרויסע צדיקים, און מען האט געהאט פון זיי אסאך נחת.

ווי יונגער מען איז מחנך די קינדער אז זיי זאלן זיך אויפפירן אזוי ווי עס דארף צו זיין, וועט מען האבן מער נחת פון זיי, אזוי ווי דער רבי' זאגט (ספר המידות, אות בנים, סימן סה): "צָרִיךְ לְלַמֵּד אֶת הַתִּינוֹק דֶּרֶךְ אֶרֶץ מִנְּעוּרָיו", מען דארף אויס לערנען פארן קינד דרך ארץ ווען ער איז נאך יונג.

איך האב נישט קיין צייט יעצט צו שרייבן, ווייל איך בין א בעל שמחה; אבער איך האב דיר קודם געמוזט שרייבן אפאר שורות אז דו זאלסט חס ושלום נישט אויסהערן דעם טערעפיסט; קליינע קינדער קען מען אמאל געבן - ווען עס פעלט אויס - א פעטשעלע, אבער א בחור טאר מען נישט שלאגן, ווייל דו וועסט אים אינגאנצן פארלירן.

זעל גרי

הצדק

די אומבאקאנטע געשיכטע פונעם גר צדק ר' ישראל בן אברהם גארדאן ז"ל

יואל שניצלער

ברוך אלקינו שבראנו לכבודו !

דריי מאל א טאג בעטן מיר אין שמונה עשרה: "ועל גרי הצדק ועלינו יהמו נא רחמיך ה' אלקינו", אז דער אייבערשטער זאל רחמנות האבן אויף די גרי הצדק; די גרים וואס זענען זיך מגייר און שליסן זיך אן אינעם אידישן פאלק גייען דורך פיל שוועריקייטן דורכאויס די צוגרייטונג צום גיור פראצעדור, דורכאויס די גיור פראצעדור, און פיל מאל במשך די לעבן אלס איד, אבער ווי גליקליך זענען זיי אז זיי האבן זוכה געווען צו ווערן א קינד פון עם ישראל, לערנען די הייליגע תורה און מקיים זיין די מצוות פון באשעפער.

דורכאויס די היסטאריע פון כלל ישראל זענען געווען אסאך באוואוסטע גרים, צווישן זיי משה בן אברהם פון ניקלסבורג, אברהם בן אברהם פאטאצקי, מיכאל בועז ישראל בן אברהם, און נאך.

לכבוד יום טוב שבועות ווען מיר אלע נעמען פון פריש אויף זיך די ליכטיגע עול התורה והמצוות, מיר זענען נאכאמאל מקבל די תורה, ברענגען מיר אייך אין קורצן די היסטאריע פון נישט אזא באקאנטער גר צדק, ר' ישראל בן אברהם גארדאן, וועלכע האט געלעבט א שטורעמישע לעבן פון די טאג וואס ער איז געבוירן געווארן, ביז די טאג וואס ער איז נפטר געווארן אין תפיסה. אבער ער האט געמאכט א גרויסע קידוש השם מיט זיין גיור, און עד היום ווערט נאך זיין היסטאריע שטודירט און אפגעלערנט און ברענגט צום אויבערפלאך די שיינקייט און אמת'דיגקייט פון לעבן א תורה טרייע לעבן.

זיין לעבן בכלל און זיין גיור בפרט האט גענאסן פון פיל פירסום, און עס זענען געשריבן געווארן פילע ביכער און ארטיקלען איבער אים, פארשטייט זיך עס איז אוממעגליך דאס אלעס ארייננצושטופן אין איין ארטיקל, אבער בעז"ה האבן מיר פרובירט אין קורצן צו באשרייבן קורצע שטריכן פון זיין לעבן.

ליינט און האט הנאה!

ל ארד דזארדזש גארדאן איז געבוירן געווארן אין לאנדאן ח' טבת שנת תקי"א (למספרם December 26, 1751) אלס דער זעקסטער קינד צו זיינע עלטערן. זיין פאטער האט געהייסן קאסמאו גארדאן, א סקאטישער נאבעלמאן, וואס האט זיך גערופן "דער דריטער הערצאג פון גארדאן".

א קורצע צייט נאך זיין געבורט איז זיין טאטע געשטארבן, און דעריבער איז דער יונגער גארדאן אין גאר א יונגן עלטער אריינגעשיקט געווארן אין די בארימטע און פריזטיזשפולער איטאן יוניווערסיטעט (בילד אויפן לינקן זייט).

צוליב טעכנישע און משפחה אנגעלעגנהייטן איז גארדאן ארויס פון קאלעדזש און אריין דינען אין די ענגלישע נעווי אפטיילונג פון די מיליטער, The Royal Navy.

שוין פון יונגווייז אן האט גארדאן ארויסגעוויזן אינטערעס אין זוכן דעם אמת און גערעכטיגקייט, ער האט זיך שטענדיג ארויסגעשטעלט און זיך אנגענומען פאר די שוואכע און באקריוודעטע, און פראטעסטירט קעגן עוולות.

אויפן קאווער בילד איז די הויז וואו גארדאן איז געבוירן און אויפגעוואקסן

ווען גארדאן איז אלט געווען אכצן יאר איז ער אין איינע פון די נסיעות אויפן ים געפארן ביי די מערב אינדישע אינזלען, נעבן דזשעמעיקא, וואו ער איז געווארן שאקירט צוזעענדיג ווי ברוטאל מען באהאנדלט די שווארצע קנעכט, אזוי ווייט אז ער האט גענומען די שטארקקייט און פארגעהאלטן דעם גאווערנאר פון דזשעמעיקא היתכן מען באהאנדלט די קנעכט אויף אזא שלעכטע וועג.

אין יענע יארן האט גארדאנ'ס מוטער געהייראט צו אן אמעריקאנער סאלדאט, וואס האט איינגעבאקן אין גארדאנ'ען א שטארקע שעצונג צו די לאנד אמעריקע און אירע ווירדן, בפרט נאכן צוזען פון דער נאנט די באהאנדלונג פון די קנעכט

אונטער בריטישע הערשאפט.

אין פארליאמענט

אין יאר תקל״ד (1774 למספרם) אלט זייענדיג 23 יאר איז גארדאן געלאפן פאר א זיץ אינעם בריטישן פארליאמענט, ער איז געלאפן קעגן איינער מיטן נאמען גענעראל פרעסער, ווען גענעראל פרעסער האט געזען אז ער גייט פארלירן זיין זיץ פאר דעם יונגן גארדאן האט ער אים ערלעדיגט א צווייטע זיץ, צו וואס גארדאן האט מסכים געווען, און פרעסער איז געבליבן מיט זיין אמט.

אינעם פארליאמענט האט זיך גארדאן געשאפן א נאמען אלס א גלייכער און ארנטליכער מענטש מיט א שארפן און אומבויגזאמער צינגל, אזוי ווייט אז עס איז ארומגעגאנגען א ווערטל אין יענע תקופה אז עס זענען דא דריי פארטייען אין די פארליאמענט, די רעגירונג, די אפאזיציע און לארד גארדאן...

די גארדאן ראיאטן

גארדאן איז באקאנט אין ענגלאנד און אין די גאנצע וועלט צוליב די ׳גארדן ראיאטן׳, נעמליך, זיין שארפע שטעלונג קעגן די גלייכבארעכטיגונג וואס די ענגלישע קעניגרייך האט געגעבן פאר די קאטוילן אין ענגלאנד.

צום סוף פון די זעכצנטע יאר הונדערט האבן זיך א טייל פון להבדיל אלף אלפי הבדלות די קריסטן, זיך אפגעטיילט פון די הערשאפט פון די פויפסט ימ״ש, און זיי האבן זיך א נאמען געגעבן פראָטעסטאַנטן, אין יענע צייט האט די ענגלישע רעגירונג זייער ענג געמאכט פאר די קאטוילן, מיט די טענה אז זיי ווילן אומווארפן די רעגירונג און הרג׳ענען די קעניגליכע משפחה, צווישן אנדערע זענען קאטוילן נישט געווען ערלויבט צו דינען אין די ארטיגע מיליטיגער, לויפן פאר רעגירונג שטעלעס, און אזוי ווייטער.

אין יאר תקל״ח (1778 למספרם) האט די ענגלישע רעגירונג דורכגעפירט א געזעץ וואס האט אראפגענומען טייל צוימונגען פון די קאטוילן און זיי גרינגער געמאכט דאס לעבן אין ענגלאנד, צווישן אנדערע זענען זיי ערלויבט געווארן צו פארמאגן הייזער, און דינען אין די מיליטער.

ווינטער תק״מ (נאוועמבער 1779 למספרם) האט מען אנגעטראגן פאר גארדאן, אלט זייענדיג 29 יאר, צו דינען אלס פרעזידענט פון די לאנדאן פראָטעסטאַנטן אסאסיאציע, און ער האט דאס אנגענומען אום כ״א אייר, תק״מ, (מאי 26, 1780 למספרם). די ענגלישע בירגער, די פראָטעסטאַנטן האבן זיך זייער קעגנגעשטעלט די ריפארמען וואס די רעגירונג האט געמאכט לטובת די קאטוילישע מינאריטעט אין לאנד, גארדאן אלס פרעזידענט פון די גרופע האט געטון וואס ער האט נאר געקענט צוריק צו דרייען די רעפארמען, ער האט אפילו געהאט א פריוואטע מיטינג מיטן דעמאלט׳דיגער קעניג וועגן דעם, אבער עס האט זיך גארנישט גערירט.

ווען די קעגנערשאפט איז נישט דערהערט געווארן ביי די רעגירונג׳ס ביוראען, האט מען מחליט געווען צו אונטערשרייבן א פעטיציע, די פעטיציעס האט מען אונטער געשריבן ביי גארדאן׳ס הויז, און מען האט געפלאנט אריינצוגעבן די פעטיציעס אינאיינעם מיט א פרידליכע פראטעסט, צום ארטיגן געזעץ הויז.

די רעגירונג האבן פרובירט צו אונטערקויפן גארדאן מיט גרויסע געלטער און שענערע רעגירונג שטעלעס אבי ער זאל אפלאזן די אסאסיאציע און זיך אפלאזן פון זיין אקטיוויזים, אבער ער האט נישט געוואלט.

למעשה, דאס איבערגעבן די פעטיציע צוזאמען מיט די פרידליכע פראטעסטן איז פארוואנדלט געווארן אין ערנסטע ראיאטן, נאנט צו זעכציג טויזנט מענטשן האבן זיך צאמגענומען ביי די פראטעסטן און מ׳האט געשפלינדערט און פארברענט קאטוילישע קירכעס, בענק, און תפיסות, און אזוי אויך הייזער.

די פראטעסטן זענען אנגעגאנגען א וואך צייט, און עס האט זיך אזוי ווייט

געמאלן בילד פון די פראטעסטן אנטקעגן די רעגירונג

און שרעקליך דערקייקלט אז מ'האט געדארפט אריינרופן פופצן טויזנט מיליטער לייט צו מאכן סדר, און זיי האבן זיך געדארפט באניצן מיט הייס געווער צו ברענגען די פראטעסטן אונטער קאנטראל, און בארואיגן די געמיטער.

ביי די ראיאטן זענען גע'הרג'עט געווארן נאנט צו 450 מענטשן, דאס איז געווען די מערסט פאטאלע ראיאטן אין לאנדאן'ס היסטאריע ביזן היינטיגן טאג.

למעשה האבן די ראיאטן גארנישט אויפגעטון, און עס האט נישט געהאט די מינדעסטע השפעה צו טוישן די געזעץ, עס האט נאר געברענגט אסאך גע'הרג'עטע און אסאך געלט שאדן.

אזוי אויך האבן די ראיאטן געהאט גאר א גרויסע נעגעטיווע השפעה אויף די דעמאלטס'דיגע ענגלישע הערשאפט, עס האט צעשטערט די דעמאלטס'דיגע שלום געשפרעכן מיט שפאניע צום סוף פון די אמעריקאנע רעוואלוציע, און עס האט געשטעלט פראגע צייכנעס איבער די סטאביליטעט פון די בריטישע קעניגרייך און איר שטאנד אין די וועלט.

גארדאן איז געכאפט און ארעסטירט געווארן, און מ'האט אים אנגעקלאגט אויף ווידערשפעניגונג אין א פרואוו צו איבערווארפן די רעגירונג, וואס טראגט די הארבע אורטייל פון טויט שטראף. מ'האט אים אריינגעזעצט אין די "טאוער אף לאנדאן" תפיסה וואו ער איז געזיצן פאר זעקס חדשים ביז זיין משפט וועלכע איז פארגעקומען אום י' שבט, תקמ"א, (פעברואר 1781 למספרם), גארדאן איז געווען גאר מזל'דיג מיטן אויפנעמען צוויי געניטע אדוואקאטן, ליאד קעניאן און טאמעס ערסקיין,

וועלכע האבן אים סוקסעספול פארטיידיגט מיט די טענה אז גארדאן

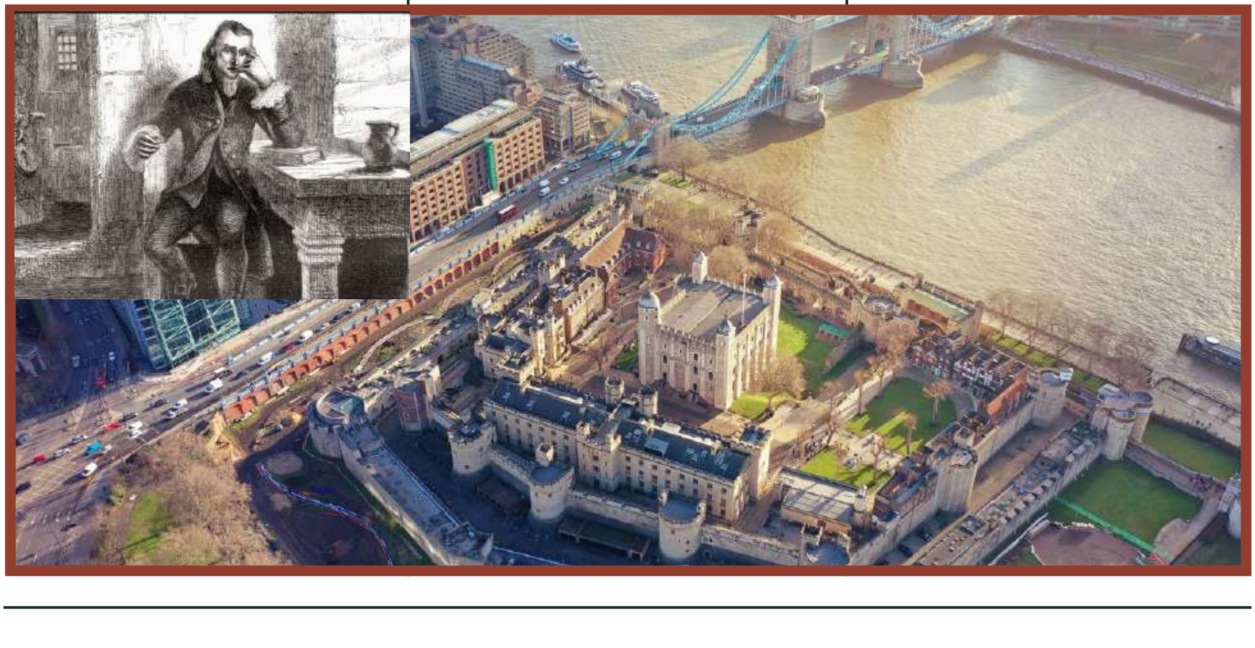

טאוער אוו לאנדאן היינט צו טאגס.

אינעם באקסל איז א געמאלן בילד פון גארדאן אין תפיסה.

האט געהאלטן אין איין בעטן די פארזאמלטע פראטעסטירער אז מ'זאל זיך האלטן רואיג און נישט ארויסגיין פון קאנטראל, און זיי האבן געברענגט עדות אויף דעם, און נאך א שעה האט אים די דזשורי ריינגעוואשן פון יעדע פארברעך און ער איז באפרייט געווארן.

דאס וויילן אין תפיסה האט אים זייער צעשטורעמט, און עס האט אים געברענגט צו מאכן א טיפע חשבון הנפש ווי ער האלט אויף די וועלט, און ער איז ארויסגעקומען פון תפיסה אלס א רעליגיעזער מאן, ער האט פון דעמאלט שטענדיג געטראגן מיט זיך רעליגיעזע ביכער, און אסאך געפרעפלט, ווי אויך האט ער אנגעהויבן צו גיין אנגעטון מיט מער טונקל קאלירטע קליידער, נישט קיין ליכטיגע און רעשיגע קליידער ווי ער פלעגט גיין ביז דעמאלט.

למעשה האבן די ראיאטן גארנישט אויפגעטון, אלעס איז געבליבן ביים אלטן.

אינעם בילד זעט מען די משפט צעטל פון גארדאן.

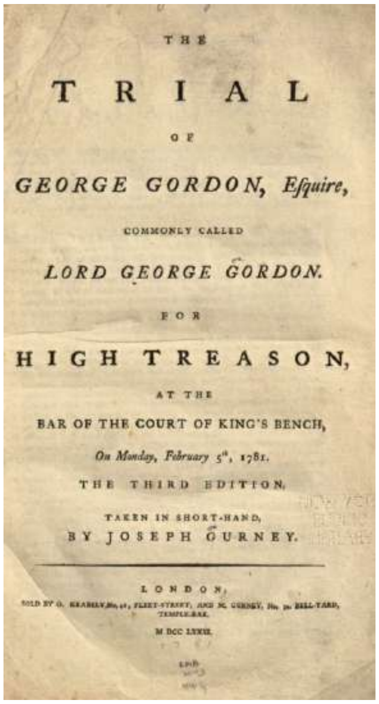
THE TRIAL OF GEORGE GORDON, Esquire, COMMONLY CALLED LORD GEORGE GORDON. FOR HIGH TREASON, AT THE BAR OF THE COURT OF KING'S BENCH, On Monday, February 5th, 1781.

THE THIRD EDITION.

TAKEN IN SHORT-HAND, BY JOSEPH GURNEY.

LONDON,

M DCC LXXXI.

נאך וואס די פרשה פון די ראיאטן האט זיך געענדיגט איז גארדאן געבליבן אין לאנדאן, אלס א רעלאטיוו רואיגער בירגער, און פארליאמענט מיטגלידער.

גארדאן איז געווארן באפרייט פון זיינע קלאגעס איבער די ראיאטן, אבער די רעגירונג האט געהאלטן אן אויג אויף אים, און געטראפן אויף אים פרישע קלאגעס מיט עטליכע יאר שפעטער.

די גיור פראצעדור

דורכאויס די צייט האט גארדאן זיך אריינגעלייגט מער און מער אין די הייליגע תורה, שפירנדיג אז די תורה און די אידישע גלויבן האט עפעס אים צו געבן, עפעס אמת'דיג, עפעס וואס וועט באפרידיגן און זעטיגן זיין נאגעדיגע זעל. ער האט גרינג אויפגעכאפט לשון הקודש, און אין יאר תקמ"ג (1783 למספרם) האט ער שוין געקענט א גוטן לשון הקודש, און געקענט לערנען און פארשטיין די הייליגע תורה און אנדערע ספרים.

איין טאג, דורכאויס זומער פון יאר תקמ"ה (1785 למספרם), ווען גארדאן האט שפאצירט אין די געסעלעך פונעם שטעטל איפסוויץ, א קליין שטעטל אין ענגלאנד, האט א קליין טעוועלע געכאפט זיינע אויגן, ער האט געזען א הייזקע, וואס העכערן טיר איז געווען א טעוועלע מיט די ווערטער: "כל דכפין ייתי ויכול", יעדער הונגעריגער קען אריינקומען עסן...

אויפן בילד פון אינטן זעט מען די שטעטל איפסוויץ.

זייענדיג נייגעריג ווער דער גוט-הארציגער פארשוין איז, האט ער אריינגעקלאפט אין דעם הויז, נאך א קורצע שמועס, א ווארט פאר א ווארט, האט זיך גארדאן באפריינדעט מיט דעם בעל הבית פון דעם הויז, ר' יצחק טיטערמאן, דער ארטיגער חזן, שוחט און מוהל. זייער פריינדשאפט איז אלס געווארן שטערקער און שטערקער, און זיי האבן אסאך צייט פארברענגט אינאיינעם, ווי אויך איז דאן גארדאן נאנט געווארן מיט נאך א איד, ר' נתן סאלאמאן, און נאך א שטיק צייט, אין הערבסט פון יאר תקמ"ו (1786 למספרם), האט ער ענדגילטיג מחליט געווען זיך צו מגייר זיין און ווערן א פולשטענדיגער פרומער איד.

בילד פון ר' יצחק טיטערמאן.

מיט זיין ברענעדיגע הארץ און שטארקע ווילן זיך אנצושליסן אינעם אידישן פאלק האט זיך גארדאן געוואנדן צום דעמאלט'דיגער לאנדאנער רב, דער גרויסער גאון רבי דוד טעבלי שיף זצ"ל, אבער דער רב האט קאטעגאריש אפגעזאגט זיין פארלאנג, ווי עס ווייזט

זיך אויס האט דער רב פארשטאנען אז די גיור פון אזא פראמינאנטער, באוואוסטער און קאנטראווערסיאלער פארשוין וועט נישט ברענגען קיין גוטס פאר די אידן אין לאנד.

בילד: ספר לשון הזהב פון רבי דוד

ספר
לשון זהב
חלק ראשון
לשון צדיק כסף נבחר, בכסף להוציא לאורה תעלומות, הלכה ושאלות ותשובות, אשר אזן וחקר מר דודי הרב המנוח הגאון המפורסם זיו הכהונה מהורר דוד טעבלי הכהן שיח וצ״ל, שהי׳ אב״ד בק״ק לונדן המעטירה, ומדינת ענגלאנד יע״א, ומלפנים דיין המצויין בהלפה, בעיר ואם בישראל, בית מקום אבותיו ק״ק פיפורט דמיין המפוארה יע״א.
הכינותיו וגם סדרתיו אנכי הצעיר
גבריאל בן הה״ג מהורר מרדכי אדלר הכהן
נר״ו אב״ד דק״ק מירנבן והגליל שווארין וואלד
יע״א.
ויתן לו הכהן קודש לפ״ק.
נדפס
בק״ק אפפענבאך יע״א

בילד: א שיר לכבוד רבי דוד טעבלי צום חנוכה הבית פון די שול אין לאנדאן

מזמור שיר חנכת הבית לדוד
אמשטרדם
ליב זוסמנש יצו

אזוי אויך, שרייבן טייל היסטאריקער,

ווען אליוער קראמוועל האט נאך די השתדלות פון ר׳ מנשה בן ישראל, אין יאר תט״ז געגעבן רשות פאר אידן צוריק צו קומען קיין ענגלאנד נאכן נישט זיין ערלויבט צו וואוינען דארט פאר 360 יאר, האט ער זיך אויסגענומען אז עס איז אומלעגאל זיך צו מגייר זיין, ממילא האט דער רב רבי דוד געהאלטן אז עס איז נישט אזוי געוואונטשן צו דורכפירן דעם גיור אויף אזא פערמינאנטער פארשוין אין ענגלאנד.

הגם עס איז שוין געווען 130 יאר נאך די צוריקקער פון אידן אין ענגלאנד, אבער עס האט דאן געבלאזן שטארק אנטיסעמיטישע ווינטן אין ענגלאנד, ווי מ׳זעט פון די דורכגעפאלענע "jew bill" פון יאר תקי״ג (1753 למספרם), וואס האט געזאלט געבן פאר די אידן די פולע רעכטן אזוי ווי אלע בירגער, אבער איז געווארן צוריקגעדרייט א יאר שפעטער צוליב די שטארקע העצע און קעגנערשאפט פון די דעמאלט׳דיגע רעגירונג, און די אידן אין לאנד האבן הערשט באקומען גלייכע בירגער רעכטן ארום הונדערט יאר שפעטער, צווישן די יארן תרי״ח און תר״נ (1858-1890 למספרם).

גארדאן האט זיך אבער נישט מייאש געווען, און ער האט געזוכט אנדערע וועגן ווי אזוי זיך צו מגייר זיין.

אינצווישן האט אים די רעגירונג ווידער אנגעקלאגט. טייל היסטאריקער זאגן אז דאס איז פשוט געווען אן אנטיסעמיטישער בלבול, וואס הגם ער איז נאכנישט געווען א פולקאמער איד, איז ער אבער שוין געגאנגען אין דעם ריכטונג, און דאס האט אויפגעברענגט בייז בלוט ביי זיינע ארומיגע און באקאנטע, די רעגירונג האט אים אנגעקלאגט אז ער האט באשמיצט רעגירונגס איינגעשטעלטע, צווישן זיי די פראנצויזישע קעניגין און דער פראנצויזישער אמבאסאדער צו ענגלאנד.

ווען גארדאן האט געזען אז מ׳גייט אים כאפן און ארעסטירן האט ער געמאכט פליטה קיין אמסטערדאם, מיט די האפענונג אז דארט וועט ער זיך קענען מגייר זיין און זיך באשיצן אינעם ארטיגן אידישן קהילה.

למעשה, ווען די ענגלישע רעגירונג האט געהערט אז ער איז אנגעקומען קיין אמסטערדאם האבן זיי פארלאנגט פון די האלאנדישע רעגירונג זיין אויסליפערונג, דער מעיאר פון שטאט האט דאן געבעטן גארדאנ׳ען צו פארלאזן דעם שטאט אין 24 שעה, בלית ברירה האט זיך גארדאן צוריק געקערט קיין לאנדאן, אבער אנשטאט פארן קיין לאנדאן איז ער געגאנגען צום שטאט בירמינגהעם, א שטאט בערך 100 מייל פון לאנדאן.

אין בירמינגהעם האט ער זיך באהאלטן אונטערן שאטן פון די אידישע קהילה אין שטאט, רבי יעקב, דער רב פון שטאט האט מסכים געווען אים צו מגייר זיין, און אזוי האט לארד דזשארדז גארדן זיך מגייר געווען אלט זייענדיג 36 יאר. ער האט זיך גע׳מל׳עט און גע׳טובל׳ט כדין, און זיך אויסגעקליבן דעם נאמען "ישראל בן אברהם".

דעם קומענדיגן שבת האט ער עולה געווען לתורה אין די האמבראו שול, וואו עס איז פארגעקומען די מעמד קריאת השם, און מיט דעם האט זיך גארדאן פולקאם אנגעשלאסן אינעם אויסדערוועלטן הייליגע אידישע פאלק, קינדער פונעם הייליגן באשעפער, זרע אברהם יצחק ויעקב.

ביי די "מי שברך" האט דער פרישער גר צדק געשנאדערט פאר די בית המדרש די פאנטאסטישע סומע פון הונדערט פונט, אן אומגעהויערע גרויסע סומע וואס די שול האט נאך קיינמאל בעפאר דעם נישט באקומען אלס א באשטייערונג.

וויניג איז באוואוסט איבער די תקופה וואס ער האט געוויילט אין בירמינגהעם, אזויפיל ווייסט מען אז ער האט זיך אויפגעהאלטן אין שטוב פון אן ארעמע אידישע פרוי, די מוטער פון די פריערדערמאנטע ר׳ יצחק טיטערמאן.

נאך עטליכע חדשים איז די רעגירונג ארויפגעקומען אויף זיינע שפירן, די פאליציי האט אים געכאפט און ארעסטירט און געברענגט קיין לאנדאן אונטער א גאר שווערע וואך.

אנקומענדיג קיין לאנדאן זענען אלע

זיינע באקאנטע און קרובים איבערראשט געווארן פון זיין נייע צורה, נעמליך, ער האט געטראגן א פולע אידישע טראגע, א הוט, ברייטע לאנגע פאות, און א לאנגע בארד, ער האט געגעבן א בליק ווי א איד וואס רירט זיך נישט ארויס פון די ווענט פון בית המדרש.

דער שופט האט אים צוגעטיילט פינף יאר תפיסה. צוליב וואס ער איז געווען א מיטגליד אין א געשעצטע משפחה האט ער באקומען א פריוואטע צעל אין תפיסה. די ערשטע זאך אין תפיסה האט ער ארויפגעקלאפט א מזוזה אויף די טיר פון זיין קעמערל, ווי אויך האט ער אויפגעהאנגען א טאוועל פון די עשרת הדברות. ער האט באקומען ערלויבעניש צאמצונעמען א מנין אידן, ארעסטאנטן אין יענעם תפיסה, צו קענען דאווענען אלע תפילות מיט מנין, און אזוי האט ער נישט פארפעלט צו דאווענען מיט מנין קיין איין טאג. ער האט געהאט גענוג געלט זיך צו קענען איינהאנדלען כשר'ע עסן, פאר זיך און פאר זיינע אידישע חברים אין תפיסה.

יעדע פרייטאג צו נאכטס האט ישראל געפראוועט א סעודה מיט חלות און וויין, זמירות און תשבחות, און געשמועסט דברי תורה מיט אנדערע חברים.

ישראל האט טעגליך געהאט פילע באזוכער, אידן און להבדיל גוים צוגלייך, וואס זענען געווען אינטערעסירט צו קענען לערנען דעם אייגנארטיגער פארשוין, אבער ישראל האט באפוילן פאר די וועכטער אין תפיסה אז אויב דער באזוכער וואס וויל קומען צו אים איז א איד, מוז ער גיין מיט בארד און פיאות, ווייל ער האט נישט געוואלט האבן א פארקער מיט נישט פרומע אידן.

דער שופט האט ערלויבט פאר ישראל צו שפילן מוזיק אין תפיסה, זייענדיג א שטארקער מוזיק ליבהאבער האט ער געקענט שפילן אויף עטליכע אינסטרומענטן.

איינמאל איז געקומען א איד אים באזוכן, דער איד האט זיך גערופן ענגל לייאן, און ער האט נישט געהאט קיין בארד, האט אים ישראל זייער שטארק פארגעהאלטן פארוואס ער האט נישט קיין בארד, האט אים ענגל געשריבן א לאנגע בריוו, וואו ער שרייבט אים צווישן אנדערע דער פסוק וואס דער אייבערשטער האט געזאגט פאר שמואל הנביא ווען ער איז געגאנגען טרעפן דוד המלך אלס קינד: "הָאָדָם יִרְאֶה לַעֵינַיִם וַה' יִרְאֶה לַלֵּבָב", מענטשן זעען מיט די אויגן, אבער דער אייבערשטער זעט די הארץ, און ער איז אן אמת'ער תורה טרייער איד, און היתכן ער האט אים פארשעמט פארוואס ער גייט נישט מיט א באדר, אויף וואס ישראל האט אים געענטפערט אז די טענה טראגט נישט קיין שום היתר צו עובר זיין אויף די תורה ח"ו, עס איז א מציאות וואס דער נביא זאגט.

ענגל איז געווארן זייער איבערגענומען פון ישראל'ס בריוו, און ער האט אים צוריק געשריבן א בריוו אז ער האט אנגענומען זיין מוסר רייד און ער וועט זיך מער נישט שניידן זיין בארד, און ער שרייבט זיך אונטער אויפן בריוו: אשר ב"ר יודא, ל' סיון, תקמ"ט (june 24, 1789 למספרם)

דערנאך האט מען צאמגענומען די בריוון אויסטויש און דאס געדרוקט אלס א ביכל. (אויפן בילד)

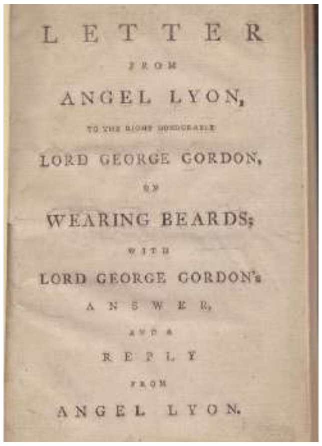
LETTER FROM ANGEL LYON, TO THE RIGHT HONOURABLE LORD GEORGE GORDON, ON WEARING BEARDS; WITH LORD GEORGE GORDON's ANSWER, AND A REPLY FROM ANGEL LYON.

זיינע לעצטע טעג

נאך פינף פיינפולע יארן איז ישראל געברענגט געווארן אין געריכט, דער שופט, אזוי ווי עס איז דאן געווען איינגעפירט - האט אים געהייסן אויסטון זיין הוט, אבער ישראל - נישט וועלנדיג זיצן אינעם בלויזן קאפ - האט דאס קאטעגאריש אפגעזאגט, דאן האט דער שופט געהייסן די פאליציי זאלן אים אויסטון די הוט מיט כח, דאן האט ישראל ארויסגענומען א ווייסע קאפל פון טאש און דאס צוגעבינדן צו זיין קאפ מיט א טאשטיכל, און ער האט געזאגט פארן שופט אז די אידישע רעליגיע הייסט אז די קאפ דארף זיין צוגעדעקט.

דער שופט האט געזאגט פאר ישראל ער זאל אים בעטן צו ווערן פארדאנירט כדי צו ווערן באפרייט, אבער ישראל האט דאס אפגעווארפן, מיט די טענה אז כדי צו בעטן א פארדאן דארף מען מודה זיין אויף א פארברעך, אבער ער איז גענצליך אומשולדיג, און ער גייט נישט מודה זיין אויף אן עוולה וואס ער איז נישט באגאנגען.

אין די טעג וואס מען האט דיסקוסירט זיין באפרייאונג איז ער נעבעך קראנק געווארן מיט די מחלה טיפוס, וואס האט זיך דאן פארשפרייט, און ער איז נפטר געווארן אין תפיסה אינעם טאג כ"ז חשוון, שנת תקנ"ד (נאוועמבער 1, 1793 למספ') אין יונגן עלטער פון צוויי און פערציג יאר.

זיין משפחה וועלכע האט זיך אנטזאגט ארויסצוגעבן זיין טויטן אויסגעלייטערטן קערפער פאר די אידישע קהילה וואס האט דאס געבעטן, און זיי האבן אים ליידער באערדיגט אין א קריסטליכע בית הקברות. זיין קבר איז געווען אנגעצייכנט ביז תשע"ז.

אין דעם יאר האט מען געבויט אין יענע געגנט נייע באן שינעס, און לויט די ענגלישע געזעץ איז ערלויבט אוועקצונעמען פאר דעם צוועק קברים וואס זענען עלטערן פון 200 יאר, און אזוי ווי ס'איז נישט געווען קיינער וואס זאל דאס אפהאלטן האט מען ארויסגענומען זיין געביין מיט נאך פילע אנדערע קערפער פון יענע בית הקבות און מ'ווייסט נישט וואו עס איז אהינגעקומען.

ברוך השם אז מען לאזט אונז היינט זיין אידן בפרהסיא, עס בלייבט נאר איבער פאר אונז זיך צו פרייען מיט אידישקייט און מיט די מצוות.

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

א מעשה פון א צדיק

העלף זיך אליין

אהרן קליטניק

אין די צייטן ווען די קאמוניסטישע באוועגונג האט איבערגענומען רוסלאנד, האבן זיי פארמאכט אלע שולן, חדרים און יעדע זאך וואס האט געהאט א שייכות מיט אידישקייט. עס איז געווען שטרענג פארבאטן צו לערנען תורה, און אויב מען האט געכאפט א מענטש פירן א ישיבה אדער לערנען תורה, האט דאס געמיינט אז מען פארשיקט אים קיין סיביר, וואו מען האט אים געלאזט אויסגיין פאר קעלט.

אין יענע צייטן האט אין דער שטאט מינסק געוואוינט א איד מיטן נאמען ר' יהושע, וועלכער האט געהאט א געוואלדיגע מסירת נפש פאר תורה. ער האט געעפנט א ישיבה אין מינסק מיט הונדערט פופציג בחורים. אבער וויבאלד די פאליציי פלעגן כסדר ארומגיין אין די גאסן זוכן ווער עס פארגייט א פאברעך, האט ר' יהושע זיך ארומגעדרייט אין די גאסן ממש נעבן דעם פלאץ וואו די בחורים האבן געזעצן און געלערנט, מיט א בעזעם אין די האנט ווי א גאסן-קערער. בשעת'ן קערן האט ער איבערגע'חזר'ט גמרא בעל פה מיט א געוויסן ניגון, און ווי נאר ער האט באמערקט די פאליציי, האט ער אנגעהויבן זינגען אן אנדערע ניגון. אזוי האבן די בחורים געוואוסט אז זיי דארפן זיך יעצט באהאלטן.

אזוי איז דאס אנגעגאנגען פאר יארן; אונטער די נאז פון די קאמוניסטן האט זיך געפירט א ישיבה דורך דער מסירת נפש פון ר' יהושע, וואס האט אויך געזארגט צוצושטעלן עסן פאר די בחורים און געלט פאר די הוצאות פון דער ישיבה.

איין טאג באקומט ר' יהושע א בריוו פון די ק.ג.ב. (.K.G.B), אז ער דארף זיך שוין קומען שטעלן פאר זייער געריכט. עס פארשטייט זיך אליין אז אזא איינלאדענונג האט נישט געמיינט קיין גוטס; געווענליך האט עס באדייט אז מען האט דיר געכאפט ביי א פארלעצונג. ר' יהושע קומט אן צום געריכט-הויז, און מען מאכט אים ווארטן אינדרויסן פונעם זאל פאר א לאנגע צייט. ווי באקאנט איז דאס געווען איינע פון זייערע טאקטיקן צו צוברעכן א מענטש. נאכן ווארטן עטליכע שעה רופט מען אים אריין, און מען הייסט אים אריינגיין צו איינעם פון די הויפט מיניסטארן פון די פאליציי. דער מיניסטער שמייכלט צו אים און ווייזט אים ער זאל זיך אוועקזעצן. פאר ר' יהושע איז עס געווען גאר מאדנע, ווייל ביי די קאמוניסטן האט מען נישט געוואוסט פון קיין שמייכלען; אלעס איז שטענדיג געווען שטרענג און אכזריות'דיג, מען פלעגט שרייען, און זייערע אויספארשונגען זענען געווען באגלייט מיט פייניגונגען און שווערע יסורים.

און דער מיניסטער זאגט אים: "זאלסט גוט וויסן, איך ווייס פונקטליך וואס דו טוסט דא די לעצטע פאר יאר. אויף דיין נאמען זענען דא בלעטער אויף בלעטער מיט פארברעכנס וואס דו ביסט באגאנגען, וואס אויף יעדן פארברעך קענסטו באקומען א קויל אין קאפ. וויסן זאלסטו אז איך בין א איד, און איך האב באקומען א מעלדונג אז נאך זעקס חדשים גיי איך אוועק פון מינסק און איך גיי קיין מאסקווע צו א העכערע שטעלע, און איינער אנדערש וועט איבערנעמען מיין פאזיציע דא. דעריבער וואלט איך דיר געעצה'ט: לויף אוועק פון מינסק באצייטנס, דו מיט דיין ווייב און קינדער, און איך קען דיר אפילו העלפן אנקומען קיין ארץ ישראל, אבער דא בלייב נישט."

ר' יהושע זיצט דארט און שטוינט: 'וואס גייט דא פאר? זייט ווען האט א מיניסטער אזא רחמנות? ביי די קאמוניסטן זענען נישט דא קיין מעשיות, זיי הרג'נען רעכטס און לינקס אן קיין שום רחמנות, דאס לעבן פון א מענטש איז ביי זיי הפקר.'

רופט זיך אן דער מיניסטער: "איך זע דו ביסט זייער פארוואונדערט איבער דעם וואס עס געשעט דא. איך גיי דיר מסביר זיין און דערציילן וואס דו געדענקסט זיכער נישט. איך קום פון א משפחה וואס ווען איך בין געווען גאר יונג איז מיין טאטע נפטר געווארן, איבערלאזנדיג מיין מאמע אלס אן אלמנה מיט דריי פיצליך קינדער.

פאר מיין מאמע איז געווען זייער שווער צו ברענגען געלט, זי איז שטענדיג געווען שולדיג געלט פארן געשעפטסמאן. עס איז געווען איינמאל אן ערב שבת, מיין מאמע האט שוין גארנישט געהאט קיין געלט צו קויפן פאר שבת, און קיין איין געשעפט איז מער נישט געווען גרייט צו געבן זאכן אויף בארג. מיין מאמע איז אהיימגעקומען און אנגעהויבן וויינען אז איר לעבן איז אזוי ביטער, זי האט נישט וואס צו געבן צו עסן פאר די קינדער, און איך מיט מיינע ברידער האבן מיטגעוויינט מיט איר. פלוצלינג רופט זי זיך אויס: "אה! איך האב פארגעסן, עס איז דא א איד א תלמיד חכם, ר' יהושע, ער וועט מיר זיכער העלפן!" ווי נאר מיין מאמע איז אנגעקומען צו ר' יהושע'ן און אים געזאגט: "ר' יהושע, כלו כל הקצין, איך האלט עס שוין נישט אויס; איך הונגער און מיינע קינדער הונגערן, קיינער וויל מיר נישט געבן קיין עסן אויף בארג, און איך האב נישט קיין וועג וויאזוי צו שטילן מיין הונגער."

הערנדיג די ווערטער פון מיין מאמע, איז ר' יהושע צוגעגאנגען צום וואנט וואו עס איז געהאנגען א גאלדענע זייגער, ער האט עס אראפגענומען, עס געגעבן פאר מיין מאמע און געזאגט: "געב דאס פאר א משכון פארן געשעפטסמאן, אזוי וועט ער דיר זיכער לאזן איינקויפן וויפיל דו ווילסט, און ווען דו וועסט האבן געלט צו באצאלן דעם געשעפטסמאן, ברענג מיר צוריק דעם זייגער."

דער מיניסטער האט אויסגעפירט: "איך געדענק די פרייד וואס מיין מאמע האט דעמאלט געהאט. צוליב דעם האב איך דיר געהאלפן ביז יעצט דו זאלסט נישט אריינפאלן אין צרות, און יעצט וויל איך דיר העלפן אנטלויפן פון דא כדי אנצוקומען קיין ארץ ישראל; אזוי ווי דו האסט פריילך געמאכט מיין מאמע, וויל איך דיר מאכן פריילך."

דאס איז ממש די פסוק "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו", ווען מען העלפט א צווייטן העלפט מען זיך אליין.

שיחות מוהרא"ש חלק י"ג ערך עצרה

דעם הייליגן רבינ'ס לעבנסוועג

קס"א

פארזעצונג פון פריער:

אויף רֹאשׁ הַשָּׁנָה תקס"ו זֶענֶען זִיךְ צוּזַאמְגֶעקוּמֶען אַ גְרוֹיסֶער קִיבּוּץ פוּן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ בַּיים הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, אַזוֹי ווִי עֶס אַיינְגֶעפִירְט יֶעדֶעס יָאר צוּ קוּמֶען צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן אוֹיף רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

אִין אֵיינֶע פוּן דִי טֶעג פוּן עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה אִיז דֶער רֶבִּי אַרוֹיסְגֶעקוּמֶען פוּן מִקְוֶה אוּן גֶעזָאגְט אַז עֶס אִיז אִים יֶעצְט נִתְגַלֶה גֶעוָוארְן פוּן הִימְל ווִי אַזוֹי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ זָאלְן זִיךְ פִירְן אִין דֶעם עִנְיָן פוּן תַּעֲנִיתִים זֵייעֶר גַאנְץ לֶעבְּן, ווִיפִיל אוּן וֶוען יֶעדֶער פוּן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ זָאל פַאסְטְן תַּעֲנִיתִים יֶעדֶעס יָאר, אוּן עֶר הָאט גֶעזָאגְט פַאר אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ אַז נָאךְ יוֹם טוֹב זָאלְן זֵיי אַרַיינְקוּמֶען צוּ אִים.

נָאךְ יוֹם טוֹב זֶענֶען טַאקֶע אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ אַרַיינְגֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, יֶעדֶער אֵיינֶער בַּאזוּנְדֶער, אוּן דֶער רֶבִּי הָאט יֶעדְן גֶעגֶעבְּן אַ צֶעטְל וֶועלְכֶע טֶעג זֵיי זָאלְן פַאסְטְן. דֶער רֶבִּי אַלֵיין הָאט גֶעהַאט בַּיי זִיךְ אָפְּגֶעשְׁרִיבְּן בִּכְתַב יַד קָדְשׁוֹ דִי אַלֶע זַאכְן, קֵיינֶער הָאט נִישְׁט גֶעוואוּסְט וָואס דָארְט שְׁטֵייט ווַייל דֶער רֶבִּי הָאט נִישְׁט גֶעלָאזְט אַרַיינְקוּקְן אִין זַיין צֶעטְל.

רֶבִּי נָתָן אִיז אוֹיךְ אַרַיינְגֶעגַאנְגֶען צוּם רֶבִּי'ן צוּ בַּאקוּמֶען זַיין צֶעטְל, עֶר הָאט גֶעזֶען ווִי דֶער רֶבִּי זִיצְט בַּיים טִישׁ מִיטְ'ן צֶעטְל אִין הַאנְט, עֶר הָאט נִישְׁט גֶעקֶענְט זֶען וָואס דָארְט שְׁטֵייט אָבֶּער עֶר הָאט גֶעזֶען ווִי דֶער רֶבִּי זִיצְט אוּן טְרַאכְט אַרַיין זֵייעֶר שְׁטַארְק, עֶר הָאט זִיךְ שְׁטַארְק גֶעפְּלָאגְט אוּן מְעַיֵּן גֶעוֶוען אִינֶעם צֶעטְל, בִּיז וֶוען עֶר הָאט אַרוֹיסְגֶעזָאגְט פוּן זַיין הֵיילִיג מוֹיל דִי טֶעג וֶוען רֶבִּי נָתָן זָאל פַאסְטְן, אוּן דָאס אִיז גֶעוֶוען דִי טֶעג פוּן כ"ב אָדָר, ט"ז אִיָיר, י"א סִיוָן, אוּן י"א טֵבֵת. אוּן עֶר הָאט אִים גֶעזָאגְט אַז אוֹיבּ אֵיינֶע פוּן דִי טֶעג וֶועט אוֹיסְפַאלְן אוּם שַׁבָּת קוֹדֶשׁ אָדֶער אִין אַ טָאג וֶוען מֶען קֶען נִישְׁט פַאסְטְן, זָאל עֶר אָפְּשְׁטוּפְּן דֶעם תַּעֲנִית אוֹיף אַ טָאג שְׁפֶּעטֶער.

דֶער רֶבִּי הָאט גֶעהֵייסְן רֶבִּי נָתָן עֶר זָאל אָפְּשְׁרַייבְּן דִי טֶעג אוֹיף אַ צֶעטְל עֶס צוּ גֶעדֶענְקֶען, אוּן עֶר הָאט אִים אָנְגֶעזָאגְט אַז עֶר זָאל זֵייעֶר אַכְטוּנְג גֶעבְּן אוֹיף דֶעם צֶעטְל עֶס נִישְׁט צוּ פַארְלִירְן.

דֶער רֶבִּי הָאט אִים אוֹיךְ אָנְגֶעזָאגְט אַז אִין דִי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטֶע חֳדָשִׁים זָאל עֶר מֶער אַכְטוּנְג גֶעבְּן אוֹיף דִי מִצְוָה פוּן גֶעבְּן מַעֲשֵׂר, עֶר זָאל סְפֶּעצִיעֶל מֶער זִיךְ מִשְׁתַּדֵל זַיין צוּ גֶעבְּן מַעֲשֵׂר אִין דִי חֳדָשִׁים.

דִי זַאךְ פוּן דִי תַּעֲנִיתִים הָאט דֶער רֶבִּי גֶערֶעדְט מִיט יֶעדְן פוּן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ בַּאזוּנְדֶער, אוּן עֶר הָאט זֵיי אָנְגֶעזָאגְט אַז אוּם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֵיידֶער דֶער רֶבִּי הוֹיבְּט אָן זָאגְן תּוֹרָה, וֶוען עֶר גְרֵייט זִיךְ צוּ צוּ זָאגְן תּוֹרָה, דֶעמָאלְט זָאלְן זֵיי מְקַבֵּל זַיין אוֹיף זִיךְ דִי תַּעֲנִיתִים וָואס עֶר הָאט זֵיי גֶעגֶעבְּן.

דֶעמָאלְט אוּם רֹאשׁ הַשָּׁנָה זָאלְן זֵיי מְקַבֵּל זַיין אוֹיף זִיךְ דִי אַלֶע תַּעֲנִיתִים פַאר דִי גַאנְצֶע יָאר, אוּן וֶוער עֶס וֶועט נִישְׁט זַיין בַּיי אִים אוֹיף רֹאשׁ הַשָּׁנָה, זָאל בִּכְלַל נִישְׁט פַאסְטְן.

אוּם חוֹדֶשׁ חֶשְׁוָן אִיז גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן בַּיי רֶבִּי נָתָן אַ אִינְגְל לְמַזָל טוֹב, רֶבִּי נָתָן הָאט גֶעוָואלְט פָארְן צוּם רֶבִּי'ן אִיבֶּערְצוּגֶעבְּן דִי גוּטֶע בְּשׂוּרָה, אָבֶּער לְמַעֲשֶׂה הָאט עֶר נִישְׁט גֶעקֶענְט פָארְן בִּיז עֶרְשְׁט נָאכְ'ן בְּרִית, אוּן עֶר הָאט נָאמֶען גֶעגֶעבְּן פַארְ'ן קִינְד מֵאִיר.

דֶערְנָאךְ אִיז רֶבִּי נָתָן גֶעקוּמֶען צוּם רֶבִּי'ן, אוּן דֶעמָאלְט אִיז גֶעוֶוען דִי צְוֵייטֶע מָאל וָואס דֶער רֶבִּי הָאט אִים גֶעווִיזְן זַיין סֵפֶר, וָואס מִיר רוּפְן "סֵפֶר הַנִּשְׂרָף", דֶער סֵפֶר וָואס מֶען הָאט פַארְבְּרֶענְט. דֶער רֶבִּי הָאט אִים דֶעמָאלְט פָארְגֶעלֵיינְט עֶטְלִיכֶע שְׁטִיקְלֶעךְ פוּן דֶעם סֵפֶר, רֶבִּי נָתָן אִיז גֶעוָוארְן זֵייעֶר אִיבֶּערְגֶענוּמֶען אוּן דֶערְצִיטֶערְט, כָאטְשׁ וָואס עֶר הָאט בִּכְלַל נִישְׁט פַארְשְׁטַאנֶען וָואס דָארְט שְׁטֵייט.

אוּם חוֹדֶשׁ כִּסְלֵיו אִיז רֶבִּי נָתָן נָאכְאַמָאל גֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, דֶעמָאלְט אִיז עֶר גֶעזֶעסְן בַּיים רֶבִּי'ן פַאר דְרֵיי וָואכְן נָאכְאַנַאנְד, עֶר הָאט דֶעמָאלְט גֶעעֶנְדִיגְט שְׁרַייבְּן דֶעם גַאנְצְן "סֵפֶר הָא-ב", דָאס אִיז דֶער "סֵפֶר הַמִדוֹת", וָואס עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן שְׁרַייבְּן נָאךְ צוּרִיק אִין יָאר תקס"ג.

פארזעצונג קומענדיגע וואך אי"ה

בלעטל יום טוב פראיעקט

סטאנציעס

בלעטל יום טוב פראיעקט

אן ערשטמאליגע בילדער-פראיעקט לכבוד יום טוב מיטן אריינבליקן הינטער די קוליסן פון איקאנישע לאקאציעס אין אט אונזער היים-שטעטעלע ליבערטי, וואס טראץ זיי געפינען זיך ביי אונז אין בעקיארד זענען זיי נאכאלץ פארבארגן פון אונזערע אויגן

שמואל אייכנשטיין

בילדער: יואל וועבערמאן

ד

י ערשטע זאך וואס די בלעטל רעדאקציע פארלאנגט בעפאר מען טאנצט אריין אין א פראיעקט איז, אז עס קען נישט זיין סתם געמאלן וואסער. עס דארף פארמאגן א גוטן חידוש, עפעס וואס דער ליינער ווייסט נאכנישט, אבער פון די אנדערע זייט זאל עס האבן א ריכטיגע לעובדא ולמעשה'דיגע פאנטש ליין.

און דאס האלטן מיר שטענדיג פאר די אויגן, פון ווען מען הייבט אן פלאנען דעם פראיעקט, ביזן ענדיגן שרייבן די לעצטע שורה, אז דער ליינער זאל באקומען דעם אמת'ן בליק ווען ער קוקט אויף עפעס. למשל, דורך דעם באשרייבונג קומט ארויס די מעסעדזש גאר שטארק, אז די אפיס וואו מיר גייען באזוכן איז נישט סתם נאך א סטאנציע אינעם גרויסן וועלטל, נאר עס איז א גאנצע וועלט פאר זיך. עס טראגט אין זיך חסד פאר א צווייטן, קוקן גוט אויף די אידן מיט וועמען מען קומט אין קאנטאקט, און בעיקר ווייזט עס וויאזוי א מענטש קאנעקט זיך מיט'ן אייבערשטן דארט אויף זיין פלאץ וואו ער געפינט זיך במשך דעם טאג.

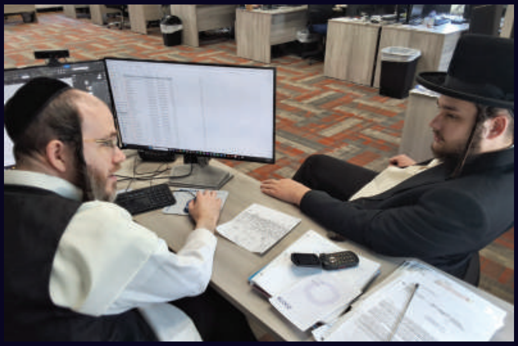

אז מען האט שוין דעם ציל, קען מען זיך נעמען צו דער עבודה, נעמליך זיך ארומקוקן אינעם שטעטל וואו עס געפינען זיך אזעלכע שטילע ווינקלען, וואס די בלעטל ליינער ווייסן אפילו נישט וואס דארט קומט פאר.

א גרויסן דאנק פארן שטענדיגן חבר פונעם קרית ברסלב בלעטל ר' יואל וועבערמאן, וואס איז מיטגעקומען צו אלע ערטער און געכאפט הערליכע בילדער, דאס האט לויט אלע ווארשיינליכקייטן ערגענצט דעם ארטיקל און איר ארויפגערוקט צום קומענדיגן שטאפל פון פראפעסיאנאליטעט.

גיימיר צום ערשטן סטאנציע.

שמש שטיבל

״איך האב די בעסטע דזשאב אין שטעטל,״ זאגט אונז דער געטרייער שמש ר׳ ישראל פוקס, בשעת ער דרייט מיטן שליסל צו עפענען דעם שלאס פונעם שמש שטיבל. ״ס׳איז נישטא נאך איינער וואס קען זען פונדערנאנט די טייערקייט פון אלע שטעטל איינוואוינער, אזויווי דער שמש אין בית המדרש.״

״איך זאג עס מיטן גאנצן הארץ, ס׳איז נישטא אין דער וועלט אזוינע וואוילע מענטשן ווי אנשי שלומינו וואס קומען אהער יעדן צופרי און ביינאכט דאווענען. אין א בית המדרש אזוי גרויס וואלטן ווען געקענט זיין יעדן טאג קריגערייען און מחלוקת, יעדער מענטש האט דאך א צווייטע מיינונג. ברוך השם אז דער בית המדרש איז א שיין ווינקל וואו יעדער שפירט זיך היימיש און באקוועם.״

ר׳ ישראל האט אונז נישט געדארפט צופיל לאדענען, דאס שמש שטיבל איז באקאנט פאר אלע ליינער פינקט ווי פאר אונז, אבער מיר האבן קיינמאל נישט געהאט אן ארייננבליק צו עפעס מער ווי דאס וואס מען קען זען מיט די פליישיגע אויגן. אלעס שטייט אויפן פלאץ זונטאג צופרי, אזויווי מען האט עס איבערגעלאזט פרייטאג הארט פארן זמן.

דער געטרייער שמש צייגט אונז אלע פארשידענע זאכן וואס די שטיבל האט צו פארקויפן. ״יעצט ווינטער איז דער שטיבל אפן בלויז ערב שבת. מיר האפן עס אויסצובררייטערן אינעם זומער מיט פרישע ווארימע עסן יעדן פרייטאג, און אנפולן די פאליצעס מיט פיל מער זאכן ווי עס איז דא אצינד.״

״עס זענען דא פלענער פאר די זומער צו מאכן דא א שטיקל ׳קאנטין׳ פאר די בחורים, מיט סלאש, און פאפקארן און נאך גוטע זאכן יעדן טאג. אז עס וועט שוין זיין דא, וועלן די אינגעלייט אויך קענען נעמען.״

מען זעט אז די תלמידים פונעם ראש ישיבה שליט״א לעבן מיט ישוב הדעת, ווי ר׳ ישראל לייגט עס אראפ: ״אין אלע שמשים שטיבלעך קומען מענטשן פרייטאג די לעצטע רגע מיט די הענט און די נשמה אין פרובירן צו כאפן אלעס וואס איז דא כדי זיי זאלן נאך האבן עפעס אויף שבת. די טייערע איינוואוינער פון שטעטל קומען אין מקוה זייער פרי, און אויך קויפן זיי אינעם שמש שטיבל בלויז קליינקייטן, מען לאזט נישט איבער קיין וויכטיגע זאכן צו קויפן ערב שבת פארן זמן.״

יעצט אבער ערווארט אונז א שטיקל סורפרייז, ווען ר׳ ישראל פירט אונז אריין אינעם צווייטן צימער, וואו ער ווייזט אונז די ריזיגע וואש מאשינען וואס ארבעטן מיט׳ן פולן פארע, לושמיר אינדרויסן פונעם מקוה שטייען פולע וועגענער מיט האנטוכער. ״איך מאך זיכער אז ס׳זאל אייביג זיין גענוג פאר כאטש צוויי טעג, אז אויב עפעס מאכט זיך אומגערישט, זאל זיין גענוג און נאך פאר יעדן איינעם.״

אויף אונזער פראגע אויב מען קען ארויסגעבן עפעס פון הינטער די קוליסן וואס מענטשן ווייסן נישט איבער דעם שמש שטיבל, זאגט אונז ר׳ ישראל: ״אפטמאל ווען דער ראש ישיבה קומט אהער אויף שבת אדער יום טוב, קום איך אהער אין די צוויי צימערן איינשטיין אויף שבת מיט די משפחה, די שמש שטיבל ווערט מיין דירה לכבוד שבת.״

מיר ענדיגן אונזער באזוך און מיר לאזן ר׳ ישראל צוריקגיין אויבן שיין באגריסן די מתפללים וואס זענען נארוואס אנגעקומען.

בלעטל רעדאקטאר

"איך הער זאגן אז אפאר שעה א חודש האסטו צייט צו ארבעטן פאר 'פעסט בילד'..." לאז איך פראדוצירן אן אומגעלונגענעם וויץ ביים ארייַנשפאצירן אין אפיס פון דער רעדאקטאר פונעם בלעטל, וואס איז אויך דער גבאי פון קרית ברסלב, און אויך דער פראדוצירער פונעם 'ברסלב'ער ברודער' אפטיילונג אויף קול ברסלב, און איז אויך באקאנט פאר די שרייבער צו זיין א שטיקל דיפלאמאט ווען מען דארף מאכן שלום צווישן אנ"ש, מו"ה אברהם הערש וועבערמאן נ"י.

ר' אברהם הערש ווארט נישט אז מיר זאלן פרעגן קיין שאלות, שוין וואוסענדיג בעפאר וואס אונזער ציל מיטן קומען איז, נאר ער גייט גראד צו צום נושא. "בעצם איז נישט בלויז דא דער איינציגסטער אפיס פונעם בלעטל, עס זענען דא צענדליגער אינגעלייט און פרויען וואס ארבעטן אויפן בלעטל, אלע פון זיי זיצן אין זייערע באזונדערע אפיסעס און ארבעטן אריין."

אויף אונזער פראגע וואס ספעציפיש עס ווערט געטון דא ביי אים אין ביורא, זאגט אונז דער רעדאקטאר: "מיין ארבעט דא איז מער-ווייניגער צו צוזאמברענגען דעם בלעטל אלס איין גאנצע אויסגאבע. עס זענען דא יעדע וואך עטליכע שרייבער, סיי די מענער און סיי ביי די פרויען, דערנאך זענען דא מגיהים און גרעפיקער. כדי דאס בלעטל זאל זיין שיין פרעזענטירט, מוז עס דורכגיין די אלע שטאפלען."

מיר פרעגן ר' אברהם הערש צי עס איז דא עפעס וואס די ליינער פונעם בלעטל ווייסן נישט איבער דעם אפיס. ר' אברהם הערש ענטפערט אומצווייידייטיג: "אזוי ווי איך דארף זיך אפגעבן מיט די אלע וואס זענען אינעם שטאב פונעם בלעטל יעדע וואך, קומט מיר אויס צו דארפן אסאך מחזק זיין אנשי שלומינו, זיך אויפצופרישן מיט הפצה און צו איבערהייבן אלע שוועריקייטן אין לעבן און זיך באפלייסן מיט די עבודות הקודש. די בלעטל ליינער זאלן וויסן אז הינטער יעדע בלעטל ליגט שעות אויף שעות פון חיזוק."

"דאס איז אויסער די פיזישע ארבעט וואס דער געטרייער שטאב פונעם בלעטל לייגט אריין יעדע וואך, אנגעהויבן פון זיכער מאכן אז די שרייבערס לאזן די פעדערן לויפן אויפן פאפיר און ארויסרוקן פרישע ווארע, עס אריבערפירן צו די מגיהים און ארויסנעמען אלע טעותים און זיכער מאכן אז עס איז פאסיג צו גיין צום דרוק אין אן אויסגאבע אויף די העכסטע ניווא, טרעפן פאסיגע בילדער פאר יעדן ארטיקל, און פון דארט עס אויסשטעלן אריין אינעם בלעטל. און דאס איז מיט יעדע קאלום און ארטיקל באזונדער..."

"ווי אויך איז וויכטיג צו באטאנען דאס וואס דער ליינער ווייסט אפשר נישט, אז בעפאר מען הייבט אן ארבעטן אויפן בלעטל בעט מען דעם אייבערשטן עס זאל נישט ארויסקומען קיין מכשול מתחת ידינו," ברענגט ר' אברהם הערש ארויס מיט פאטאס, "עס זאל ברענגען די ריכטיגע תועלת און מענטשן זאלן ווערן דערפון ערליכע אידן, מאמינים בהשם ובתורתו, און די עיקר האבן אמונת חכמים. דערנאך גיבט מען א פרוטה לצדקה און מען טאנצט גלייך אריין אין די עבודה."

מיר פאקן צוזאם די שרייבערישע געצייג און מיר גרייטן זיך צו פארלאזן דעם אפיס, ווען ר' אברהם הערש שטעלט אונז אפ אויפן וועג ארויס. "לאז וויסן פאר אלע טייערע בלעטל ליינער אז איך זוך נאך אידן זאלן העלפן מיט די בלעטל, די ארבעט איז זיך צוואוקסן אין די לעצטע יאר מיט בערך דריי מאל אזויפיל ווי בעפאר. סיי אינגעלייט און סיי פרויען וואס ווילן ארויסהעלפן זאלן זיך פארבינדן מיט מיר."

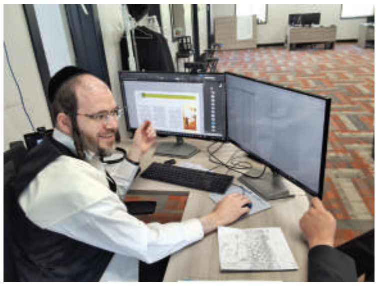

DELL

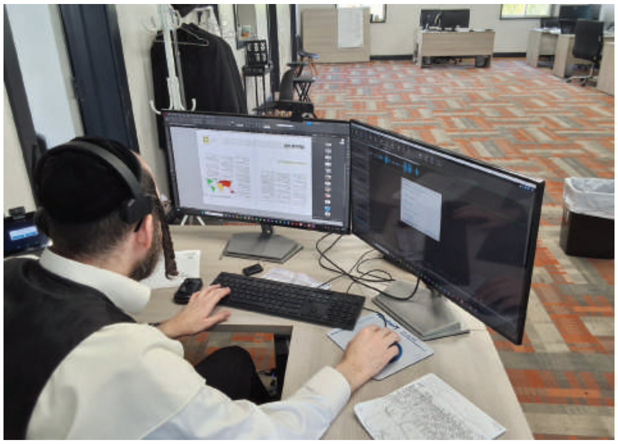

BLOOZ

גראסערי

ביים אריינקומען אינעם גראסערי באקומען מיר א גאר פריינטליכע אויפנאמע פון ׳פעטער יודל פריינד׳. ער פירט אונז ארויף צום צווייטן שטאק העכערן גראסערי. ״דא איז א בחינה פון א ווייבער שול אין גראסערי,״ זאגט אונז דער באליבטער גראסערי מענעדזשער, צייגנדיג אויף די פאנאראמע וואס מען זעט פון זיין אפיס-פענסטער אויפן צווייטן שטאק. פאר יואלי׳ן געפעלט דער ׳וויאו׳ און ער כאפט אפאר בילדער דערפון אריינצולייגן אינעם בלעטל למען ישמעו ויראו: ״דא קען מען זען יעדער וואס עס פאלט אראפ פון זיין וואגן א בינטל באנאנעס און ער לייגט עס נישט צוריק...״

״אין דעם אפיס זיצן די בעלי בתים פון לעמאנעיד, מו״ה משה יחיאל פעלדמאן וזוגתו, און זיי פירן דעם געשעפט. פון דא מאכט מען די ארדערס צו אלע קאמפעניס צו באשטעלן אלעס עס זאל זיין גענוג פאר אלע קונדן.״ ר׳ יודל צייגט אונז אן אויף א שפילצייג פאר קינדער מיט א ׳נ נח׳ אויפשריפט. ״דא קענסט זען א געוויסע סארט שפילצייג וואס דער דיסטריביוטער האט אהער געשיקט, אבער למעשה האבן מיר באשלאסן אז עס איז נישט לויט אונזער סטאנדארט און מיר האבן עס נישט ארויסגעלייגט אויף די שעלפס ווייל עס איז א בזיון פארן רבי׳ן, ממילא ליגט עס דא ביז מען וועט עס קומען אפנעמען.״

״דא דערנעבן איז דער אפיס פאר פאון ארדערס, וואו מען זיצט און מען הייבט אויף די טעלעפאנען פאר די אידן וואס ווילן אז מען זאל זיי אפשיקן זייער ארדער אהיים.״

״אזוי־ווי איך בין נישט דער בעל הבית, קען איך זאגן אפן: עס שטערט זייער שטארק פארן געשעפט ווען מען האט א באלאנס און מען באצאלט עס נישט. עס קען זיך הערן מאדנע, אבער אפילו ווען מען איז שולדיג א קליינע סכום, ווי למשל הונדערט דאלער, און מען באצאלט נישט פאר חדשים לאנג, ברענגט עס א זייער שלעכטע געפיל מצד די גראסערי. עס איז אפילו נישט בלויז צוליב די געלט, איז עס דער געפיל וואס מען גיבט אז מען איז נישט מחשיב דעם געשעפט. אפילו עס איז גאר א קליינע סכום, איז וויכטיג נישט צו טראכטן אז ׳עס איז גארנישט איך לאז עס לויפן׳.״

מיר פרעגן ר׳ יודי אויב עס איז פאראן עפעס אינטערעסאנט וואס קומט פאר הינטער די קוליסן אין גראסערי, וואס מיר קענען ארויסגעבן פאר די ליינער.

״די מענטשן פונעם שטעטל זענען גאר גאר וואוילע מענטשן, עס איז באמת צום באוואונדערן. אלע קומען אריין מיט א שמייכל און מיט א גוטע באנעמונג. דא אין די גראסערי איז א פלאץ וואו מען טרעפט זיך איינער מיטן צווייטן, מען כאפט א קורצע שמועס און מען איז זיך מחזק אינאיינעם געשמאק.

אויב עס מאכט זיך אמאל וואס איינער קומט אן אין גראסערי אין א שלעכטע גוסטע, האב איך זיך אויסגעלערנט אז ער מיינט נישט מיר, מן הסתם האט ער געהאט א שווערע מינוט בעפאר ער איז אריינגעקומען, אדער גייט ער סתם אזוי אריבער יעצט שווערע צייטן און עס קראכט אויס דא אין גראסערי׳ ווען מען טרעפט א געלעגנהייט זיך אויסצוגעבן די איינגעהאלטענע שווערע געפילן.״

״און לאמיר דיר זאגן, איך וועל קיינמאל נישט הערן פון אונזערע חברים, תלמידים פונעם ראש ישיבה שליט״א, א מיאוס ווארט ר״ל, נישט קיין חילוק ווי

אנגעצויגן דער מצב איז. דאס איז א זאך וואס ליגט טיף איינגעקריצט אין די ביינער אז דאס קען נישט געשען, די אלע דרשות שטייען פאר די אויגן."

הערט דעם חידוש פון א ברסלב'ער גראסערי מענעדזשער: "ווען איך זע אז איינער איז אביסל נישט אין די בעסטע גוסטע און ער גיבט שלעכטע באנעמונג (עטיטוד) ווען ער קומט אהער, בעט איך דעם אייבערשטן דאס וואס ר' נתן האט געזאגט אז ווען ער זעט ביי א צווייטן א חסרון, ווייסט ער אז ער האט נאכנישט געמאכט גענוג התבודדות."

ר' יודי לויפט אראפ אונטן איבערזיכטן א איד וואס ברויך הילף, און ער לאזט אונז איבער באטראכטן די לאנגע רייען פון גראסערי איילס וואס מען זעט פון אויבן.

אויפן וועג ארויס באשטימען מיר אז דער אלטע אידישער ווארט 'פאסקונדיאק', קומט לכאורה פון א 'קונד' וואס מען האט זיך נישט געקענט מיט אים באפאסן...

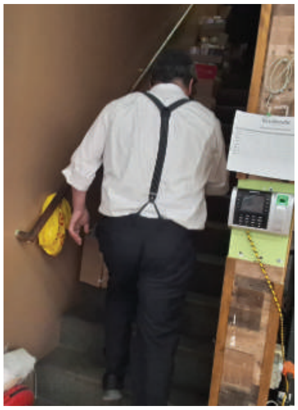

הצלה גאראדזש

הערט א חידוש וואס ר' אברהם יהושע וועבערמאן זאגט אונז ביים עפענען די גרויסע טירן פונעם הצלה גאראדזש וואס געפינט זיך נעבן זיין אפיס בנין: "איך האף אז מען וועט קיינמאל נישט דארפן נוצן דעם צימער, אפילו מען האט אריינגעלייגט דערין אזוי פיל געלט און ארבעט."

ר' אברהם יהושע פירט אונז ארום אינעם קליינעם צימער, וואס האט פלאץ פינקט פאר צוויי הצלה אמבולאנסן.

"ס'איז א גרויסער חסד השם און א מורא'דיגע טובה פארן שטעטל אז מען האט געקענט ברענגען אן הצלה גאראדזש ממש ביים אריינגאנג צום שטעטל. פארדעם האט מען געדארפט קלעטערן ביז סאוט פאלסבורג אדער ביז מאנטיסעלא, אפטמאל אינמיטן די נאכט אדער אין א גרויסע שניי, צו ברענגען אן אמבולאנס אהער. יעצט איז עס ממש צו די האנט ווען אימער מען דארף עס."

מיט רשות פונעם געטרייען הצלה וואלונטיר ר' אברהם יהושע, עפענען מיר די טירן פון איינע פון די אמבולאנסן און מיר מאכן זיך היפש באקוועם אינעווייניג.

"וואס קומט דא פאר אין דעם צימער?" פרעגן מיר די שאלה וואס איז דער ציל פונעם גאנצן פראיעקט.

"בעצם גארנישט, עס ווערט באנוצט בלויז אין א נויטפאל ווען מיר וועלן אריינלויפן אין גאראזש און ארויסיאגן מיטן אמבולאנס די שנעלסטע וואס מעגליך."

מיר האבן נישט געקענט איבערלאזן דעם שמועס מיט אזא פשוטע ענטפער אן ארויסדערווישן עפעס געהיימע אינפארמאציע. מיר האבן היפש געדארפט קוועטשן און דרייען ארויסצובאקומען עפעס פון הינטער די קוליסן, אבער נאך אביסל ארבעט האבן מיר געטון דאס אומגלויבליכע און געמאכט אן הצלה וואלונטיר רעדן.

"עס איז נישט מעגליך ארויסצוברענגען די דאנקבארקייט וואס די וואס ווייסן דערפון האבן, און אלע שטעטל איינוואוינער וואלטן געדארפט האבן צו די חברי הצלה. וואס האבן פון זייער פריוואטן טאש אהערגעשטעלט דעם גאראדזש מיטן בלויזן ציל צו קענען העלפן די שטעטל איינוואוינער די שנעלסטע און בעסטע וואס מעגליך. אזוי אויך - זאל נישט זיין אויסגערעדט - באצאלן די מעמבערס די גאז און עלעקטריק דא יעדן חודש."

"אזוי אויך איז דא א געטרייער אינגערמאן דא פון שטעטל וואס וואלונטירט אלס א סערוויס מעמבער, ער קומט אהער עטליכע מאל א וואך זיכער צו מאכן אז די אמבולאנסן זענען אנגעפולט מיט גאז, און אז אלע צוגעהערן וואס דער אמבולאנס דארף האבן כדי צו קענען פונקציאנירן ליגן אויפן פלאץ, אז יעדע לואדע סעקונדע ווען מען דארף נוצן דעם אמבולאנס זאל עס זיין גרייט. שטעל דיך פאר אז אויפן וועג צו א הצלה רוף דארף מען זיך אפשטעלן נעמען גאז..."

"אויב איז דא עפעס וואס מען ווייסט נישט, איז עס וויפיל ארבעט און כוחות עס גייט אריין ווען דער עולם זעט נישט."

מיר פארברענגען באקוועם און אנגענעם נאך עטליכע מינוטן אינעם אמבולאנס, און פארלאזן דעם גאראדזש איבערלאזענדיג א גרויסע ברכה אז מען זאל עס קיינמאל נישט דארפן נוצן.

אויב יא, בלויז אויף שמחות.

CATSKILLS
HATZALAH
EMERGENCY MEDICAL SERVICE

902

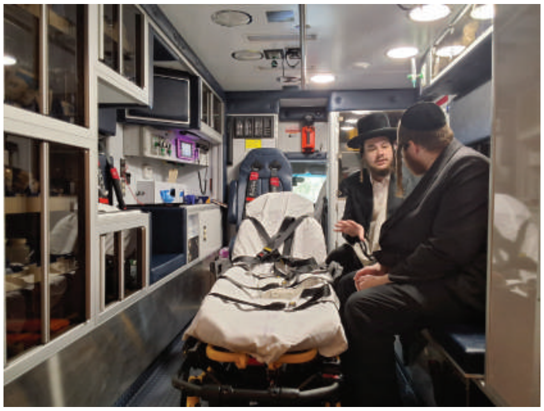

902

CATSKILLS
KEEP

באזאר

אזויוי דער באזאר איז נישט קיין ארט וואו מיר האבן זיך געוואלט ארומדרייען פאר צו לאנג נאכדערצו מיט א גרויסע בילדער כאפער אין די הענט, האבן מיר געטראפן ר' מרדכי אהרן היילפרין אויף אן אנדערע ארט.

"נו, פון וואו טאקע קומען אלע זאכן וואס פילן אן דעם באזאר?" הייבן מיר אן דעם שמועס מיט א דרינגענדע שאלה וואס ווארט שוין א לאנגע צייט ביי מיר אין די מח קעמערלעך אויף א תשובה.

"זארג נישט, עס איז נישט מיינע אלטע זאכן פונדערהיים... עס קומט פון פריוואטע מענטשן וואס האבן געשאפט פון פאמיליע מיטגלידער גוטע, אומבאניצטע אדער כמעט נייע קליידער. עס זענען דא פרויען וואס רופן ארום געשעפטן און פאבריקן זען צו עס איז דא פארבליבענע סחורה. א מערהייט פון די זאכן וואס ליגן יעצט צום פארקויפן זענען 'ברענד ניו'."

ליינט עפעס וואס איר האט נישט געוואוסט: "אלע איבריגע קליידער וואס קומען נישט נאך אונזערע סטאנדארטן פון שיינקייט אדער קוואליטעט, ווערן נישט ארויסגעלייגט אויף די שעלפס און דארפן ווערן ארויסגעווארפן, עס ווערט אפגענומען דורך א פירמע וואס פראדוצירט דערפון שטאף אריינצולייגן אין בערעלעך און אזוינע סארט שפילצייגן."

"אזויוי יעדע זאך אין שטעטל, זענען שטענדיג דא פלענער צו גיין גרעסער," זאגט אונז ר' מרדכי אהרן מיטן קאפ פון אן הנהלה מיטגליד. "די פלאץ איז זייער קליין און באמת נישט גענוג צו באדינען אונזער געברויך. אזוי ווייט, אז מיר זאגן היינט אפ זאכן וואס עס איז נישט ממש עפעס וואס מיר קענען נוצן, צוליב דעם וואס עס איז פשוט נישטא קיין פלאץ. ווען וועלט איז וועלט האבן מיר א פלאץ אזוי גרויס ווי וואלמארט."

"ווען דער באזאר האט געעפנט, האבן דא אין שטעטל געוואוינט א קליינער פראצענט פון וויפיל איינוואוינער עס איז דא היינט בלי עין הרע, עס פלעגט אפילו זיין פלאץ פאר אן אפטיילונג פון מענער מלבושים. היינט אבער איז נישטא וואו אריינצושטופן א נאדל אינעם בנין, האבן מיר געמוזט אוועקגעבן דאס פלאץ פאר די פרויען קליידער. ווי נאר עס איז דא פלאץ דערפאר, עפענען מיר צוריק אי"ה."

"כ'ווייס נישט אויב דו רעכנסט דאס אריין אינעם באזאר סטאנציע, אבער עס איז אויך דא א פורניטשור באזאר. אזויוי עס איז פלאצירט אין א קליינע געביידע, ווערט עס צום באדויערן גאר ווייניג באנוצט. אין די וואלמארט לאקאציע ווערט דאס זיין א גרויסע באזונדערע אפטיילונג..."

"צום לעצט איז וויכטיג ארויסצוברענגען די דאנקבארקייט וואס מיר האבן פאר אלע חשוב'ע פרויען וואס העלפן ארויס מיט'ן באזאר א גאנצע וואך, סיי מיט'ן שאפן די סחורה און עס אהערברענגען, און סיי מיט'ן עס אויסשטעלן שיין פאר די וואס קומען אהער, דער אייבערשטער וועט זיי זיכער באצאלן מיט אלעס גוטס."

מיר באדאנקן זיך פאר ר' מרדכי אהרן, און נאכ'ן קוקן אויף די אויגעלעך זיכער צו מאכן אז קיינער איז נישט אינעם באזאר, חלילה נישט אומבאקוועם צו מאכן מענטשן, האבן מיר זיך אריינגעשלייכט כאפן אפאר בילדער פאר'ן ארטיקל.

דער באזאר קוקט אויס אזויוי אויף די בילדער... הערליכע פולע צימערן אנגעפילט פון איין עק צום צווייטן מיט טייערע סחורה, טייל דערפון נאך אפילו מיט די 'טעג' אויף דעם.

געכאפט אפאר בילדער און געגאנגען ווייטער צום נעקסטן סטאנציע.

pepsi

הרחבת הדע
אייך אין ד

אונזע
נ

מיר גרייטן זיך יעצט צו בויען פינף פרישע זומערדיגע בנינים וואס וועט דינען פאר קלאס צימערן און פאר די מנהל'ס אפיס האנדלט אייך היינט איין א זכות נצחי

*sruliHeskel

קינדער זאלן
שוויצן און
רעגן און היצן
קלאַס
א'
נמכר
קלאַס
ב'
קלאַס
ג'
קלאַס
ד'
חדר
המנהל
צו נעמען א זכות אינעם בנין קען
מען זיך ווענדן צו די געטרייע
גבאים פון 'קרן הבנין'
מו"ה שבתי מארקוס הי"ו
347.735.9688
מו"ה אשר בער אינדארסקי הי"ו
347.997.2348

מנהל'ס אפיס

דער סגן מנהל עפענט אונז די טיר מיט א ברייטן שמייכל. און מיר שפאנען אריין און טרעפן דער מנהל, הרב מרדכי אינדיג שליט"א, זיצן ביים טעלעפאן. "דא קענסטו נייגן אן אויער, איך האלט אינמיטן אויסהערן וואס טוט זיך אין כתה ח'."

נאך עטליכע מינוט נעמט דער מנהל אראפ דעם טרייבל פונעם באזע און זאגט אריין, "ס'איז באמת א גן עדן צו מיטהאלטן ווי שיין כתה ח' לערנט, מען קען ממש שמעקן דעם גן עדן ביז אהער אין מנהל'ס אפיס."

עד כאן, דער מנהל לייגט אראפ דעם טעלעפאן און גיבט אונז זיין פולע אויפמערקזאמקייט.

"בעצם דארף נישט דער מנהל אן אפיס. איך זיץ טאקע נישט דא צופיל, רוב טאג בין איך אדער אין לאנטשרום, אדער אין האלוועי אדער ערגעץ אנדערש. דא איז בלויז אן ארט וואו איך האב א בענקל זיך אוועקצוזעצן ווען מען דארף האבן אפאר מינוט פון רואיגקייט."

מיר פרעגן פונעם מנהל די שאלה וואס מיר פרעגן פון אלעמען: "וואס קומט דא אלס פאר אין דעם אפיס הינטער די קוליסן, און איר קענט דאס זאגן אז די בלעטל ליינער זאלן וויסן?"

ווי אפגעשמועסט פון פאראויס, גיבן דער מנהל און דער סגן מנהל א שטיקל זיפץ אין די זעלבע סעקונדע. "מען קען נישט מסביר זיין פאר איינער וואס זיצט נישט דא, וואס עס טוט זיך אפ דא. איך ווייס נישט ווי אנצוהייבן, עס איז נישט קיין זאך וואס איינער וועט פארשטיין."

איך פרוביר אן אנדערן וועג: "פארוואס האבן אלע קינדער און אסאך טאטעס קאשמארן פונעם מנהל'ס אפיס, און בכלל פון די חינוך אין זייערע קינדער יארן?"

דער מנהל איבערראשט אונז מיט זיין ענטפער: "דאס וואס קינדער רעדן זיך אפ אין די שפעטערע יארן אויף די חינוך וואס זיי האבן יא אדער נישט באקומען, איז נאר אויב עס איז געקומען פון כעס, אדער אויב מען האט פארלאנגט פון זיי צו טון זאכן פאר כבוד אדער אנדערע אינטערעסן חוץ חינוך. חינוך אליין איז קיינמאל נישט קיין פראבלעם."

דער מנהל לאזט אונז נישט פארדייען זיינע ווערטער און שפינט ווייטער די טעאריע. "פריער איז דא געווען א אינגל, וואס דער מלמד האט אהערגעשיקט צוליב וואס ער האט זיך נישט אויפגעפירט מיט דרך ארץ אין כתה. איך האב אים געפרעגט וואס ער וואלט געטון ווען ער איז ווען דער מנהל און ס'איז דא א קינד וואס פירט זיך נישט אויף שיין. דער אינגל האט אליינס פארשטאנען אז ער האט נישט ריכטיג געטון, ער האט זיך פארגענומען צו זיין וואויל, און אלעס איז געווארן מסודר. ווען איך וואלט ח"ו געווארן אין כעס און אים אנגעריסן די ביינער מיט'ן תירוץ 'חינוך', וואלט ער געווען ברוגז אויף מיר פאר צענדליגער יארן, און מיט רעכט."

"וועגן דעם וועל איך אלעס זען צו טון צו זיין זיכער אז וואס איך טו איז בלויז פאר'ן חינוך פון די קינדער און גארנישט אנדערש. אויב עס איז דא איינער וואס איז ברוגז אויף מיר, פרוביר איך מיט'ן גאנצן הארץ זיך צו דערגרינטעווען וואס עס ליגט אינטער דעם און דאס צו פאררעכטן. דא ליגט ביי מיר אין אפיס א גאנצע טעקע מיט בריוון וואס דער ראש ישיבה שליט"א שרייבט מיר אויסצוהערן וואס אלע האבן צו זאגן און פאררעכטן וואס מען דארף פאררעכטן."

דער מנהל גיבט מיר אריינצובליקן אין די פאלדערס און זיך אליינס איבערצייגן, צעברעכענדיג אלע פריערדיגע דאמבעס וואס האבן צוריקגעהאלטן אויפרעגעניש פון די יונגע יארן קעגן "דעם מנהל'ס אפיס".

אינדרויסן פונעם אפיס ווערן מיר העפליך איינגעלאדענט צום קאווע שטיבל פון מלמדים שטיבל, וואס וואלט נישט געווען א שלעכטע געדאנק נאכן ארומלויפן עטליכע שעה. אבער מיר יאגן זיך צו כאפן די קומענדיגע סטאנציע עטליכע פוס אוועק.

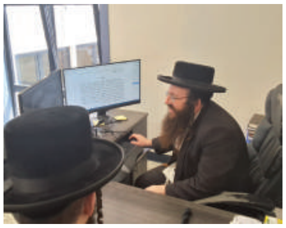

מוסדות ביורא

״קודם, בעפאר דו כאפסט בילדער, לאז מיך אראפפאקן די פרישטאג פון מיין טישל״,״ זאגט אונז דער געטרייער אדמיניסטראטער ר׳ רפאל פורסט, ווען מיר שפאנען אריין ביי אים אין ביורא שפעט נאכמיטאג, בשעת ער פאקט צוזאם זיינע זאכן שליסענדיג דעם טאג. ״א ליידיגע טעלער וואלט מען נישט באמערקט, אבער דאס איז דאך נאכנישט באדירט געווארן, עס וועט סתם שטערן די פאנאראמע...״

מיר באוואונדערן מיט א פראגע מינע אויפן פנים דעם גרויסן אפיס מיט פילע טישלעך, קומענדיג ספעציעל אביסעלע שפעטער אין טאג ווען די חשוב׳ע פרויען וואס ארבעטן אין אפיס זענען שוין אהיימגעגאנגען. ׳פארוואס פעלט אויס אזא גרויסע אפיס?׳

דער אדמיניסטראטער לייענט מיינע געדאנקן און בלייבט אונז נישט שולדיג. ״איך לאז דיר אריין דא ווייל איך וויל אז אנ״ש זאלן וויסן וואס דא קומט פאר. עס איז פארהאן א גאנצע שטאב וואס ארבעט שווער פאר די מוסדות, און אסאך מאל רופט איינער אריין און עס נעמט אביסל צייט ביז מען קען זיך אפגעבן מיט יענעם, זאל מען אבער וויסן אז דאס איז ווייל ס׳איז דא ארבעט איבערן קאפ זיכער צו מאכן אז די מוסד גייט ווייטער אן, נישט ווייל מען זיצט דא און מען טרינקט קאווע.״

״אגב, ביז נישט לאנג צוריק איז געווען דא אויך די אפיסעס פון די קהילה און אלעס אנדערש וואס איז געווען אונטער ׳היכל הקודש׳, דעמאלטס זענען געווען דא אסאך מער ארבעטער. היינט זענען זיי אין א באזונדערע אפיס.״

אויב טאקע אזוי, האבן מיר געשטעלט פארן אדמיניסטראטער דעם פאלגנדע פראגע, הגם די פראגע שמעקט אביסל יאכנע׳דיג. ״אז ס׳איז דא אזויפיל ארבעטער, וואס טוסטו דא?״

״איך בין דער וואס דארף זיין באאויפטראגט אויף די אלע סעקרעטערי׳ס, ארייננטשעקן יעדן טאג אין יעדן אפטיילונג און זיכער מאכן אז אלעס לויפט ווי עס דארף צו זיין. אבער בעיקר האב איך די זכי׳ פון טראגן דעם עול פון דעקן דעם בודזשעט פונעם רבין׳ס מוסדות, און זיכער מאכן אז די פעיראל ווערט באצאלט. ברוך השם, ס׳איז עפעס א קלייניגקייט צו קענען טון פארן רבי׳ן?״

אויף אונזער פראגע וואס מען קען ארויסבאקומען פון הינטער די קוליסן איבער דעם אפיס, ענטפערט דער אדמיניסטראטער. ״מען זאל וויסן אז ס׳איז דא א גרופע מענטשן, וואס מען קען נישט אויספויקן מיט א שופר ברבים, אבער זיי באקומען נישט באצאלט פון פורים ביז שבעה עשר בתמוז. און גייען אן מיטן גאנצן פעסטקייט יעדן טאג פון פריש, מיט די גאנצע כח און מיט די גאנצע קישקעס צו טון פאר די מוסדות.״

״הודו לשם, דער אפיס גייט אן מיט א שטארקייט, אפילו עס איז נישט שטענדיג גרינג. ווייל יעדער איינער אן אויסנאם איז דא מיטן דעם ציל צו העלפן דעם רבינ׳ס מוסדות אנגיין און אריינברענגען אמונה אין אונזערע קינדערלעך. כדי די מוסדות זאלן קענען פונקציאנירן, מוז מען האבן אן אוועקגעשטעלטע אפיס.״

ר׳ רפאל נעמט אונז ארום דעם צימער און צייגט אונז ספעציפיש וואס ווערט געטון ביי יעדן דעסק באזונדער, ווי א ריכטיגער אפיס מענעדזשער רימט ער אויס יעדן ארבעטער וואס פאר א גוטע ארבעט עס ווערט געטון, אפילו שלא בפניו. מיר ווערן ארויסבאגלייט מיטן טראדיציאנאלן ״רפאל פורסט שמייכל״.

פארפאלן, פון אלע באזוכן זענען מיר דאס מערסטע געווארן איבערגענומען פון די מוסדות אפיס, זעענדיג בחוש וואס עס קומט פאר באשיינפערליך הינטער די קוליסן.

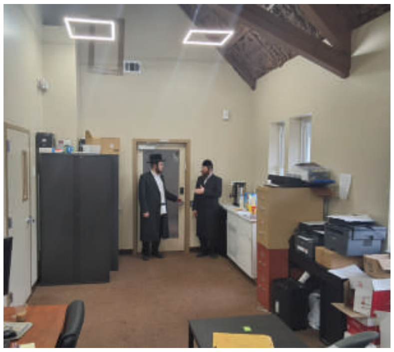

דער ראש ישיבה
האט געזאגט:
If you want
something done,
give it to a busy
person.

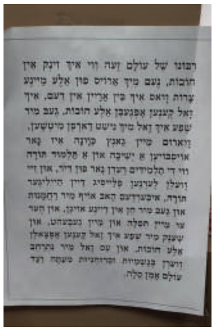
רבונו של עולם זעה ווי איך דינק אין
חובות, נעם מיך ארויס פון אלע מיינע
צרות וואס איך בין אריין אין דעם, איך
זאל קענען אפגעבן אלע חובות, געב מיר
שפע איך זאל מיך נישט דארפן מיטשען,
ווארום מיין גאנץ כוונה איז נאר
אויסבויען א ישיבה און א תלמוד תורה
ווי די תלמידים ווערן גאר פון דיר, און זיי
וועלן לערנען פלייסיג דיין הייליגער
תורה, איבערדעם האב אויף מיר רחמנות
און געב מיר חן אין דיינע אויגן, און הער
צו מיין תפלה און מיין בקשה, און
שענק מיר שפע איך זאל קענען אפצאלן
אלע חובות, און עס זאל מיר נתרחב
ווערן בגשמיות וברוחניות מעתה ועד
עולם אמן סלה.

דער מעכאניקער

ביים ארייַנשפאצירן אין מאכאניקער געשעפט ווי ביים טאטן אין וויינגארטן, האבן מיר אבזערווירט עטליכע אינטערסאנטע ספעקטאקלען.

צום ערשט, א גרויסע מאנסטערישע 'עס-יו-ווי' פלאטערט אין די לופטן אויף א 'פארקליפט', מן הסתם האט ער דארט הויך געצאפלט פאר שרעק.

צווייטנס, דער אויטא פון אונזער פאטאגראפירער ר' יואל, וואס ווארט מיט אן איידלקייט אז איר בעל הבית זאל איר קומען אפנעמען מיט די פרישע רעדער וואס מען האט ארויפגעלייגט אויף איר.

דריטנס, אן היפש באקאנטע מיניוואן, אראפגעפליקט די טירן און אראפגעביסן די פענסטער.

פערגנדיג ר' יצחק אפפעלבוים דער מעכאניקער, וואס אזוינס דא קומט פאר מיט'ן מאשין, האט ער אונז געענטפערט קורץ. "פאר דעם אויטא איז שוין כמעט נישט באשערט געווען קיין יארן, מען פרובירט אים אביסל איבערצוזומאכן און אויפלעבן."

מיר גייען נאך ר' יצחק אריין אין אפיס בשעת ער ענדיגט שליסן גרויסע געשעפטן מיט צוויי אידן וואס האבן באזאלבט זייערע אויטאס מיט פרישע מאטאר אויל. "קוק דא, דאס ווייז פאר די בלעטל ליינער, אפילו איך האב א קאמפיוטער אין אפיס וואס איך נוץ בלויז פאר געשעפטן, האב איך ארויפגעלייגט דעם שטערקסטן פילטער וואס איז נאר דא צו באקומען, 'נעטפרי'."

מיר פרעגן אויפריכטיג פון ר' יצחק. "וואס זענען די גרעסטע שוועריקייטן וואס אזא 'שאפ' ברענגט מיט זיך, וואס מענטשן ווייסן נישט?"

"מענטשן ווייסן כמעט גארנישט איבער זייערע אויטאס און וויאזוי עס צו האלטן אין א גוטן צושטאנד. על פי רוב וועלן זיי אנקומען אהער בלויז אין די לעצטע סעקונדע. צי ווען עפעס מאכט א גערודער וואס איז צו הויך עס צו פארוויישן, אדער א טאג נאך וואס די רעגיסטראציע איז אפגעלאפן. איך וואלט רואיגערהייט געקענט מאכן א מצב פון גארנישט און בעטן צוויי-דריי מאל די ריכטיגע פרייז און רייטן אויפן עולם, קיינער וואלט אפילו נישט געוויסט."

"אבער דאך, אלס א תלמיד פונעם ראש ישיבה שליט"א, וואס הערט יעדן טאג חיזוק אויף פשטות יהדות, ערלויב איך זיך נישט צו טון זאכן וואס דער אייבערשטער לאזט נישט. מען קען זאגן אז דאס איז די שווערסטע זאך."

אן אינטערעסאנטע אנעקדאט וואס איך האב אויפגעפאסט ביים זיין אינעם היימישן אידישן שאפ, אז עס הענגען נישט קיין שום אומאיידעלע צעטלען אויף די ווענט. אזוי ווי עס איז ליידער ביי אלע אנדערע נישט אידישע שאפס אין געגנט, וואס בלויז פאר דעם סוביעקט באזונדער איז ראטזאם צו קומען פארריכטן די פערד און וועגענער ביי ר' יצחק.

צום לעצט, בעפאר מיר שליסן דעם גאנצן פראיעקט, פרעגן מיר פון ר' יצחק וואס ער קען זאגן איבער זיינע קליענטן און איבער די אידן פון שטעטל, קענטיג ערוואַרטנדיג הילכיגע קאמפלימענטן אין אלעמענ'ס ריכטונג. "איך רעד נישט וועגן קיין מענטשן, נישט קיין חילוק וואס דו ווילסט הערן." פינטל.

און מיט דעם פראז ענדיגן מיר דעם פראיעקט. יואלי שיקט אריבער די בילדער צום בלעטל אפיס און נעמט אפ זיין אויטא, און מיר צושיידן זיך מיט א פרישן בליק איבער קרית ברסלב. ■

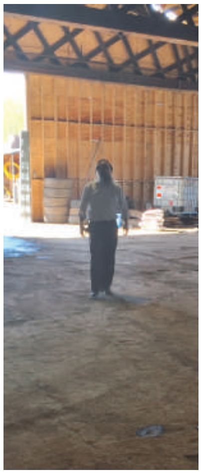

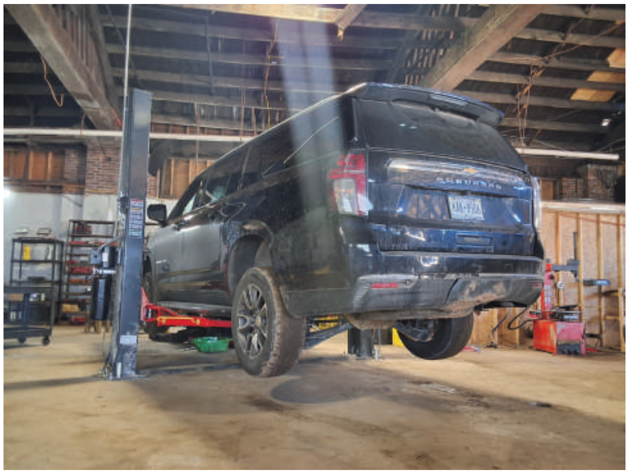

געדאנקען

געזאלצענע בריסקעט

איינער מיינט אז ער פארשטייט צו וויין און איינער מיינט אז ער פארשטייט צו קארן טשיפ פאטעיטע טשיפס טארטילע טשיפס וכולי וכולי.

אבער וואס איז ווען איינער זאגט אז ער פארשטייט צו קעז?

איז, לאמיר גיין צושטייטעלער, מיר וועלן זיך נישט אנגעבן אלץ א אפיציעלער קעז מבין.

וואס יא?

איך ווייס טאקע פון איינעם וואס האט אין שטוב די פאלגענדע קעז'ן.

CHEDAR

CHEDAR MILD

COTTEGE CHEESE

COTTAGE CHEESE LOW FAT

COTTEGE CHEESE WHIPPED

CREAM CHEESE VEGETABLE

CREAM CHEESE

FETA

GOUDA

GOUDA BABY

MOZZARELLA PART SKIM

MOZZARELLA SHREDDED

MUENSTER

PARMESAN HARD

PARMESAN GROUND

WISCONSIN SWISS

און דאס איז נאר א טיילווייזע ליסטע.

דער אייבערשטער האט אזוי באשאפן די וועלט אז ווען א מענטש האט א קו וואס געבט מילך, קען מען מעלקן מער מילך ווי מען טרינקט, און אויב ער פארקויפט זיין סחורה וועלן די קונדן קענען קויפן מער ווי בלויז די מילך וואס זיי טרונקען היינט.

דער אייבערשטער האט געמאכט א חכמה אז פון מילך קען מען מאכן קעז, אזוי וועט נישט מוזן גיין לאיבוד די איבעריגע מילך וואס מען האט היינט געמעלקט און נישט היינט געטרינקען.

פארשטייט זיך אז מיר רעדן פון די צייט ווען ס'איז נישט געווען קיין רעפרידזשערעיטער, פארשטייט זיך אז די פריערדיגע דור רופט עס פרידזשידעיר, ווייל די ערשטע קאמפאני וואס האט דאס געמאכט האט געהייסן פרידזשידעיר (FRIGIDAIRE), דאס איז געווען אין יאר 1918 למספרם.

יא, די חכמה פון קעז האט דער אייבערשטער געמאכט אז מען זאל קענען האבן עפעס מער ווי א גלעזל מילך וואס ווערט זויער אין א טאג צוויי.

איבערלעבענישן, אנאליזן און געדאנקען

משה אריה שניצלער

און פארשטייט זיך אז די חכמה פון קעז איז אזוי געמאכט אז עס זאל זיך האלטן לאנג אן א פרידזש.

נאר זייט מען האט געמאכט די פרידזש האט זיך אנגעהויבן א נייע עפאכע פון אזוי גערופענע כמו קעזן וואס זיי דארפן טאקע יא א פרידזש מחמת די פילע אינגרידיענטס וואס מען לייגט דארט אריין, למשל, אין קאטעדזש טשיז לייגט מען אריין באקסער, יא, באקסער, זיי רופן עס LOCUST BEAN GUM. נו, אז עס קען שוין זיין באקסער אין קעז, קען שוין קעז געברויכן א פרידזש.

די קעזן וואס האבן געקענט גיין א חודש צוויי אן א פרידזש איז בעיקר די CHEDAR און GOUDA און פארמיזשאן, אויף איטאליעניש רופט מען עס PARMIGIANO, אין אמעריקע רופט מען עס PARMESAN, טייל אונגארישע אפשטאמיגע פארזוכן דאס איבער א רעפטל געבראטענע עגפלענט.

קיינער וועט נישט וויסן אויב איר האט געלייגט אויף די עגפלענט מאצארעלא אנשטאט פארמיזשאן, איר קענט ווייטער אויספאפן דעם עולם, אז מען מעג געבן באקסער אין קאטעדזש טשיז מעג מען געבן מאצערעלא אנשטאט פארמיזשאן.

די חכמה וואס דער אייבערשטער האט געמאכט איידער עס איז געווען א פרידזש, איז געווען גענוצט פאר מערערע זאכן.

למשל, אז איינעם'ס גארטן האט ארויסגעגעבן פלוימען, איז למשל די גארטן געבט ארויס הונדערט פלוימען א טאג, און ער קען נישט נוצן מער ווי צען צוואנציג פלוימען א טאג, האט ער געקענט אדער פארקויפן אויפ'ן מארק, אדער מאכן "קאנזערוון" וואס מען רופט היינט JAM.

די חכמה איז באשטאנען פון קאכן די פלוימען אזוי ווי די שבת'דיגע עפל קאמפאוט, נאר ווייניגער וואסער, מער צוקער, א קלענערע פלאם פאר א לענגערע צייט.

דערנאך האט זיך די קאנזערוון געקענט האלט פאר גאר לאנג.

און דאס איז אויך געווען די חכמה פון דג מלוח, געזאלצענע הערינג, אז מען נעמט א הערינגל און מען טינקט דאס איין אין א פעסל זאלץ פאר א טאג צוויי, קען עס שטיין אן א פרידזש.

און דאס איז טאקע די אלעמען באקאנטע קארנד ביעף ביי די בריסקעט וואך נאכט, די גאנצע מעשה פון קארנד ביעף איז פשוט נישט מער ווי א געזאלצענע בריסקעט. אמאליגע צייטן פלעגט מען פרעזערווירן א שטיק פלייש און עס האט זיך געהאלטן א לאנגע צייט, די עיקר פלעגן זיי עס ארום נעמען מיט זאלץ, וואס זיי פלעגן עס רופן קארן ווייל מען פלעגט נוצן א זאלץ וואס איז געווען גרעסערע שטיקער אזוי ווי קארן.

יעדע זאך האט א וועג ווי צו עס פרעזערווירן אז עס זאל נישט ווערן אויס.

זאגן משניות וועט דיך פרעזערווירן אז דו זאלסט נישט ווערן זויער און פארדארבן.

היכל הלכה

הלכות חג השבועות (חלק ב')

ד] מען דארף זיך מער פרייען אינעם הייליגן יו"ט שבועות פון אנדערע ימים טובים, מען דארף עסן בעסערע פלייש פון אנדערע ימים טובים.

אזוי איז די לשון פונעם של"ה הק' (מסכת שבועות אות ח"י) **חייב אדם לשמוח בזה החג ביותר** - מען דארף זיך פרייען די יו"ט מער, **כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה** - ווייל ס'איז א טאג וואס מיר האבן זוכה געווען צו די תורה, **ובפסחים, הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם** - יעדער איז מודה אז מען דארף גיבן פארן גוף צו עסן. **רב יוסף ביומא דעצרתא עביד ליה עגלו תילתא** - רב יוסף; מען האט אים צוגעגרייט א דריטע קעלבל, וואס דאס איז די בעסטע פלייש, **אמר אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא** - ער האט געזאגט, ווען נישט דעם היינטיגן טאג (שבועות) וואס וואלט געווען פון מיר.

ה] דער ראש ישיבה שליט"א האט פאריאר נאכגעזאגט פון צדיקים[14], אז זיי האבן מער מורא געהאט פון שבועות ווי פון ראש השנה. ראש השנה איז א בילקע ארויף, א בילקע אראפ, א לשון וואס מען נוצט אויף פרנסה; ראש השנה איז מען דן וויפיל פרנסה

הגהות

14) דער ראש ישיבה שליט"א האט גערעדט אפאר ווערטער פאר מעריבית בליל כניסת החג ווארטנדיג אויפן זמן צאת הכוכבים, כמבואר בטו"ז סק"א.

15) וכן איתא בשל"ה הק' מסכת שבועות אות י"ט בשם ספר הק' תולעת יעקב.

16) עי' בשעה"כ (דף פ"ו) ופרע"ח שער כ"ב פ"ז ושערי תשובה סו"ס תצ"ו בשם האר"י שאין להסתפר כלל עד ערב חג השבועות, וכ' באגרות הרמ"ז סו"ס ד' שלפי מנהג האר"י ז"ל אפי' אם יזדמן ברית מילה אין להסתפר בכל זמן העומר ועי' בשו"ת רב פעלים (ח"ד סוד ישרים סי' ט"ו) דגם חתן לא יגלח בשלושת ימי הגבלה לד' האר"י ז"ל, וכ"כ בדרכי יוסף סק"ו כף החיים סקי"ג.

17) כן איתא בספר פקודת אלעזר או"ח ס"י תצ"ג סעי' ב': וחולק על מה דאיתא בס' מועד לכל חי, סי' ו' אות ז' - דאין נכון להסתפר בלילה עי"ש וכן איתא בשו"ת מנחת אלעזר ח"ד סי' מ"ד - דאין איסור ליל לפני ערב יו"ט.

18) ליקוטי מהרי"ח (סדר מנהגי חג השבועות)

19) ליקוטי יהודא בשם חידושי הרי"ם, ליקוטי מהרי"ח - בשם מהר"א מרידניק זצ"ל כאשה המטהרת לבעלה.

20) כן הוא בשל"ה הק' תחילת מסכת שבועות:"חייב אדם לטהר עצמו ברגל - ולילך ולטבול, ומכל שכן ברגל הזה שבו טבלו עצמן כל ישראל, בציווי השי"ת"

21) כ"ה בדעת תורה או"ח סי' רנ"ב בשם א"ר בשם המבי"ט - כי להיום זה מלאכה קלה ומסתיימת בזמן קצר, ואין שום חשש שמא ישבר הזוג - וזה שרמזתי בחצות זהו מפני שמג"א בסי' רנ"א בשם האריז"ל, שהקפיד לגלוח שערות הרא"ש קודם חצות היום בערב שבת ויו"ט - ובספ' מועד לכל חי איתא שלא לספר אחר חצות בכל יום משום שאחר חצות הוי שליטת דינים.

22) סעי' ג'.

23) כמבואר במשנ"ב סק"י.

מען וועט האבן די יאר, אבער שבועות איז מען דן וויפיל תורה מען גייט לערנען די יאר! [15] דאס איז אסאך מער שרעקעדיג.

הלכות פון ערב שבועות:

ו] די מנהג איז אז מען פירט זיך אזוי ווי דער אר"י הקדוש; מען שערט זיך ערשט ערב שבועות[16]. די נאכט פאר ערב שבועות קען מען זיך שוין אויך שערן[17].

ז] מען שניידט זיך די נעגל ערב יו"ט, סיי פון די הענט און סיי פון די פיס[18]. כאטש א גאנץ יאר איז מען מקפיד נישט צו שערן די נעגל פון די הענט\פיס אינעם זעלבן טאג, מעג מען יא ערב שבועות[19].

ח] מען דארף גיין אין מקוה יעדן ערב יו"ט, ובפרט ערב שבועות[20].

ט] אויב האט מען זיך נישט געשוירן פאר חצות מעג מען זיך שערן ביזן זמן פון יו"ט[21].

י] לשון פונעם הייליגן רמ"א: **ונוהגין לשטוח עשבים בשבועות בבית הכנסת ובבתים זכר לשמחת מתן תורה** - מען פירט זיך אז מען שפרייט אויס גראז שבועות אין שוהל און אינדערהיים, א זכר אזוי ווי עס איז געווען ביי מתן תורה אז עס איז געוואקסן גראז אויפן בארג סיני [22].

י"א] דער מג"א דערמאנט די מנהג אז מען לייגט אויך ביימער. די טעם דערפון איז ווייל שבועות איז מען דן אויף די פרוכט פון די ביימער ווי אזוי זיי וועלן וואקסן, איז דער טעם צו דערמאנען צו בעטן דעם אייבערשטן אויף דעם[24] אז ס'זאל וואקסן גוטע פרוכט[25].

תפילת מעריבית:

י"ב] די הייליגע תורה זאגט: **וספרתם לכם.... שבע שבתות תמימות תהיינה**. ד.מ. אז שבועות איז אנדערש פון אלע ימים טובים. אלע ימים טובים האבן א פונקטליכע דאטום ווען די יו"ט איז - וועלכע טאג פון די חודש, משא"כ שבועות איז נאך זיבן גאנצע וואכן. צוליב דעם זאגט דער מג"א בשם דער של"ה הק' אז מען זאל נישט קידוש מאכן פארן זמן פון צאת הכוכבים כדי ס'זאל זיין גאנצע זיבן וואכן פאר מען הייליגט דעם טאג מיטן יו"ט, אבער דאוונען, לויטן מג"א של"ה הק' מעג מען יא פארן זמן, און אסאך פוסקים ברענגען צו דעם טו"ז להלכה[26].

י"ג] דער הייליגער רמ"א שרייבט סעי' ג': **ונוהגין לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות** - מען פירט זיך צו עסן מילכיג'ס די ערשטע טאג שבועות, רוב פירן זיך אז מען עסט נאר די ערשטע טאג מילכיג'ס, ס'איז דא וואס פירן זיך צו עסן די צווייטע טאג אויך מילכיג'ס[27].

י"ד] ס'איז דא וואס עסן שבועות ביינאכט א גאנצע מילכיגע סעודה, ובפרט אין אויבערלאנד. אין די אשכנז'ישע קהילות האט מען זיך אויך אזוי געפירט, אבער ביי חסידים[28] פירט מען זיך אז מען עסט א געהעריגע פליישיגע סעודה אזוי ווי יעדע יו"ט, נאר צופרי מאכט מען א מילכיגע קידוש.

ט"ו] עס שטייט אין יסוד ושורש העבודה (שער ט' פ"י) אז מען זאל זיך נישט איבערעסן ביי די סעודה פון ביינאכט, ווייל דאס עסן מאכט מיד און מען דארף דאך זיין אויף א גאנצע נאכט.

ט"ז] ס'איז דא אסאך טעמים פארוואס מען עסט מילכיג'ס שבועות[29], מיר וועלן נאר דא אראפברענגען איינצעלנע טעמים:

1) די טעם וואס דער משנ"ב סקי"ב שרייבט: אז ווען די אידן זענען אראפ געקומען פון בארג סיני האבן זיי יעצט געהערט די הלכות פון שחט'ן,מנקר זיין, ד.ה. ארויסנעמען די בלוט, די חלב, א.א.וו. מילא האבן זיי נישט געהאט וואס צו עסן, נאר מילכיג'ס. א זכר צו דעם עסן מיר אויך מילכיג'ס.

2) טעם וואס דער רמ"א אליינס שרייבט: ווייל ווען די בית המקדש איז געשטאנען האט מען געברענגט שתי הלחם, און אז מען עסט צוויי מיני סעודות איינס מילכיג און איינס פליישיג מוז מען דאך האבן צוויי באזונדערע ברויט, ווייל מען מעג נישט נוצן די זעלבע ברויט פאר מילכיג און פליישיג צוזאמען[30].

3) ווייל די תורה איז צוגעגליכן צו מילך און האניג, אזוי ווי עס איז דא א פסוק (שיר השירים ד' י"א) **דבש וחלב תחת לשונך**, וואס דאס גייט ארויף אויף די הייליגע תורה[31].

י"ז] דער משנה ברורה סקט"ז שרייבט בשם די אחרונים אז נאכדעם וואס מען האט געגעסן מילכיג, אויב וויל מען עסן פליישיג דארף מען טוישן טישטוכער ווייל ס'קען זיין אז בשעת'ן עסן מילכיג איז אראפגעפאלן ברעקלעך פון מילך, און יעצט ווען מ'עסט פליישיג וועט מען עס אראפלייגן אויפן זעלבן טישטוך - קומט אויס אז מ'וועט עסן בשר בחלב ח"ו. למעשה שרייבן די פוסקים אז די דין איז נאר געווען אמאליגע צייטן וואס מען פלעגט עסן דירעקט אויפן

הגהות

24) מג"א סק"ה: די משנה ברורה סק"י ברענגט בשם די גר"א זי"ע אזמען זאל נישט לייגן קיין ביימער וועגן די איסור פון לא תלכו בחוקות הגוי, אבער למעשה די פוסקים זענען מתיר. אדרבא, בדעת תורה איתא, בשם יוסף דעת, "דמנהגן של ישראל להעמיד אילנות תורה היא" - עי' בספר חוט המשולש דכן היה נוהגן איצל רבן של ישראל אאז"ק מרן החתם סופר זצוק"ל לעשות כילה מיוחדת מענפי אילן ומיני בשמים.

25) עי' בבני יששכר מאמרי חודש סיון מ' ד' אות ו' משל נאה ממדרש בענין העשבים.

26) חוק יעקב סק"א שו"ע הרב סעי' ב': פרמ"ג מ"ז סק"א: וכ"ה במשנ"ב סק"א.

27) דרכי חיים ושלום אות תרמ"ד שגם ביום שני אכל מאכלי חלב לאחר התפילה.

28) עי' דרכי תשובה יו"ד סי' פ"ט סקי"ט וכ' שמנהג זה לא יתכן עי"ש.

29) כ"ה לשון מג"א סק"ו - וכ' ע"ז המג"א ומנהג אבותינו תורה, אך יש ליזהר שלא יבא לידי איסור.

30) אזוי איז די משנ"ב סקי"ד מסביר די רמ"א.

31) חק יעקב סק"ט בשם הכלבו סי' נ"ב.

32) די פוסקים מוטשענען זיך מיט די מקור פון א האלבע שעה, ווייל די מקור אז מען דארף בכללווארטן פון מילכיג'ס צו פליישיג'ס אין די זוהר הק' פר' משפטים, אזוי שרייבט די דרכי תשובה יו"ד סקי"ט און אין זוהר זעט מען א שעה, איז ווי קומט א האלבע שעה, אינעם ספר פרי הדר אויפן פרי מגדים אין יו"ד סי' פ"ט שפ"ד סקט"ז שרייבט ער אז דאס וואס די זוהר שרייבט שעה חצא מיינט מען נישט באמת א שעה פון 60 מינוט, נאר ס'מיינט אז מען זאל נישט עסן אין איין צייט, און מען טרעפט אז א האלבע שעה מיינט; א צייט. מילא וועגן דעם איז גענוג א האלבע שעה.

טישטוך אן א טעלער, וועגן דעם מוז מען טוישן א טישטוך. היינט אז מען עסט אין טעלערס, פעלט נישט אויס צו טוישן דעם טישטוך.

לויט דעם קומט אויס אז אויב האט מען געגעסן אויף א טישטוך מיט טעלערס און מען האט אכטונג געגעבן אז ס'איז נישט ארויסגעפאלן קיין מילכיג'ס פונעם טעלער דעמאלס דארף מען נישט טוישן דעם טישטוך.

אבער, אויב האט מען נישט אכטונג געגעבן, אדער מען האט קליינע קינדער וואס האבן געגעסן ביים טיש מילכיג וואס עס איז נישט שייך אויף זיי אכטונג צו גיבן, דעמאלס מוז מען טוישן די טישטוך. ובפרט אין בית המדרש וואס מען עסט עפ"י הרוב ביים קידוש אן קיין טעלערס נאר דירעקט אויפן טישטוך, און אויב נאכדעם גייט מען עסן פליישיג אויפן זעלבן טישטוך; אודאי מוז מען טוישן די טישטוך.

ח"י] דער משנה ברורה סקי"ז ברענגט פונעם פרמ"ג: מען זאל זיין געווארנט צווישן מילכיג'ס און פליישיג'ס, אזוי ווי א גאנץ יאר, שלא יצא שכרם בהפסדם. ד.מ. אז מען זאל פארלירן די זכות אז מען וויל מקיים זיין די מנהג פון עסן מילכיג'ס אבער זאל מען נישט עובר זיין אויף בשר בחלב.

נאכן עסן מילכיג דארף מען אויסווישן און אויסוואשן די מויל און ווארטן א האלבע שעה32), און נאכדעם מעג מען עסן פליישיג.

י"ט] דר משנה ברורה ברענגט פונעם זוהר הק' אז מען פירט זיך אז מען איז אויף א גאנצע נאכט און מען לערנט די הייליגע תורה; נאך ברענגט ער פונעם אר"י הק' אז ווער עס שלאפט גארנישט די גאנצע נאכט איז ער מובטח אז ער וועט אויסלעבן די יאר און עס וועט אים נישט געשען קיין שום נזק.

כ] מען פירט זיך צו זאגן דעם "תיקון ליל שבועות" וואס איז מתוקן געווארן דורכן אר"י הק';

תורה, נביאים, כתובים; די אנהייב און די סוף פון יעדע סדרה, מילא ווערט עס גערעכנט כאילו מען האט געלערנט די גאנצע סדרה[33].

נאכדעם זאגט מען די תרי"ג מצוות[34]. עס איז גוט אז מען זאגט עס מיט א מנין[35], אויב מען האט נישט קיין מנין אדער מען קען נישט זאגן מיט א מנין זאגט מען עס אליין.

עס זענען דא וואס פירן זיך אז מען זאגט נישט די משניות וואס איז געדריקט אינעם תיקון[36].

כ"א] עס ווערט געברענגט פון די מקובלים[37] גרויסע זאכן צו גיין אין מקוה נאנט צו די עלות השחר - ס'ווערט געברענגט אז מען זאל גיין אין די האלבע שעה נאנט צו די עלות השחר[38].

אויך די הייליגע רבי ז"ל אין ליקוטי מוהר"ן רעדט פון די גרויסקייט פון די טבילה פון שבועות פארטאגס[39].

כ"ב] ווען ס'ווערט די עלות השחר[40], וואשט מען זיך די הענט אפילו מען איז נישט געשלאפן. אויב אבער האלט מען נאך אינמיטן זאגן דעם תיקון מעג מען ענדיגן און מען קען זיך וואשן די הענט נאכדעם וואס מען ענדיגט דעם תיקון[41].

כ"ג] אויב ווען עס קומט די עלות השחר האלט מען נאך אינמיטן זאגן דעם תיקון, אדער אינמיטן לערנען;

אויב בלייבט מען אויף - למשל מען גייט דאווענען ותיקין, דעמאלס דארף מען זאגן ברכת התורה[42].

אויב אבער גייט מען זיך לייגן נאכ'ן עלות ביז צום דאווענען, דעמאלס קען מען מקיל זיין אז מען זאל נישט זאגן יעצט ברכת התורה[43]), נאר ווען מען שטייט אויף צום דאווענען דעמאלט זאל מען זאגן ברכת התורה, און מען קען אפילו ליינען קריאת שמע פאר ברכת התורה[44].

כ"ד] אויב איינער לייגט זיך נאכ'ן עלות ביז צום דאווענען, זאל ער זאגן ברכת התורה נאך דעם וואס ער שטייט אויף צום דאווענען[45]).

אויב איינער בלייבט אויף צו דאווענען ותיקין, איז אויב איז ער געשלאפן בייטאג, ד.ה. ערב יו"ט נאך ברכת התורה פון ערב יו"ט צופרי, דעמאלס קען מען זאגן ברכת התורה[46].

אויב איז מען נישט געשלאפן בייטאג, דעמאלס אויב מען קען הערן פון איינעם אנדערש וואס איז יא געשלאפן ביינאכט אדער א חלק פונעם נאכט, איז בעסער.

אויב האט מען נישט פון ווען צו הערן, מעג מען אליין זאגן די ברכת התורה.

הגהות

33) עי' בשו"ת התעוררות תשובה סי' רצ"ז וכן נהגו הרבה צדיקים - חת"ס מנהגי חת"ס פי"א א', רבינו הק' מסאטמאר זי"ע דרכי חיים החדש אות צ"ו ג' מרבינו הק' מצאנז זי"ע.

34) של"ה הק' - סידור יעב"ץ.

35) כמש"כ בשל"ה.

36) דלא נזכר בדברי אריז"ל לומר המשניות ועי' בחיד"א לב דוד פ' ל"ו בשם הרב טור ורקת - למהר"ח כהן - תלמיד מוהר"חו ז"ל דאין נכון ללמוד משניות בליל שבועות, עי"ש הטעם עפ"י סוד, וכ"כ בספרו לדוד אמת הובא בכף החיים סק"ט וכ"כ בספ' מועד לכל חי - סי' ח' אות י"ג.

37) זוה"ק פר' אמור - של"ה הק' מסכת שבועות פ' נר מצוה אות ב', שער הכוונות - פרי עץ חיים הובא בכף החיים סק"ז.

38) סידור ר' שבתי.

39) ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' נ"ו.

40) דיש אומרים דהוי הלילה גורם לנט"י, וי"א דהוי השינה עכ"פ הוי ספיקא לדינא, נוהגין ליטול ידים אחר עלות השחר אעפ"י שלא ישן - כדאיתא הכל בסי' ד'.

41) כדאיתא במטה אפרים סי' תקפ"א סעי' י"ב.

42) עי' שו"ת שבט הלוי ח"י סי' ע"ז.

43) כן הורה הרה"ק מצאנז זי"ע - דרכי חיים החדש אות י"א, שו"ת מהרש"ג ח"א סי' ס"ב: ועי' בשו"ת ויען יוסף.

44) שו"ת עמק התשובה ח"ג סי' ו'.

45) אשל אברהם בוטשאטש סי' רל"ט: ועי' במנהגי חתם סופר י"א ג': ובבית פנחס חגיגה י"ד: בשם הדברי חיים זי"ע.

46) הג' רעק"א סו"ס מ"ז - ועי' זכרון יהודא אות קנ"ט וכ"כ בשו"ת התעוררות לתשובה ח"א סי' רצ"ו - ובשו"ת נטע שורק יו"ד סו"ס ס"ג דכן נהג החת"ס זי"ע, עי' בשו"ת תשובות והנהגות ח"ג סי' קמ"ט.

הערליכע דירה

א דירה אין שטעטל צו פארדינגען אויף שבתים, און אויפן זומער.
אנטהאלט דריי גרויסע שלאף שטובער, א גרויסע דיינינג רום,
קאך מיט אלע צוגעהערן, לינען צוגעשטעלט. walk in

רופט 347‒731‒3144

הערליכע דירה

א הערליכע פריוואטע דירה שטייט צו פארדינגען פארן גאנצן
זומער תשפ"ו הבעל"ט.
אנטהאלט 4 שיינע בעדרומס, 2 טוילעטס, מיט א שיינע לאט

רופט 917‒501‒5100

מיט גרויס פרייד טוען מיר וואונטשן א הערצליכן מזל טוב פאר

מו"ה יחזקאל שארף הי"ו

וזוגתו רחל תחי'

צו די געבורט פון א אינגל למזל טוב

און א מזל טוב פאר די זיידע און באבע בוים שתחי'

דער אייבערשטער זאל העלפן זיי זאלן זען אסאך נחת פון דעם
קינד און אלע קינדער געזונטערהייט.

דירה צו פארדינגען

א שיינע גרויסע רחבות'דיגע דירה אין טאון בדירדש געגענט צו
פארדינגען פארן זוממער.

רופט לייבי ראטה

347‒578‒4449

דירה צו פארדינגען

א הערליכע 2 בעדרום דירה גלייך נעבן די ירושלים גאס, שטייט
צו פארדינגען פאר שבתים, ימים טובים, און אזוי אויך פאר גאנץ
זומער.

רופט הערשל בוים

347‒786‒1767

דירות צו פארדינגען

א הערליכע 2 בעדרום דירה און 1 בעדרום דירה שטייט צו
פארדינגען פארן גאנצן זומער תשפ"ו הבעל"ט. אזוי אויך פאר
שבתים און ימים טובים.

רופט ראובן בידנבוים

347‒549‒5625

שבת טיש

סעודה שבועות
אינדערפרי שנת
תשפ"ו לפ"ק

איך האב נאכאמאל זוכה געווען מיטצוהאלטן דעם שיינעם יום טוב אין שטעטל.

באמת וואלט געדארפט ארויסקומען א גאנצער קונטרס מיט אלע איינצלהייטן וואס עס האט זיך אפגעטאן דעם יום טוב במחיצתו פונעם ראש ישיבה; יעדע זאך פאר זיך איז געווען פול מיט געשמאק און תוכן. עס זענען אויך געווען אזויפיל דיבורים וואס מען קען אלץ לערנען דערפון דעם לעובדא ולמעשה", צי דאס זאל זיין די נאכט פון תיקון ליל שבועות, דער זוהר שיעור פארן דאווענען, הלל, אקדמות, עשרת הדברות, די שהחיינו אינעם נייעם שול, די דרשה ביים קידוש אינעם נייעם בית המדרש, די שיינע סיומים, און די שיינע דיבורים און דרשות במשך דעם גאנצן יום טוב ועוד.

אבער יעצט דא ווילן מיר זיך קאנצענטרירן מקיים צו זיין "אל תמנע טוב", און מיטטיילן מיטן עולם וואס עס איז געווען ביים ראש ישיבה שליט"א אין שטוב ביי די יום טוב צופרי סעודות.

דער ש"ס קינד

דער ראש ישיבה האט נאכאמאל אפגערעכטן עקסטער די מילכיגע סעודה ביי זיך אין שטוב. ער האט געזאגט אז באמת וואלט ער געקענט יוצא זיין מיט די מילכיגס וואס מען האט געגעסן ביים קידוש אין בית המדרש, נאר ער ווייל אז די קינדער זאלן געדענקען אז שבועות גרייט מען צו א מילכיגע סעודה.

עס זענען געווען אסאך חשובע געסט ביי די סעודה. צווישן די געסט איז געווען א משפחה וואס זייער 11-יעריג אינגל האט מסיים געווען גאנץ ש"ס, וואס דאס איז א שטיקל חידוש אז א קינד זאל שוין ענדיגן ש"ס צוויי יאר פאר די בר מצוה. דער ראש ישיבה איז געווען זייער פרייליך דערמיט און האט געטאנצן מיט'ן קינד. דער ראש ישיבה האט אים געזאגט: "דו פארשעמסט מיך! איך אין דיינע יארן האב איך נאכנישט געענדיגט קיין ש"ס!"

דער ראש ישיבה האט דערנאך פארציילט וויאזוי ער האט אלס קינד פרובירט אנצופאנגען לערנען ש"ס איינמאל און נאכאמאל; ער האט פארציילט אז ער האט פרובירט אויף אלע וועגן צו קענען זוכה זיין צו לערנען גמרא אבער ער האט נישט מצליח געווען, ווייל ער האט נאכנישט געהאט די עצות און התחזקות פונעם רבי'ן.

למשל, ער דערמאנט זיך אז אלס קינד האט ער געהערט אז עס איז דא א איד וואס האט דעמאלטס בשעתו פארקויפט טעיפס פון א מגיד שיעור וואס לערנט פאר ש"ס. ער האט געטראכט אז דאס איז א גוטע עצה, ער וועט אויסהערן די גמרא שיעורים און אזוי וועט ער אויך קענען לערנען די הייליגע תורה.

ער געדענקט נאך ביז היינט מיט וואסארא מורא'דיגן חשק ער איז געגאנגען קויפן א טעיפ-ריקארדער, און איז געגאנגען צו יענעם איד קויפן טעיפס, וואו יעדע טעיפ איז געווען א דף גמרא; אויף איין זייט פונעם טעיפ איז געווען עמוד א', און ביי עמוד ב' האט מען געדארפט איבערדרייען דעם טעיפ אויף די אנדערע זייט.

אזוי איז ער געזעסן און אויסגעהערט די גמרא ביז ער האט געענדיגט א פרק, און ער איז געווען זייער פרייליך אז ער האלט שוין ביים צווייטן פרק. נאכדעם האט אים איינער (א גוטע מענטש געטראפן און געפרעגט: "וואס טוסטו?" האט ער געענטפערט אז ער לערנט גמרא. האט אים יענער געפרעגט: "קען מען דיך פארהערן דעם ערשטן פרק?" און יענער האט צוגעלייגט: "אז אויב נישט, איז מען חייב מיתה!" איז ער געווארן זייער צובראכן און ער האט אפגעלאזט די גמרא. אבער עס האט אים זייער וויי געטון ווען ער האט געזען ווי אנדערע מענטשן לערנען גמרא, און ער האט זיך געפרעגט: "וואו בין איך? וואס וועט זיין מיט מיר?"

שפעטער האט ער נאכאמאל אנגעהויבן מסכת מגילה מיט איינע פון די פירושים, ער איז אנגעקומען נאך עטליכע בלעטער, ביז ער איז ווייטער ערגעץ אינצווישן געווארן "סטאק" און האט אויפגעהערט, ווייל ער האט אפגעמאכט: "דו זעסט דאך אז עס גייט נישט, עס איז א סימן אז גמרא איז נישט געמאכט פאר מיר."

זאגט דער ראש ישיבה: "ווען איך ווייס ווען דעמאלטס פונעם רבי'נס סדר דרך הלימוד, אז מען מעג פשוט זאגן די ווערטער פון די הייליגע גמרא, וואלט איך נישט געקוקט אויף קיינעם; איך וואלט געזיצן און געזונגען דפים גמרא און געלעבט אין גן עדן. אבער ברוך השם, יעצט איז אויך גוט; יעצט האב איך אויך די זכיה זיך מיטצוכאפן און לערנען אביסל גמרא. שכוח אייבערשטער!"

דער ראש ישיבה האט גערופן דעם אינגל וואס האט געענדיגט ש"ס און געטאנצן מיט אים, ער האט אים אפילו אנגעטאן זיין שטריימל.

דערנאך האט אים דער ראש ישיבה אויסגעפרעגט ווען ער האט אנגעהויבן לערנען ש"ס, און וויפיל צייט פונעם טאג ער האט אוועקגעגעבן צו זאגן גמרא. דאס קינד האט דערציילט אז ער האט אנגעהויבן נאר מיט אביסל און ביסלעכווייז האט ער באקומען אלס מער און מער חשק ביז עס איז געווארן מער און מער.

שפעטער איז ער צוריקגעפאלן און אויפגעהערט צו לערנען אזוי פיל, אבער

א דעטאלירטע באריכט פון אידן וואס האבן געהאט די זכי' צו עסן א סעודה ביים ראש ישיבה שליט"א

סעודה איבערגעגעבן דורך י. פ.

נאך א שטיק צייט האט ער ווידער אנגעהויבן. אויך האט ער דערציילט אז איינמאל איז ער געפארן א לאנגע וועג, א טריפ פון עטליכע שעה, און אויפן וועג האט ער געענדיגט א גאנצע מסכתא גמרא. דער ראש ישיבה האט דאס איבערגעחזר'ט הויך אז יעדער זאל הערן. בקיצור, דער ראש ישיבה האט געמאכט א גרויסן עסק פונעם סיום און ארויסגעוויזן א שטארקע חביבות התורה.

קידוש

פאר קידוש האט דער ראש ישיבה געזאגט זייער שטרענג פאר די קליינע קינדער אז יעדער מוז זיצן אויפן פלאץ, נישט אזוי ווי נעכטן ווען די קינדער זענען נישט געזעסן אויף זייערע פלעצער דורכאויס רוב סעודה. דער ראש ישיבה האט געזאגט שטרענג אז ווער עס וועט נישט בלייבן זיצן אויפן פלאץ, וועט נישט באקומען קיין גרעפטשוס! אבער למעשה שפעטער האט ער אוועקגעקוקט, און זיך געמאכט כאילו ער באמערקט נישט אז זיי זיצן נישט.

אייס-קרום - איך שריי צום אייבערשטן

עס איז געווען אנגעגרייט אויפן טיש טשיס קעק, קיפעלער און קרעפלער, און דער ראש ישיבה האט געזאגט אז יעדער זאל נעמען וואס ער דארף, באטאָנענדיג אז אלעס איז היימיש. אויך איז דארט געווען ר' חיים מאיר הערפסט (דער וואס האט ארויסגעגעבן די אלבומס פון די ניגונים), און ער האט געברענגט פארן ראש ישיבה א גרויסע אייסקרום קעיק וואס האט געהאט אויבן א בילד פון דעם נייעם אלבום "מיין בעסטע פרענד". דער ראש ישיבה האט געזאגט א ווערטל, אז ר' חיים מאיר גיט בעזהשי"ת ארויס יעדעס יאר א נייע סידי כדי צו קענען ברענגען א נייע קעיק. דער ראש ישיבה האט אויפגעשניטן די אייסקרום און עס געטיילט פאר יעדן איינעם. דער ראש ישיבה האט געפרעגט הויך, כדי אלע קינדער זאלן מיט האלטן: "ווער ווייסט וויאזוי מען זאגט אייסקרום אויף אידיש?" און דער ראש ישיבה האט געזאגט: "איי סקרום - איך שריי צום אויבערשטן" (אויף ענגליש זאגט מען I scream).

ביים אויפשניידן די אייסקרום האט דער ראש ישיבה געזאגט אז "מען קען נישט אריינשניידן אין די ווערטער". ער האט אראפגענומען מיט א מעסער די ערשטע שיכט פון אויבן פון די אייסקרום יעדע ווארט באזונדער, און דאס געטיילט פאר די קינדער צו עסן; ער האט צוגעגעבן אז בשעתן עסן מעג מען יא צוברעכן די ווערטער.

דער ראש ישיבה האט זיך געזארגט אז יעדער זאל האבן פון די פיינע געבעקסן. ווען ער האט באמערקט אז איינער פון די געסט האט גארנישט גענומען, האט אים דער ראש ישיבה געפרעגט: "פאר וואס עסטו נישט?" האט יענער געענטפערט אז ער דארף נישט. האט דער ראש ישיבה אים געזאגט: "מען עסט נישט ווייל מען וויל, מען עסט ווייל עס איז יום טוב און מען פריידט זיך מיט'ן אייבערשטן."

דער ראש ישיבה האט געפרעגט זיין ווייב: "האסט געזען ווי שיין די קינדער האבן געדאווענט?" ער האט אויך נאכגעפרעגט ווי אזוי די נייע ווייבער שול איז, צי מען קען געהעריג הערן דאס דאווענען, ווי אזוי אלעס האט זיך אויסגעארבעט, און וואס מען קען נאך פארבעסערן.

קרעפלעך מיט דריי עקן

דער ראש ישיבה האט געפרעגט די קינדער: "ווער ווייסט פארוואס מען עסט קרעפלעך?" נאכדעם האט דער ראש ישיבה געוויזן: "איר זעט אז די קרעפלעך האבן דריי עקן?" און דער רבי האט דערציילט אז עס איז געווען א תם וואס האט געמאכט א שיך, אפילו עס איז נישט אויסגעקומען פערפעקט און עס האט געהאט דריי עקן, האט ער זיך נאך אלץ געפרייט דערמיט! יעצט שבועות, ווען מען איז מקבל די תורה, דארף מען גלייך וויסן אז מען קען נישט זיין הונדערט פראצענט פונקטליך; מען דארף זיך פרייען מיט די תורה אזוי ווי דער תם, אפילו מען איז נישט אינגאנצן פערפעקט.

און דער ראש ישיבה האט געזאגט: "פארוואס פאלן מענטשן ארויס פון לערנען דעם דף? ווייל מען זעט אז מען האט אויסגעלאזט א טאג אדער צוויי, פילט מען ווי מען האט שוין ממילא נישט די גאנצע זאך, און מען הערט אויף אינגאנצן צו לערנען." דאס זעלבע איז מיט תהלים: פארוואס זאגט מען נישט קיין תהלים? ווייל אויב למשל מען כאפט זיך דינסטיג אז מען האט נאכנישט געזאגט די וואך יום ראשון און שני, טראכט מען: "איך האב דאס שוין ממילא נישט," און מען זאגט גארנישט. אבער באמת, וואס האט איין זאך צום צווייטן? אויב דו האסט נעכטן נישט געזאגט, זאג דעם היינטיגן יום.

האט איינער געפרעגט: "אלא מאי, ווען איינער האט פארפאסט עטליכע טעג, זאל ער נישט משלים זיין די פריערדיגע דפים?" האט דער ראש ישיבה געזאגט: "אפשר זאל ער אויך משלים זיין פונעם פריערדיגן מחזור?" אבער דער ראש ישיבה

האט אויסגעפירט אז ער זאגט געוועגליך פאר אינגעלייט וואס מוטשען זיך מיט דעם, אז מען זאל מאכן אן אייגענעם סדר אין

לערנען ש"ס דארף מען כסדרן, לויט זיין אייגענעם סדר! אויך האט איינער געפרעגט וועגן מדרש, אז ער הייבט אן יעדע וואך מדרש, אבער אויב ער לאזט אויס איין סדרה ווערט ער אינגאנצן פארלוירן און ער לאזט עס אפ. האט דער ראש ישיבה געזאגט אויף זיך אליין, אז ער לערנט נאר כסדרן וואו ער האלט; ער קוקט נאר יעדע וואך שנעל דורך דעם מדרש און זוהר צו וויסן וואס עס שטייט אין די סדרה.

איינער פון די קינדער האט געפרעגט דעם ראש ישיבה: "עסן נאר ברסלב'ער חסידים קרעפלעך?" (די מעשה פונעם תם איז דאך א מעשה וואס ברסלב'ער חסידים קענען גוט). האט דער ראש ישיבה געזאגט אז עס איז דא נאך א טעם, און ער האט מסביר געווען: דער אנדערער טעם איז ווייל אין די גמרא שטייט אז דער אייבערשטער האט געגעבן די תורה וואס באשטייט פון דריי חלקים: 1) תורה, 2) נביאים, און 3) כתובים, פאר די אידן וואס זענען צוזאם געשטעלט פון דריי: 1) כהנים, 2) לוים, און 3) ישראלים, דורך משה רבינו וואס איז געווען דאס דריטע קינד נאך 1) אהרן און 2) מרים, און די תורה איז געגעבן געווארן אינעם דריטן חודש: 1) ניסן, 2) אייר, און 3) סיון. "אלעס איז דריי," דערפאר עסט מען קרעפלעך וואס האבן דריי עקן.

נאכן עסן מילכיגס האט דער ראש ישיבה געזאגט פאר די קינדער אז מען דארף מאכן א ברכה אחרונה, ווייל מען טאר נישט עסן מילכיג און פליישיג אין די זעלבע סעודה.

דער ראש ישיבה האט געזאגט א טעם פארוואס מען עסט א מילכיגע סעודה, און ער האט דאס זייער שיין מסביר געווען פאר זיין ווייב: ווען מען האט געגעבן די תורה, האבן די אידן געהערט נייע זאכן, ווי למשל די הלכות וויאזוי מען דארף שחט'ן און כשר'ן דאס פלייש. ווען זיי זענען אהיים געקומען פון מתן תורה און האבן געוואלט עסן די סעודה, האבן זיי זיך געכאפט אז דאס פלייש וואס זיי האבן געהאט ביז יעצט איז מער נישט כשר, און אפילו די טעפ וואס זיי האבן ביז יעצט גענוצט צו קאכן פלייש דארפן כשר'ן. ממילא האבן זיי נישט געגעסן קיין פלייש ביי יענע סעודה, נאר זיי האבן געגעסן מילכיגס.

"איך" איז דער אייבערשטער

דער ראש ישיבה האט געפרעגט אויף א געוויסע מאכל ווער עס דארף עס? האט איינער געענטפערט "איך". האט זיך דאס קליינע יחזקל'ע אנגערופן: "איך איז דער אייבערשטער!" האט דער ראש ישיבה געזאגט הויך: "מאמי, דו הערסט? יחזקל'ע זאגט אז 'איך' איז דער אייבערשטער!" דער ראש ישיבה האט געהאט גרויס הנאה צו זען ווי עס גייט אריין אין די קליינע קינדער די זאכן וואס ער חזר'ט כסדר (אז "איך איז דער אייבערשטער", "ליב האט מען דעם אייבערשטן", "אייביג איז נאר דער אייבערשטער", און אלעס איז דער אייבערשטער)

דער ראש ישיבה האט געזאגט אז רבי איידליס האט שוין חתונה געהאט, און ער האט געהייסן פאר יחזקאל'ע ער זאל זאגן וויפיל רבי'ס ער האט, און איינער פון די רבי'ס גייט מארגן אסרו חג חתונה האבן. נאכדעם האט דער ראש ישיבה געזאגט אז קומענדיגע יאר גייט שוין יחזקאל'ע לערנען ביי רבי שניצלער אין כיתה א', און דער ראש ישיבה האט אויסגעדריקט זיין גרויסע עקסטאז זאגנדיג: "איך בין זייער מרוגש, שכוח אייבערשטער! אז אפילו איך בין נאך יונג, האב איך שוין ב"ה א אייניקל וואס גייט שוין פראווען א חומש סעודה."

אינמיטן די סעודה האט דער ראש ישיבה געפרעגט פון הרב חיים ישעי' דיפריס: "וואס האסטו מחדש געווען?" און ער האט געזאגט עפעס א חידוש. נאכדעם האט דער ראש ישיבה געזאגט אז יעדער מוז עפעס צוגעבן צו די סעודה, צי דאס איז א תורה, א מעשה, א

ניגון, א חידה אדער א דזשאוק.

חיים מאיר האט געזאגט אז ער האט זייער הנאה געהאט פון דעם וואס דער ראש ישיבה האט געזאגט נעכטן ביי תיקון ליל שבועות, אז ווען מען זאגט די תרי"ג מצות זעט מען אז מען איז גארנישט אזוי שלעכט; מען זעט ווי כמעט אלע מצות זענען מיר מקיים, און עס זענען דא ממש בלויז געציילטע מצות וואס מען דארף זיך נאך פארבעסערן, ווי למשל "לא תחמוד" און "לא תשנא את אחיך בלבבך". אויך האט דער ראש ישיבה ביי תיקון ליל שבועות אנגעהויבן אויסצורעכנען די תרי"ג מצות הויך אויפן קול, און נאך יעדע מצוה איז ער געשפרינגען פאר שמחה און געזאגט הויך מיט פרייד: "שכוח אייבערשטער! שכוח אייבערשטער!"

איינער האט ארויסגעברענגט אז ער האט זייער הנאה געהאט פונעם זוהר שיעור פארן דאווענען, און פון דעם וואס דער ראש ישיבה האט מסביר געווען פשט אין "רעוא דרעווין" - אז אפילו ווען א מענטש פילט אז ער וויל שוין נישט, אבער ער וויל "ווועלן", איז דאס אויך א גרויסע זאך. נאכדעם האט דער ראש ישיבה געזאגט אז מען לערנט נישט קיין זוהר אן א מקוה.

(דער ראש ישיבה האט צוגעלייגט: "זוהר איז אזא גרויסע זאך, אז עס מאכט אפילו דעם מענטש ארויסגיין פון זיין מרה שחורה און גיין אין מקוה.")

די קינדער האבן געזאגט אסאך ווערטליך און חידות:

איינער האט געפרעגט: "פאר וואס לעקט מען אן עושר?" - ווייל ער לאזט זיך קאסטן!

וועלכע זאך, אפילו מען וועט עסווארפן, וועט עס בלייבן שטיין? - א שטיין!

ווען מאכט מען א "המוציא" אויף וואסער? - אויב מען פארט מיט א שיף אויפן וואסער און מען עסט ברויט!

איינער האט געפרעגט אזא חידה: "נאכן עסן מילכיגס טאר מען נישט עסן פליישיגס, און נאכן עסן פליישיגס טאר מען נישט עסן מילכיגס; אבער וועלכע זאך טאר מען נאכן עסן נישט עסן קיין מילכיגס און נישט קיין פליישיגס?" דער תירוץ איז: נאכן עסן דעם אפיקומן!

עס איז דארטן ביי די סעודה געווען א בחור פון ארץ ישראל, און דער ראש ישיבה האט אים געזאגט: "זינג דעם חזנות שטיקל וואס דו האסט נעכטן געזינגען." דער ראש ישיבה האט אליין נאכגעמאכט דעם בחור'ס קול און אנגעהויבן צו חזנות'ן: "ואהבתך אַל תָּסִיר ממנו" (און ער האט געוויזן אז אלע זאלן מיטהעלפן), "תָּסִיר תָּסִיר תָּסִיר". דערנאך האט ער געזינגען נאך א שטיקל חזנות: "והוא רחום יכפר עון ולא יַשְׁחִית", "יַשְׁחִית יַשְׁחִית יַשְׁחִית". דער ראש ישיבה האט אויסגעפירט: "אזוי זעען היינט אויס די זינגערס; מען דרייט אויס די פסוקים און מען ווייסט אפילו נישט וואס מען זאגט, (נ"ב: פאר די וואס קענען נישט קיין לשון קודש, אינעם פסוק שטייט 'ואהבתך' - דיין ליבשאפט, אַל תָּסִיר-זאלסטו נישט צונעמען פון אונז, אבער ער האט געזינגען פונקט פארקערט: "תָּסִיר תָּסִיר תָּסִיר", וואס מיינט יא צונעמען). בקיצור, עס איז געווען א גאר פרייליכע שטימונג.

דער ראש ישיבה האט דערציילט אז ער איז אמאל געפארן מיט איינעם, און דער דרייווער האט אנגעצינדן א טעיפ פון א זינגער וואס זינגט סתם ליידיגע ניגונים אן קיין שום תוכן, נאר פשוט'ע ליידיגקייט און נארישע קינדערישע לצנות. דער ראש ישיבה האט זיך אנגערופן מיט ווייטאג: "טאקע דאס הערן נעבעך די היינטיגע קינדער און בחורים? א גרויסע רחמנות!"

דער ראש ישיבה האט דערציילט אז מען קען הערן מענטשן זיך רופן איינער דעם צווייטן מיט דאס ווארט "הייליג": "וואס מאכסטו הייליגער ברודער?", "וואס הערט זיך הייליגער חבר?". דער ראש ישיבה איז אריין אין א פייערדיגע שטימונג און אויסגעשריגן: "דאס ווארט 'הייליג' איז נישט דיין חבר! דאס איז נישט קיין שפיל! בפרט פאר קינדער! דאס ווארט 'הייליג' ניצט מען נאר פאר דברים שבקדושה: תורה, מצוות, צדיקים, שמירת עינים! וואס איז די ליצנות?! וואס איז די ליידיגקייט פון יראת שמים?!"

דער ראש ישיבה זאגט ווייטער: "איך דארף מלמדים יראי השם! ברענג מיר נישט קיין מלמד מומחה, ער מוז נישט זיין פערפעקט; דער עיקר איז אויף שפעטער, אז דאס קינד זאל בלייבן מיט יראת שמים ווען ער וועט עלטער ווערן! ער זאל זיך אפגיסן נעגל וואסער, נטילת ידים - דאס איז קדושה! נישט זיך קראצן דעם קאפ אינמיטן לערנען די הייליגע תורה. אויב דו זעסט ווי א אינגל וויל אויפהייבן א חומש מיט די פיס, זאלסטו אויפשטורעמען די כיתה!"

דער ראש ישיבה האט דערציילט, אז אין איינע פון די פלעצער וואו ער איז געווען א מלמד, איז דארט געווען א מגיד שיעור וואס האט געהאט א גוטן קאפ און האט געקענט גוט פארלערנען, אבער ער פלעגט זיצן מיט די פיס אויפן טיש בשעת'ן פארלערנען. וואס קענען די קינדער לערנען פון אזא מלמד?! מען דארף לערנען מיט יראת שמים און מיט דרך ארץ!" "זאגט די הייליגע גמרא!", "זאגט דער הייליגער רש"י!". בקיצור, עס איז געווען א פייער פון קדושה.

קינדער וואס וויינען זענען קלוג

ווען איינעם'ס בעבי האט געוויינט, האט דער ראש ישיבה געזאגט (צום קינד): "לאז דיך נישט! לאז דיך נישט!"

דערנאך האט דער ראש ישיבה געזאגט,

אז עס איז געזונט פאר א קינד צו וויינען; קינדער וואס וויינען אסאך אלס קליין קינד זענען קלוג (אזוי שטייט אין חובת הלבבות). דער ראש ישיבה האט צוגעלייגט, אז פארשטייט זיך אז מען רעדט ווען דאס קינד האט שוין געגעסן און איז נישט הונגעריג, און ער איז נישט פארשמירט; דעמאלטס, אויב ער וויינט, איז גוט אז מען לאזט אים אביסל וויינען, אבער אויך נישט צו לאנג, נאר פאר עטליכע מינוט.

ביי די סעודה איז דארט געווען האברך ר' בנימין ווײלדי מיט זיין משפחה, און דער ראש ישיבה האט געזאגט פאר זיין בעבי: "ווילסט קומען צו זיידי?" האט דער ראש ישיבה'ס ווייב געזאגט: "ער האט דאך צוויי זיידעס!" האט דער ראש ישיבה געענטפערט: "איך בין אויך זיין זיידע, ווייל 'המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו'; קומט אויס אז בנימין איז מיין קינד, און זיין בעבי איז מיין אייניקל."

דער ראש ישיבה'ס ווייב האט געזאגט אז עס איז געווען זייער שיין צו זען וויאזוי מען האט אינאיינעם געזונגען "אהבה רבה", און די קינדער האבן זייער שיין מיטגעזונגען. עס איז געווארן א גאנצע שמועס איבער דעם וויאזוי מען זינגט צוזאמען הלל, און דער ראש ישיבה האט אויסגעשמועסט עטליכע ניגונים וואס ער זינגט ביים דאווענען, און אז ער האט חשבונות ביי די ניגונים פונקטליך וואס צו זינגען; ביי די פלעצער וואו דער עולם וויל מער אויסגיסן דאס הארץ צום אייבערשטן, זינגט ער מער שטייטע ניגונים וכדומה.

דער ראש ישיבה האט דערציילט, אז דעם ניגון וואס ער האט געזונגען ביי הלל ביי "אנא השם", פלעגט ער אלס אינגל זייער ליב האבן. ער פלעגט בעטן דעם שמש ביי זיין זיידע ער זאל אנפאנגען דעם ניגון, אבער דער שמש האט נישט געוואלט. האט אים דער ראש ישיבה געזאגט, אז אויב ער וועט יא אנפאנגען דעם ניגון, וועט ער אים העלפן פאקן די ספרים. דער ראש ישיבה האט געזאגט פאר זיין ווייב אז דער עולם קען דאס נאכנישט אזוי גוט, אבער ער וויל דער עולם זאל זיך דאס אויסלערנען, ווייל דורך דעם ניגון קען מען זיך גוט פארבענקען צום אייבערשטן.

אויסלערנען ניגונים פאר קינדער איז א יסוד אין אידישקייט

איינער פון די געסט האט דערציילט פארן ראש ישיבה: "איך בין געווען א מלמד עטליכע יאר אינאיינעם מיט הרב ד. ח. ווייס (וואס גיבט ארויס די קינדער טעפס אויף די סדרות). ער פלעגט נעמען א חודש פארן יום טוב א לאנגן ניגון און דאס אויסלערנען פאר די קינדער, איין שטיקל אויף אמאל, נאכאמאל און נאכאמאל יעדן טאג מיט א רואיגקייט, ביז די קינדער האבן דאס גוט געקענט." האט דער ראש ישיבה געזאגט אז ער פלעגט אויך אזוי טון, און מוהרא"ש שרייבט טאקע אז עס איז א יסוד אין אידישקייט צו זינגען און אויסלערנען פאר קינדער ערליכע ניגונים.

דער ראש ישיבה האט גערופן זיין הערשי און געזאגט: "חיים מאיר גייט מאכן די גראמען". דער ראש ישיבה צוזאמען מיט הערשי האבן אנגעהויבן דעם ניגון פון "טועמיה חיים זכו, טעם עולם הבא" און געמאכט גראמען: "מיין טייערע הערשי, דו שטייסט אויף צופרי - די ערשטע זאך זאגסטו מודה אני, און נאכדעם צום באשעפער אביסעלע רעדסטו", טעם טעם טעם טעם עולם הבא, און אזוי ווייטער נאך גראמען.

אינמיטן די סעודה האט דער ראש ישיבה זיך אויפגעשטעלט טאנצן פאר זיך אליין און געזונגען "ובאו כולם" מיט'ן באקאנטן בעלזא ניגון. נאכדעם האט ער דערציילט אז אזוי פלעגט זיין זיידע טאנצן אינמיטן די סעודה ווען קיינער איז נישט דארט געווען (חוץ דער ראש ישיבה אלס קינד), און ער פלעגט זינגען דעם ניגון וואס ער האט געהערט אין בעלזא. דער ראש ישיבה האט דערציילט אז זיין זיידע האט געלערנט אין סאטמאר אין ירושלים, און אין יענע יארן האט דער סאטמארער רבי זי"ע געבעטן אז די בחורים פון זיין ישיבה זאלן

פארן צום בעלזא רב זי"ע אויף שבתים און ימים טובים, און ער האט זיי אפילו געשיקט געלט פאר די הוצאות הדרך.

עפעס א גוי איז אדורכגעפארן ווילד, און דער ראש ישיבה האט געזאגט אז דאס איז א גוי וואס מאכט צרות, אבער מיט תפילה וועט מען פטור ווערן פון זיי.

מעשה פון תפילה פון בעל שם טוב

עפעס האט זיך יחזקל'ע דערמאנט אז ער איז געווען אין פארק און ער איז געשטאנען לעבן א גוי. דער ראש ישיבה האט אים שיין און רואיג אויסגעפרעגט וואו עס איז געווען און וואס דער גוי האט געטון. נאכדעם האט אים דער ראש ישיבה געזאגט: "ווילסט הערן א מעשה פון א תפילה פונעם בעש"ט?"

איינמאל איז דער בעש"ט געגאנגען אין מקוה, און ווען ער האט געוואלט אהיים גיין האט ער געזען אז עס איז דא א שמאלער דורכגאנג וואו עס שטייען גוים. האט ער געבעטן פונעם אייבערשטן אז ער וויל נישט אנרירן קיין גוי, און די גוים זאלן זיך אוועקרוקן.

אינמיטן הערט ער ווי איין גוי זאגט צום צווייטן: "קום לאמיר זיך אוועקרוקן, כדי דער שמוציגער איד זאל אונז נישט אנרירן ווען ער גייט דורך." האט יחזקעלע געפרעגט: "פאר וואס האבן זיי געזאגט אז דער איד איז שמוציג?" האט דער ראש ישיבה געזאגט: "דאס איז געווען א תפילה-מעשה; ווייל באמת זענען די גוים שמוציג, נאר ווייל דער בעש"ט האט געבעטן דעם אייבערשטן, האט דער אייבערשטער געמאכט אז זיי זאלן זאגן אז די אידן זענען שמוציג, כדי זיי זאלן זיך אוועקרוקן און דער בעל שם טוב זאל קענען דורכגיין אן דארפן אנרירן די טמא'נע גוים."

דער ראש ישיבה האט אויך דערציילט פאר זיינע קליינע קינדער, אז איינמאל האט ער געזען ווי א גוי הרג'עט א מאסקיטו און נאכדעם עסט ער עס אויף. "דאס איז א גוי, זיי עסן מאסקיטויס מיט ווערעם," האט ער געזאגט. און דער ראש ישיבה האט אויסגעפירט: "א מחיה! איך בין זייער פרייליך, ווייל היינט שבועות זענען מיר געווארן אידן!"

דער ראש ישיבה האט נאכגעזאגט א ווארט וואס מוהרא"ש פלעגט שטענדיג זאגן: עס שטייט אז ווען דער אייבערשטער האט געגעבן די תורה, האט ער אויפגעהויבן דעם בארג איבער זייערע קעפ און געזאגט אז אויב איר וועט אננעמען די תורה וועט זיין גוט, אויב נישט "שם תהא קבורתכם" (דארט וועט זיין אייער קבורה).

אויף דעם איז דא א שטארקע קשיא (דער ראש ישיבה האט דערציילט אז ער האט דאס שוין געפרעגט פון אסאך תלמידי חכמים און זיי האבן נישט געוואוסט קיין ריכטיגן תירוץ): עס וואלט דאך געדארפט שטיין "פה" (דא), ווייל דא אונטערן בארג וועט זיין אייער קבר, פארוואס שטייט "דארט"?

האט מוהרא"ש געזאגט, אז עס איז דא א זאך אז א מענטש באגראבט אליין זיין אייגן לעבן מיט דעם וואס ער טראכט שטענדיג אז ביי א צווייטן איז בעסער, ערגעץ אנדערש איז בעסער, אדער יענעם גייט עס בעסער. דאס באגראבט דעם מענטש אינגאנצן, ער זאל נישט קענען גיין ווייטער אין זיין אייגן לעבן.

דאס האט דער אייבערשטער געזאגט פאר די אידן: נאר אויב מען האט די תורה קען מען זיין צופרידן מיט ווער מען איז און מיט וואס מען האט; אויב איר וועט נישט נעמען די תורה, וועט איר שטענדיג טראכטן פון "שם" - אז דארט ביי יענעם איז בעסער און יענעמ'ס גראז איז גרינער - און דאס אליין באגראבט דעם מענטש.

איינער פון די געסט האט דערציילט, אז פאר ער איז אריינגעקומען לערנען אין ישיבה, האט ער געלערנט אין אן אנדערע ישיבה. אין יענע ישיבה האט מען אמאל גערופן א גאסט רעדנער (א רבי'ש קינד וואס איז אמאל געווען ביי מוהרא"ש), און דער רעדנער האט געזאגט דעם ווארט (פארשטייט זיך נישט בשם מוהרא"ש) און אויסגעפירט אז די בחורים דארפן וויסן אז "דא איז דאס בעסטע פלאץ, ווייל אויב מען טראכט נישט אזוי, 'שם תהא קבורתכם'". דער יונגערמאן דערציילט אז דאס האט אים געמאכט וויינען (ער האט שוין דעמאלטס שטילערהייט געהערט די שיעורים), און ער האט געוויינט צום אייבערשטן: "איך האב דאך נישט קיין טראפ חיות אין דעם פלאץ, פאר וואס דארף איך טראכן אז דא איז דאס בעסטע פלאץ?"

האט דער ראש ישיבה געזאגט: "עס זענען דא אסאך רעדנערס וואס הערן שטילערהייט די דרשות פון היכל הקודש און זאגן עס נאך, נאר זיי זאגן עס נאך פארדרייטערהייט, נישט מיט די פשוט'ע אמת'ע תמימות וויאזוי עס קומט; ממילא האט דאס נישט קיין טעם און קיין ברען. עס מיינט צו זאגן אז א מענטש דארף קוקן אויף זיך און זיך פרייען מיט וואס ער האט, און וויסן אז זיין ביסל תורה איז אויך זייער חשוב ביים אייבערשטן, און טון וואס ער קען מיט די כוחות און כשרונות וואס דער אייבערשטער האט אים געגעבן."

שפעטער האט מען געבענטשט, און נאכן בענטשן האט מען געטאנצן "הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב ליום שכולו ארוך". אויך האט דער ראש ישיבה געזונגען "בר יוחאי", פארגעזונגען "אמר רבי עקיבא", און געמאכט פריילעך.

ווען מען האט געענדיגט, האבן די קינדער געפרעגט צי מען גייט גיין שפאצירן. האט דער ראש ישיבה געזאגט: "יא, מען גייט שפאצירן ביזן בעט."

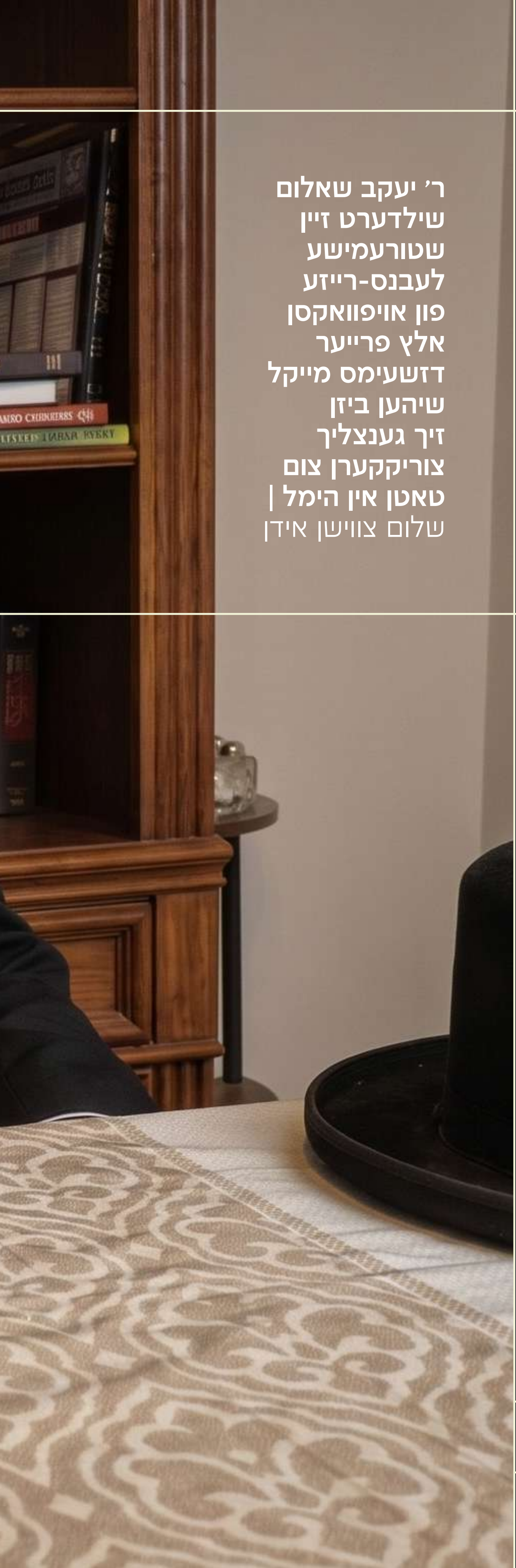

שלום לרחוק ולקרוב

ר' יעקב שאלום שילדערט זיין שטורעמישע לעבנס-רייזע פון אויפוואקסן אלץ פרייער דזשעימס מייקל שיהען ביזן זיך גענצליך צוריקקערן צום טאטן אין הימל | שלום צווישן אידן

"הקב"ה יושב ומצפה לישראל יותר ממה שמצפה האב לבנו שיעשו תשובה" ווערט געברענגט אין תנא דבי אליהו. מיר הערן כסדר ביי די שיעורים פונעם ראש ישיבה שליט"א איבער דעם ענין פון זיך פרייען מיט פשטות יהדות, זיך פרייען מיט דעם וואס איך בין א איד, און מיט יעדע מצוה וואס מ'טוט פארן אייבערשטן.

פאר אונז קען עס צומאל זיין אן עבודה זיך צו פרייליך מאכן מיט אונזער פשוט'ע עבודה, אונזער פשוט'ע אידישקייט. וואודעראום אידישע קינדער וואס זענען נישט אויפגעוואקסן אין אזא היימישע ערליכע סביבה ווי אונז, ווי אלץ וואס מ'זעט איז פרומע אידן איבעראל, קוים וואס זיי האבן געוויסט אז זיי זענען אידן, און ווען זיי זענען שוין זוכה צו זיך צוריק קערן לאביהם שבשמים, אנהייבן לעבן אן ערליך תורה'דיג אידיש לעבן, האט עס ביי זיי אלע טעמים. יעדע מצוה, יעדע מנהג, יעדע גוטע זאך איז ביי זיי טייער כמוצא שלל רב, טייערער ווי די טייערסטער דיאמאנט.

אין א הערליך שיינעם ווינקל אינעם עיר ואם בישראל לינדען יצ"ו, אינעם בית המדרש היכל הקודש ברסלב, זיצט ער יעדע וואך ביי שלש סעודות אין א זייט, א איד וואס פונדרויסן זעט ער אויס ווי א דורכגעווייקטער חסידיש'ער איד פון דורי דורות טראגנדיג דעם באלבאטישן תורה וגדולה טראגע, אבער ווער עס קען אים פון דער נאנט ווייסט אז חוץ פון דעם אז ער קען נישט קיין אידיש און רעדט בלויז ענגליש טראגט ער מיט זיך א לאנגע קאפיטל, א שטורעמישע מעשה וויאזוי ער איז אריבערגעגאנגען די זיבן וואסערן ביזן זיך טרעפן מיט זיין אמת'ן טאטן אין הימל פון וועמען ער איז געווען פארפרעמדעט פאר קרוב צו פערציג יאר! היינט פרובירט ער צו זיין דאס בעסטע קינד פונעם אייבערשטן מיט א שמחה און תמימות.

לכבוד דעם הייליגן יום טוב שבועות, זעצן מיר זיך אוועק מיט הרה"ח ר' יעקב מיכאל שאלום שליט"א צו הערן פון אים זיין פערזענליכע שטורעמישע געשיכטע. דער פלאן איז געווען צו זיצן בערך א שעה, צו הערן די מינימאלע אינפארמאציע , אבער נאכן זיצן אין א צוויי און א האלב שעה'יגע פארצויגענע שמועס האט מען געדארפט שיידן מיט א 'עוד חזון למועד'...

מיר געבן אים איבער דעם פעדער אונז צו שילדערן זיין רירנדע געשיכטע.

יואל נחמן גלויבער

געבוירן בין איך פאר 45 יאר צוריק, למספרם 1981 אין א געגנט וואס הייסט וואלנאט-קריק אין קאליפארניע ביי גענצליך פרייע עלטערן, מיינע עלטערן זענען געווען ארבעטער, מיין טאטע האט געארבעט אין סאן פראנציסקא אלס א בוך-האלטער און מיין מאמע איז געווען א לערערין אין אן ארטיגע גוי'שע שולע, איך האב געהאט 3 שוועסטער און איך בין געווען דער איינציגער אינגל, איך האב געהייסן דזשעימס מייקל שיהען.

מיין טאטע איז געווען א קאטוילישער, ער פלעגט מיך נעמען אלס קינד אין קירכע, אבער מיר האט קיינמאל גארנישט געצויגן איבער רעליגיע.

מיינע עלטערן זענען געווען ארעם און נישט געהאט קיין עקסטערע געלט, ממילא אויטאמאטיש בין איך געגאנגען אין דער ארטיגער פובליק סקול, און היות עס איז געווען אן ארימער געגנט, איז דער גאנצער פובליק סקול געווען פיל מיט נידריגע סארט שקצים מיט זייער געמיינע אויפפורונגען.

פאר מיר האט עס זייער געשאט, איך פלעג כסדר פאלן א קרבן צו די נידריגע געמיינע גוים און עס איז געווען אן אפטער ערשיינונג אז איך פלעג אהיימקומען גוט צובײלט און צו'מזיק'ט פון סקול, און די סקול האט גארנישט געקענט טוהן דאס אפצושטעלן ווייל אויב יא וואלטן זיי געדארפט אויסליידיגן דעם גאנצן סקול...

אזוי פארפוילט און נידריג איז עס געווען, איך בין אויפגעוואקסן מיט זייער א שווערע יוגנט, עס איז ממש נישט געווען א טאג וואס איך בין אהיימגעקומען און עס זאל האבן דורכגעגאנגען בשלום.

די מערהייט פון מיין יוגנט האב איך אוועקגעגעבן צו דמיונ'ען, איך האב גע'חלומ'ט פון כבוד און געלט, געלט און כבוד, דער ריכטיגער עמעריקען דריעם, דער חלום פונעם דורכשניטליכער אמעריקאנער, שטרעבן פאר עולם הזה אויף אן אבנארמאלן פארנעם.

ווען איך בין אריין אין די דריטע קלאס אין פובליק סקול האב איך האב באקומען א שווערע קרענק וואס האט גורם געווען אז מיין מח זאל ווי אינגאנצן איינשלאפן, און אלע אינפארמאציע וואס איך האב געהאט איז פארלוירן געווארן, איך האב ממש אלעס פארגעסן.

איך האב דאן געדארפט זיין אין שפיטאל א לענגערע תקופה, יעדע מאל איך רעדט צו מיין טאטע גלייכט ער ארויפצוברענגען ווי געטריי ער איז געשטאנען צו מיר אין יענע צייט...

ווען איך האב מיך ערהוילט בין איך געגאנגען אין א ריהעב ווי איך האב מיך פון פריש געדארפט לערנען אין איין יאר אלעס וואס א קליין קינד לערנט זיך פון ווען ער ווערט געבוירן, אבער היות דער אייבערשטער האט מיר געגעבן א א מאטעמאטישן קאפ, האב איך זייער שנעל אלעס אליין אויסגערעכנט און געכאפט, אזוי אז ווען עס איז געקומען די צייט אריינצוגיין אין פערטן קלאס, האט מען שוין נישט געקענט דערקענען קיין שום חילוק צווישן מיר און אנדערע קינדער.

אין הויך שולע (היי-סקול)

די יארן זענען געלאפן, און ווי פריער דערמאנט האב איך זייער נישט געגליכן צו גיין אין סקול, איך האב טאקע כסדר געמאכט זיכער צו פעלן ווען אימער מעגליך. יעצט האב איך זיך אבער דערזען מיט א פראבלעם, ווייל כדי צו קענען אריבערגיין פון פובליק סקול צו היי סקול, דארף מען דורכגיין א טעסט (בחינה), און די מאמע

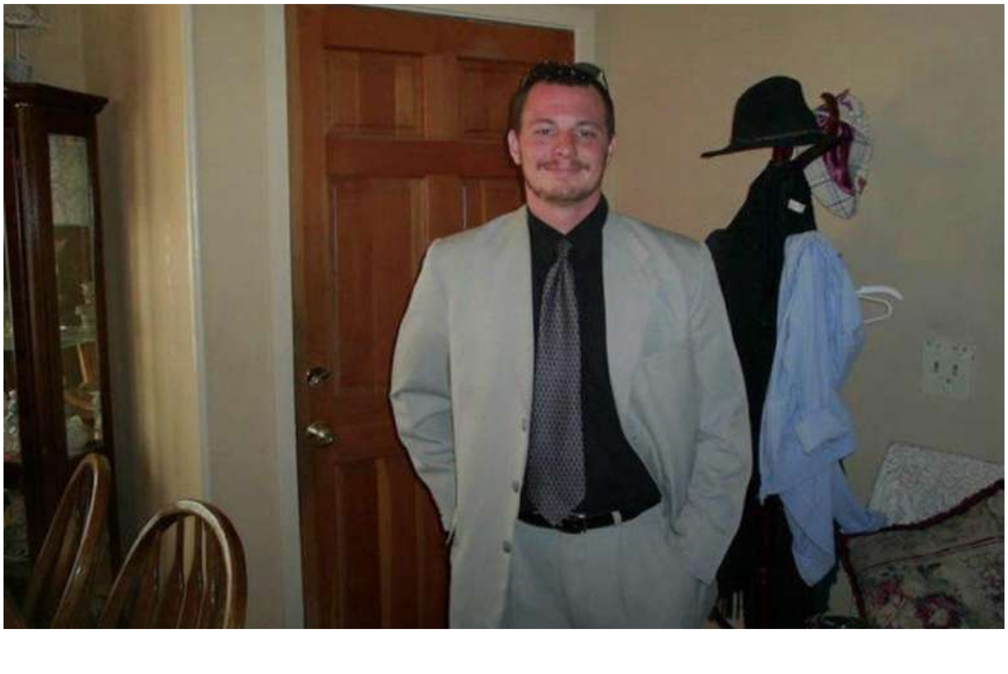

"די מערהייט פון מיין יוגנט האב איך אוועקגעגעבן צו דמיונ'ען, איך האב גע'חלומ'ט פון כבוד און געלט, געלט און כבוד, דער ריכטיגער עמעריקען דריעם, דער חלום פונעם דורכשניטליכער אמעריקאנער, שטרעבן פאר עולם הזה אויף אן אבנארמאלן פארנעם"

ר' יעקב אין די אינגערע יארן הייסנדיג דזשעימס מייקל שיהען

דארף אונטערשרייבן אז מ'האט דאס געלערנט און מ'קען די מאטעריאל, היות איך האב כסדר געפעלט פון סקול האב איך כמעט גארנישט געקענט.

בין איך געגאנגען און ביז עטליכע טעג האב איך זיך אלעס גוט איבערגע'חזר'ט, און דאס זעלבע האב איך געטון מיט מיין מאמע'ס אונטערשריפט – איך האב זיך עס גוט אויסגעלערנט נאכצומאכן, אזוי האב איך געהאט ביידע זאכן גרייט.

אזוי בין איך אנגעקומען צו היי-סקול, אבער איך האב נישט געהאלטן ביים לערנען דארט, האב איך געארבעט אין די קאווע-הויז אויפן פלאץ (נישט נאר אין ישיבה איז דא א קאווע-שטובל...). אנשטאט זיך צוצוהערן צו די נארישע ליבעראלע לעקציעס האב איך זיך איינגעקויפט טעיפס וואס לערנען אויס סייענס און אינדזשענירינג; דאס האט גערעדט צו מיר, און איך פלעג דאס אויסהערן אין מיינע אויערן בשעת'ן ארבעטן.

נאך עטליכע יאר האב איך אנגענומען א געהעריגע ארבעט און געווארן א מענעדזשער פאר א קאמפאני. אין יענע צייט האב איך חתונה געהאט, און א קורצע צייט שפעטער געבוירן א קינד.

אין דער אמעריקאנער מיליטער

איך האב אבער געוואלט ערגעץ אויסנוצן מיינע כוחות, מיין מאטעמאטישן קאפ און מיין וויסנשאפט אין סייענס, איז געווען מיין נאטור. האב איך געטראכט אז דאס בעסטע פלאץ דאס אויסצונוצן איז נישט קיין צווייטער ארט ווי אינעם אמעריקאנער מיליטער, ווי איך וועל איינאיינוועגס קענען ערפילן מיין חלום פון כבוד, רייכטום און אנערקענונג.

עס איז געווען אינעם יאר 2000 למספרם ווען איך האב זיך איינגעגעבן אינעם מיליטער צו באקומען א פאסטן. איך בין זאפארט אנגענומען געווארן, זיי האבן מיר געשטעלט פאר א געוויסע סארט פארהער צו זען צו וואס איך בין געאייגנט, און מ'האט מיר גלייך געשיקט צו די נעווי אפטיילונג. די נעווי איז די וואסער-פלאטילע וואס באהאנדלט אלעס אנבאלאנגט אויפן וואסער, דאס מיינט די ריזיגע אמעריקאנער שיפן, די סובמארינען, און פיל מער. זיי האבן מיר געגעבן די שווערע קאמפיוטער ארבעט: אויפכאפן פארשידענע געוואגטע זאכן, העקן, פארשטיין סיגנאלן, און אזוי ווייטער.

אין יאר 2001 זענען פארגעקומען די סעפטעמבער 11 אטאקעס, און אמעריקע איז דאן אריינגעצויגן געווארן אין א לאנג פארצויגענע קריג; מען האט מיך דאן אויסגעקליבן צו אפגעשיקט ווערן קיין איראק פאר א געוואגטע מיסיע, איך האב עס פארשטייט זיך נישט אפגעזאגט און געטריי געדינט די מיליטער פון אונזער ליבליך יונגט-לאנד, אמעריקע.

איך האב פארברענגט אויף די בארטנס פון איראק, מיין ארבעט איז געווען גאר געוואגט און ריזיקאליש, וויבאלד אין די היינטיגע מאדערנע וועלט ווערן רוב זאכן געטון דורך קאמפיוטערס, ובפרט אין די מיליטער וואס איז מיט יארן פאראויס ווען עס קומט צו טעכנאלאגיע און אינטעליגענץ.

איך האב געזאמלט אינפארמאציע איבערן שונא פון אלע זייטן, און לויט דעם האט מען געמאכט באשלוסן ווען און וואו צו אטאקירן. ווי אויך איז א גרויסער חלק פון די אויפגאבע ביי יענע אפעראציעס געווען צו געפינען און כאפן דעם ארכי-שונא ישראל סאדאם כוסעין ימ"ש.

איך האב שוין געוואלט זיך באגניגן מיט מיין עהרפולע פאזיציע, אבער צום באדויערן האט עס מיר נישט געקענט זעטיגן. דאס לעבן צווישן די זעלנער איז זייער א געמיינער, און עס איז בכלל נישט געאייגנט פאר א איד. א פרומער איד וועט דאס קיינמאל נישט פארשטיין; פונדרויסן קוקט עס אויס אזוי הויכגעשפריצט, דער אמעריקאנער מיליטער מיט איר גראדע רוקן, וואודעראום אינעווייניג וועט דער איד נישט קענען באגרייפן וואס דאס מיינט א לעבן אן תורה און אן קיין שום מאראלישע באגרעניצונגען. ווי פראסט מען קען גאר זיין... יעדן טאג וואס גייט דורך איז ליידיגער פון נעכטן, און עס קען נישט אנפילן דעם חלל פון א מענטש וואס זוכט עפעס מער, עס גיבט נישט פארן מענטש די צופרידנקייט וואס ער וויל שפירן.

עס איז געווען איין טאג אין יאר 2005 למספרם, אינמיטן געוויסע טרעינירונגען בין איך גאר שווער פארוואונדעט געווארן, מיינע פיס זענען געווארן אזוי שווער געשעדיגט, אז איך האב זיך מער נישט געקענט באוועגן מיט זיי.

אויף דערוויל מיט מיין פארוואונדעטע פיס האט מען מיר געשיקט פאר נאך אויפגאבעס, אבער למעשה זעענדיג מיין צושטאנד אז איך בין מער נישט פעליג צו דינען, האט מען מיר אויסגעשלאסן פון די מיליטער.

אין די צייט וואס איך האב געדינט אין די מיליטער, איז מיין פרוי נישט געווען צופרידן פון די

> **ווען איך בין אריין אין דריטן קלאס אין פובליק סקול, האב איך באקומען א שווערע קרענק וואס האט גורם געווען אז מיין מח זאל ווי אינגאנצן איינשלאפן. די גאנצע אינפארמאציע וואס איך האב געהאט איז פארלוירן געגאנגען, איך האב ממש אלעס פארגעסן**

ווירטשאפט, אז קוים נאך די חתונה זאל איך גיין דינען אין מיליטער; האט זי מיך איבערגעלאזט און מיר האבן זיך צוטיילט.

יעצט האב איך זיך געטראפן אינגאנצן אליין, אויסגעשפילט פון אלע זייטן – נישט קיין ווייב און נישט קיין מיליטער. עס איז ממש ווי דער ראש ישיבה שליט"א רעדט כסדר ביי די דרשות, אז עס לוינט נישט אוועקצווארפן די ווייב און קינדער פאר אביסל געלט, חברים, אדער כבוד; ווייל איין טאג, ווען זיי וועלן דיר שוין נישט דארפן פאר זייער הנאה, וועלן זיי דיר לאזן אליין אויפ'ן וואסער אן קיין פריערדיגע מעלדונג... און דעמאלטס וועט שוין זיין אביסעלע צו שפעט.

למעשה, האב איך געוואלט ניצן מיין שארפן קאפ, בין איך געגאנגען אין קאלעדזש זיך צו לערנען קאמפיוטערס און פראגרעמינג, וואס מ'רופט "איי-טי" (IT). איך האב באקומען א "מעסטער דעגרי", דאס מיינט אז איך בין גאר גוט באהאוונט אין דעם תחום, און איך גיי יעצט זוכן א הויכע שטעלע אין א קאמפאני, וואס וועט האפנטליך זיין גוט באצאלט.

אבער דער אייבערשטער פירט זיין וועלט, און דאן איז אנגעקומען דער גרויסער 2008 קראך, ווען פילע ריזיגע ביזנעסער זענען איבערנאכט געגאנגען שלאפן, און די גאנצע מארקעט און עקאנאמיע איז געגאנגען בארג אראפ. ממילא איז מיר געווען גאר שווער צו טרעפן א געהעריגע שטעלע אין א קאמפאני, און איך האב זיך ווידער געטראפן זיך מוטשענען צו קענען דעקן די הוצאות און פירן א נארמאלן לעבן.

עולם הזה חלומות ווערן פארווירקליכט

אזוי האב איך זיך געמוטשעט פאר דריי יאר, וואס האט אויסגעזען ווי אן אייביגקייט. ביז אין יאר 2011 למספרם האב איך געעפנט אן אייגענעם IT קאמפאני, ווי איך האב ב"ה זייער שיין מצליח געווען און מיין נאמען איז געגאנגען ווייט. איך האב מיך ענדליך דערזען אלס דער געשעצטער מר. שיהען. מיין חלום. פון יאאארן. יעצט וועל איך שוין זיין פרייליך און צופרידן.

איך האב דאן ווידעראמאל חתונה געהאט, ליידער נישט אידיש, און איך האב ארויסגעקוקט אויף א שיין און סוקסעספול לעבן. איך האב זיך דאן קונה געווען אזא גוטן נאמען אין די פעלד פון IT, אז איין טאג באקום איך א טעלעפאן קאל פון א גרויסע IT פירמע, זיי שלאגן מיר פאר א הויכע פאזיציע ביי זיי אין די פירמע, צו דינען אלס מענעדזשער אויף א גרויסער אפטיילונג, פארשטייט זיך מיט גאר שיינע פארדינסטן. צו מיין שמחה איז נישט געווען קיין ברעג; עס איז געווען אסאך מער געלט וויפיל איך פלעג מאכן ביז דאן, און עס איז אויך מיטגעקומען מיט זייער שיינע באדינגונגען, און פארשטייט זיך אז איך האב עס אנגענומען.

זיי האבן מיר נאר געבעטן איין זאך: אז איך זאל מיך ציען קיין פענסילווייניע, וואו איך זאל זיין איינגעשטעלט ביי איינע פון זייערע לאקאלן. פאר מיר, לעבנדיג דאן א פריי לעבן ווי א גוי, וואס דארף נישט קיין בית המדרש, מקוה, אדער ערליכע מוסדות פאר די קינדער וכדומה, איז דאס נישט געווען קיין פראבלעם, ווי דער ראש ישיבה זאגט אז ביים גוי באדייט מופן ארויפליגן דעם מאטראץ אויפן קאר און פארן ביזן פה אשב... און איך האב זיך דארט באזעצט.

איך האב אנגעהויבן שארן געלט... איך האב מיר איינגעקויפט א גאר טייערע הויז אויף א גרויסן שטח צווישן רייכע מענטשן, און דערצו איז שוין צוגעקומען א גאר לוקסעריעזער קאר און נאך פארשידענע טייערע פארגעניגנס. איך האב געמאכט אסאך געלט, אבער מער ווי דעם האב איך אויסגעגעבן, אבער נישט אויף הוצאות פון א איד וואס איז לימיטעד, נאר אויף אומבאגרעניצטע תאוות און הנאות; עולם הזה אין פולן זינען פון ווארט, שוואוילטאג אויפן העכסטן שטאפל, איך פלעג גיין אויף גאר טייערע וואקאציעס און אויספלוגן, און וואס נישט.

האסטו טאקע דאן אנגעהויבן האבן א גוט לעבן?

איך וויל ענטפערן יא, אבער איך קען עס נישט אנרופן א גוט לעבן. ניין.

וואס מער הנאות איך האב זיך נאכגעגעבן, אלס מער הונגעריג בין איך געווארן פאר נאך, זעענדיג ווי נאכן זיך נאכגעבן דעם תאווה איז די שטרעבן פאר צופרידנהייט געשטיגן. און גארנישט האט מיך געקענט זעטיגן. ממילא האב איך אנגעהויבן אריינצופאלן אין א טיפע דעפרעסיע, און די דעפרעסיע האט מיך געפירט ווייטער אראפ צו זייער נישט גוטע זאכן; איך בין ממש געווען אין די נ' שערי טומאה, רח"ל.

איך האב געהאט אין מיר א געוויסע געפיל אז איך בין אין א נישט גוטע פלאץ, מילד גערעדט, און איך פיר מיך נישט אויף ווי עס דארף צו זיין. איך האב אבער נישט געקענט אידענטיפיצירן דעם געפיל, פון וואו עס קומט, וואס פונקטליך איך וויל, און וואס עס באדערט מיר; אבער דאס האב איך יא געוויסט, אז איך האב זיך געשפירט זייער נישט גוט מיט מיר אליין.

איך האב אנגעהויבן זוכן הילף וואס זאל

איך האב געמאכט אסאך געלט, אבער מער ווי דעם האב איך אויסגעגעבן, אבער נישט אויף הוצאות פון א איד וואס איז לימיטעד, נאר אויף אומבאגרעניצטע תאוות און הנאות; עולם הזה אין פולן זינען פון ווארט, שוואוילטאג אויפן העכסטן שטאפל

"איך האב אנגעהויבן שארן געלט... איך האב מיר איינגעקויפט א גאר טייערע הויז אויף א גרויסן שטח צווישן רייכע מענטשן, און דערצו איז שוין צוגעקומען א גאר לוקסעריעזער קאר און נאך פארשידענע טייערע פארגעניגנס"

די הויז און קאר פון דזשעימס מייקל שיהען

מיר קענען ארויסנעמען פון מיין מצב, און איך האב אנגעהויבן גיין צו טעראפי. איך האב דארט אויסגעגאסן א ים מיט געלט, אבער די גאנצע טעראפי וועלט איז דורכגעפוילט פון אנהייב ביזן סוף; עס קען נישט בעסער מאכן א מענטש, נאר פונקט פארקערט.

מיין קומענדיגע שטאפל איז געווען צו ווערן מער רעליגיעז. איך האב פשוט געזוכט עפעס וואס קען מיר ארויסנעמען פון מיינע נפשיות'דיגע פלאנטערנישן. ווי געזאגט פריער, האב איך ביז דאן געלעבט ממש ווי א פרייער; מיין טאטע איז געווען א קאטוילישער און פלעגט מיך נעמען אלס קינד אין קירכע, אבער ווען איך בין עלטער געווארן האט מיך שוין גארנישט אינטערעסירט איבער רעליגיע. אבער יעצט, אין מיין מצב, האב איך מיך יא אנגעהויבן צו פאראינטערעסירן און פארשן מיין רעליגיע.

אזוי ווי איך האב ב"ה א שארפן און מאטעמאטישן קאפ, האב איך זייער שנעל געכאפט אז איך בין אויפגעצויגן געווארן פאלש. ווי מער איך האב געגראבן און געוואלט פארשטיין, אלס מער האב איך איינגעזען ווי לעכערליך און פאלש די אלע רעליגיעס זענען, און יעדן טאג האב איך געפינען נאך סתירות און זאכן וואס שטימען בכלל נישט.

האב איך אנגעהויבן זוכן און נישטערן אין אנדערע גלויבונגען. אין די קריסטליכע וועלט אליין זענען פאראן פילע פארשידענע גלויבונגען, וואו יעדער מאכט אפ פאר זיך וואס ער גלייכט. איך בין אבער נישט געבליבן שטיין דארט; איך האב געגראבן און געלערנט בלי גוזמא - יעדע סארט רעליגיע איבער די וועלט, וואס איך וויל דא נישט אויסשמועסן באריכות זייער מהות, זייער שטאמונג, און אזוי ווייטער.

צו מיין ערשטוינונג האב איך געזען ווי יעדער איז אזוי פארקראכן, אבער ווען איך בין נאכגעגאנגען טיף טיף אריין, האב איך געזען אז אלעס קומט אן צוריק צו די אידן. דאס מיינט אז יעדער נעמט דעם איד, און פון דעם פרובירן זיי צו בויען זייערע נארישע שמייליגע זאכן.

אלס א איד און א תלמיד היכל הקודש וויל איך ענדערש בלייבן מיט א פשוט'ע תמימות, און עס איז בעסער נישט אריינצוקריכן אין יעדנ'ס נארישע מיינונגען און גלויבונגען, דעריבער לאמיר זיך רוקן פאראויס...

אצינד בין איך אנגעקומען צו א פונקט ווי איך האב בלויז איין אויסוואל: אדער אידישקייט אדער גארנישט ח"ו, ווייל באמת איז גארנישט דא אויסער דעם. אזויווי ווי מיר ווייסן פון חז"ל אז דער אייבערשטער האט באשאפן די וועלט נאר פאר די אידישע קינדער.

איך האב אנגעהויבן לערנען פסוקים אין חומש און אין נ"ך, און איך בין געוואויר געווארן א נייע האר-אויפשטעלנדע פאקט, אז די תורה איז נישט גילטיג פאר יעדן איינער. עס קען זיין איין זאך וואס איז נאר פאר אידן, ווי למשל שבת וואס אידן דארפן היטן, אבער א גוי טאר נישט היטן שבת – "גוי ששבת חייב מיתה". פון די אנדערע זייט זענען דא זאכן וואס נאר אידן זענען אנגעווארענט געווארן דערויף, און פאר א גוי איז עס בכלל נישט גילטיג.

ווי נאר איך האב אנגעהויבן אריינבליקן אין די תורה און אידישקייט, האט א סיפוק מיך שטייטליך אנגעהויבן ענטפאנגען, עפעס וואס איז שווער מסביר צו זיין אויף פאפיר, אבער דער משה אמת ותורתו אמת איז געשפירט געווארן אויף אן אינערליכע פארנעם.

מיין קאפ האט מיר תיכף אנגעהויבן שווינדלען, בין איך א איד אדער להבדיל א גוי? ווייל וויאזוי איך זאל עס נאר דרייען, מוז איך דאך וויסן וויאזוי איך דארף מיר פירן.

פארוואס האסטו בכלל געטראכט אז דו ביסט א איד?

ווען איך בין געווען א קליין קינד, האט מיין מאמע געמאכט אן אוונט און איך געדענק איר זיך אנרופן אז זי שטאמט פון אידן, אבער זינט דאן האב איך מער קיינמאל נישט געהערט דערפון.

איך הייב אויף דעם טעלעפאן און מיט היסטעריע רוף איך אן מיין מאמע און פרעג איר: "מאמי, בין איך א איד?"

זי איז געווארן שאקירט און ענטפערט מיר: "יא, פארוואס פרעגסטו?"

"ווייל איך וויל וויסן!" שריי איך אריין אינעם טעלעפאן. "אויב איך בין א איד בין איך חייב מיתה, און אויב איך בין א גוי בין איך חייב מיתה!"

איך האב דאן נישט געוויסט פון אזעלכע מושגים ווי א "תינוק שנשבה"; איך האב דאס אנגעקוקט גאנץ פשוט, שווארץ און ווייס.

איך האב אראפגעלייגט דעם טעלעפאן און איך האב מיך גענומען צו די ארבעט צו פארשן מיין אפשטאם, פון וואו איך קום. ליידער בין איך דערגאנגען אז מיין משפחה פארן קריג איז געווען א פרומע משפחה; זיי זענען געווען הארנסטייפלער חסידים (לבית טשערנאביל). נאכן קריג האבן זיי זיך ליידער נישט געהאלטן, זיי האבן זיך לײדער נישט געדרייט צווישן ערליכע אידן און נישט געפאלגט קיין רבנים. מיין באבע, מיין מאמע'ס מאמע, האט לײדער חתונה געהאט מיט א גוי, און מיין מאמע האט דאס לײדער נאכגעטוהן און חתונה געהאט מיט א קריסטליכן גוי, אן דעם וואס אירע קינדער זאלן אפילו וויסן אז זיי זענען אידן.

וואו זענט איר געגאנגען ווייטער נאכן אויפדעקן אייער אידישן אפשטאם?

עס איז דא א פראצעדור וויאזוי דאס ארבעט. איך האב געדארפט זיצן מיט רבנים, און נאכן נאכגיין אלע דעטאלן האבן זיי טאקע פעסטגעשטעלט מיין יחוס. אויך, להבדיל, אין די מדינה איז דא א וועד וואס געבט זיך אפ מיט די סארט ענינים. איך האב אויסגעגעבן אסאך געלט נאכצוגיין מיין פונקטליכן אפשטאם, און לויט ווי די רבנים האבן מיר מדריך געווען, אזוי האב איך געטוהן.

וויאזוי האבן דיינע ארומיגע רעאגירט?

ווי געזאגט, בין איך לײדער געווען פארהייראט צו א נישט-אידישע פרוי. אבער ווען איך האב אנגעהויבן לערנען איבער אידישקייט און איבער מיין יחוס, האט מיין פרוי בשום אופן נישט מסכים געווען מיטצוגיין מיט מיר, וואס דאס וואלט געמיינט פאר איר דורכצוגיין א גיור. האב איך געדארפט מאכן א החלטה אין לעבן, אויב איך וויל באמת צוריקגיין צו אידישקייט.

דאס האט פאר מיר באדייט איבערצולאזן אלעס: מיין ווייב, מיין הויז, און וואס נישט.

אבער איך בין דאן געווען אזוי אנטשלאסן צו ווערן א פולקאמער איד, אז די אלע הבלי עולם הזה האבן מיר אינגאנצן נישט אינטערעסירט. איך האב זיך שוין איבערצייגט אויף מיין אייגענער הויט און ביינער אז עס איז נישטא גארנישט אויף דער וועלט וואס קען מאכן א מענטש פרייליך און צופרידן, גארנישט, אויסער איין זאך: צו זיין צוגעבונדן צום אייבערשטן און לעבן אויף דעם וועג וויאזוי דער אייבערשטער וויל איך זאל זיך אויפפירן. כי אני ידעתי.

וואס האסטו טאקע געטון אין יענעם מצב?

איך האב געלאזט וויסן מיין פרוי אז איך האב אפגעמאכט צו ווערן א פרומער איד, און דעריבער דארף איך איר איבערלאזן.

אויבנאויף האב איך דאן דערלייגט מיין טייערע הויז, וואו זי איז געבליבן וואוינען, און די גאנצע צוטיילונג מיט די לעגאלע קאסטן האבן מיר אפגעקאסט איבער א מיליאן דאלער! יא, איך האב באצאלט פאר עשיו א מיליאן דאלער! אבער דאס געלט איז סייווי נישט מיינס, עס געהערט צום אייבערשטן.

איך האב אבער פאר קיין איין רגע נישט געשפירט קיין חרטה אדער צער, ווייל איך האב געשפירט ווי איך ווער אריינגענומען אין די ארעמס פון מיין טאטע אין הימל, דער הייליגער באשעפער.

מיין גשמיות'דיגער טאטע איז א

ר' יעקב ביי אונזער שמועס

"מאמי, בין איך א איד?" זי איז געוואָרן שאקירט און ענטפערט מיר: "יא, פארוואס פרעגסטו?" "ווייל איך וויל וויסן!" שריי איך אריין אינעם טעלעפאן. "אויב איך בין א איד בין איך חייב מיתה, און אויב איך בין א גוי בין איך חייב מיתה!"

קריסטליכער גוי; דאס מיינט אז איך האב נישט קיין טאטע אויף דער וועלט, נאר דער אייבערשטער אליין איז מיין טאטע.

כנסת ישראל כלה קרואה. די אידן זענען די כלה פונעם אייבערשטן. דו ווייסט וואס די פליכט פון א ווייב איז? צו געבן כבוד פארן מאן און אים שעצן. און דו ווייסט וואס די פליכט פונעם מאן איז? אכטונג צו געבן און צושטעלן אלעס פארן ווייב.

איך האב געשפירט ווי דער אייבערשטער כביכול שיצט אויף די פרומע אידן; ער גיט אכטונג אויף זיי און שטעלט זיי צו אלע זייערע באדערפענישן. דו ווייסט ווי גוט עס שפירט זיך אריינצוגיין אין אזא סארט לעבן, אזא סארט נאנטקייט צום אייבערשטן? קיין שום הנאה אויף דער וועלט קומט נישט צו צו דער הנאה פון געהערן צום אויסדערוועלטן פאלק פונעם אייבערשטן און צו קענען טון זיינע מצוות!

קיינער קען מיך שוין גארנישט אנדערש פארקויפן, ווייל איך קום פון דארט; איך האב אלעס אויספרובירט, און איך ווייס אז עס איז גארנישט דא דארט.

אההה... ווערטער זענען איבריג. נא, ווי זענט איר געגאנגען ווייטער?

אצינד האב איך געדארפט נעמען אלע מיינע חכמות און חקירות און זיי אריינווארפן אין מיסטקאסטן, און ווי א קליין קינד אנהייבן לערנען פון דאס ניי. איך האב געוויסט איין זאך: אז איך ווייס גארנישט, אבער איך בין גרייט אלעס צו לערנען.

איך האב אנגעהויבן זוכן אן ערליכע קהילה מיט א רב וואס זאל מיך לערנען דעם וועג צו אידישקייט. איך האב אבער אנגעקלאפט אין אסאך שטיינער אינעם וועג, געוויסע רע-בנים פון די רעפארמער און נאך ערגער, אבער מיך האבן זיי נישט געקענט דרייען א קאפ, ווייל איך האב געוויסט פון וואו איך קום און איך האב געוויסט וואו איך וויל אנקומען.

ביי א געוויסע פונקט בין איך געזעסן מיט א מכלומר'שטן ראביי, און ווען איך האב אים געפרעגט איבער א געוויסע זאך וואס ער האט ליידער ארויסגעשניטן פון די תורה רח"ל, האט ער זיך אויפגערעגט אויף מיר און זיך אנגערופן מיט א שטרענגען טאן: "גיי ארויס פון דא און קום מער קיינמאל נישט צוריק!"

אויך בין איך אנגעקומען צו א רב וואס האט מיט מיר געלערנט אסאך איבער אידישקייט. ווען איך האב אים אבער געפרעגט היתכן ער לאזט מיר קומען מיט א קאר שבת, האט ער מיר געענטפערט: "פרעג נישט קיין שאלות וואס קענען דיר אינגאנצן פארטרייבן."

אזוי האב איך געוואנדערט און געזוכט ביז איך האב אנגעטראפן אמת'ע ערליכע פרומע אידן, א ליטווישע קהילה אין פענסילוועניע. דארט איז געווען א איד, א צדיק, ר' שמחה קעין הי"ו – איך רוף אים ביז היינט "מיין טאטע" – ער האט צוגעשטעלט טאקע פאר אזעלכע אידן ווי מיר הכנסת אורחים און אש"ל מלא אויף שבת, כדי איך זאל נישט דארפן דרייוון אום שבת, און זיי האבן מיר דארט איינגעלאדנט אין איינע פון די דירות.

דארט בין איך געווארן א שומר שבת און געלערנט זייער אסאך ביי דעם איד. ער האט זיך אפגעגעבן מיט מיר ממש ווי מיט אן אייגן קינד; ער האט מיר חתונה געמאכט מיט מיין טייערע אשת חיל – מיין ווייב תחי' איז א גיורת – און דער ר' שמחה איז ממש ווי אונזער פאטער.

א צייט שפעטער איז פארגעקומען אן אוונט פאר די גרויסע פירמע ווי איך האב געארבעט, און איך בין אהינגעגאנגען, אבער אינאיינעם מיט מיין ווייב תחי'. די אלע

ארבעטער זענען קענטיג געווען זייער אומבאקוועם, זעענדיג מיר אנגעטון ווי פרומע אידן.

נאך דעם אוונט האט מיר די פארוואלטונג פון מיין קאמפעני פארגעשלאגן צי איך וואלט געוואלט מופן קיין ניו דזשערסי, וויבאלד זיי דארפן איינעם ווי מיר אין יענעם לאקאל; פארשטייט זיך אז דאס וועט מיטקומען מיט א שיינעם רעיז.

איך בין דאן געווען אין פארבינדונג מיט א חשוב'ע רב אין פלעטבוש, וואס פלעגט מיט מיר שמועסן און ארויסהעלפן מיט וואס ער האט נאר געקענט. אזוי שמועסנדיג מיט אים, האב איך אים דערציילט איבער דעם פארשלאג וואס איך האב באקומען פון מיין קאמפעני, אבער איך האב אים געזאגט אז איך זוך א פרומע קאמיוניטי אין יענער געגנט. האט ער זיך אנגערופן: "עס איז דא דארט דער נייער ישוב אין לינדען, ניו דזשערסי, מיט היימישע חסידישע משפחות, און דארט וואוינט כ"ק אדמו"ר מקאסאן שליט"א. גיי אריבער צו אים און נעם א ברכה; ער וועט האבן מער צייט פאר דיר."

איך האב טאקע אזוי געטון, און ברוך השם אז היינט וואוין איך דא אין לינדען. ב"ה איך קען וואוינען צווישן פרומע אידן, און ווען איך האב א שאלה רוף איך אן דעם קאסאנער רבי'ן שליט"א וואס איז שטענדיג גרייט מיר צו ענטפערן. אויך זיין חשוב'ער זון, הרב יעקב נפתלי שליט"א, האט מיר פיל געהאלפן זיך דא אריינצוגלידערן.

דאס וואוינען צווישן פרומע אידן איז א מתנה פונעם אייבערשטן. ווען מ'קומט פון אזא פרעמד פלאץ ווי איך, זע איך די שיינקייט יעדן טאג; איר זענט אפשר נישט באוואוסטזיניג צו דעם פאקט, ווייל איר זענט שוין אזוי געבוירן, אבער מען לעבט דא מיט א באגלייבטקייט איינער צום צווייטן, מ'זוכט צו העלפן א צווייטן, און דער לעבנסשטייגער איז אזוי אויטענטיש און ריין.

איך דאווען יעדן טאג אין קאסאנ'ער בית המדרש און איך לערן שיעורים עטליכע שעה א טאג – אביסל פון אלעס. ווי אויך לערן איך זיך צו פארשטיין לשון הקודש, און איך האף שפעטער זיך אויך גוט אויסצולערנען אידיש.

שבת גלייך איך צו קומען דאווענען אין ברסלב'ער שול, וואו זיי נעמען מיר אויף זייערווארעם, און איך קום אויך צו שלש סעודות, טראץ וואס איך פארשטיי נישט אלעס ווען דער גבאי ר' יודל איינהארן נ"י רעדט אין אידיש, אבער דאס ביסל איז מער ווי גענוג, און ער פרובירט טאקע צו רעדן אין ענגליש אויך, און איבער אלעם - די לופט דארט איז אזוי באטעמ'ט און איינגענעם. עס זענען אפשר דא גרעסערע און שענערע שולן, אבער די ליבשאפט וואס הערשט אין די לופט איז עפעס וואס מ'טרעפט נישט.

די זייגער האט זיך פארשטייטערט דורכאויס אונזער שמועס, אבער פארן שליסן, ווען איך האב אייך געקלינגען אויף אייער טעלעפאן, האט מען אויפגעהויבן פון שטוב זאגנדיג אז דער טאטע איז אין בית המדרש און נעמט נישט מיט זיין טעלעפאן. ס'האט אונז אינספירירט.

פארוואס זאל איך אריינברענגען די מגושם'דיגע וועלט אין א געטליכער, הייליגער פלאץ? איך וויל נישט פארשוועכן דעם אייבערשטנ'ס הויז.

עס איז אזוי שיין צו זען ווי אין אסאך שולן זענען צוגעשטעלט קעסטלעך מיט טשארדזשערס פאר די פאונס אינדרויסן פון בית המדרש; עס ווייזט די רעספעקט וואס מ'האט פארן קעניג פון די וועלט.

■

דער שמועס האט זיך פארצויגן פאר שעות לאנג, און מיר דארפן זיך שוין געזעגענען פון ר' יעקב, כאטש ער האט נאך אזויפיל צו דערציילן...

טראץ ר' יעקב'ס פארנומענע

האב איך געדארפט מאכן א החלטה אין לעבן, אויב איך וויל באמת צוריקגיין צו אידישקייט. דאס האט פאר מיר באדייט איבערצולאזן אלעס: מיין ווייב, מיין הויז, און וואס נישט. אבער איך בין דאן געווען אזוי אנטשלאסן צו ווערן א פולקאמער איד, אז די אלע הבלי עולם הזה האבן מיר אינגאנצן נישט אינטערעסירט.

בית מדרש היכל הקודש לינדען

"שבת גלייך איך צו קומען דאווענען אין ברסלב'ער שול, וואו זיי נעמען מיר אויף זייער ווארעם, און איך קום אויך צו שלש סעודות, טראץ וואס איך פארשטיי נישט אלעס ווען דער גבאי ר' יודל איינהארן נ"י רעדט אין אידיש, אבער דאס ביסל איז מער ווי גענוג"
דער ראש ישיבה שליט"א אין בית מדרש היכל הקודש לינדען

סדר היום האט ער פארן בלעטל אוועקגעגעבן צייט אונז אריינצונעמען אין זיין פארכאפנדע געשיכטע, פון וואס מען קען זיך אזויפיל לערנען פון יעדן חלק.

מיר וואונטשן ר' יעקב א זיס ליכטיג אידיש לעבן, דער אייבערשטער זאל אים באגליקן מיט זיין ווייב תחי' אינאיינעם מיט בני חיי ומזוני און אלע גוטע השפעות, און א פרייליכן יום טוב!

עפילאג

כל המוסיף גורע. דאס איז זייער גילטיג נאך אזא שמועס.

אבער פארן מסיים זיין וויל איך ברבים דאנקען דעם אייבערשטן אויף דעם וואס ער האט מיר געגעבן די זכי' צו הערן דעם קול פונעם ראש ישיבה שליט"א. כאטש מיר זענען יא געבוירן און אויפגעוואקסן צווישן ערליכע און פרומע אידן ב"ה, מאכן אונז די דאזיגע דרשות באוואוסטזיניג זיך צו פרייען מיט אונזער פשוט'ע אידישקייט, אנדעם וואס מיר זאלן דארפן האבן א דראמאטישע בעגראונד כדי זיך צו קענען פרייען מיט דעם אז מיר זענען קינדער פונעם אייבערשטן און פרובירן צו טון וואס ער פארלאנגט פון אונז.

ווען מיר ליינען אזא געשיכטע, דערמאנט עס אונז און עס מאנט פון אונז דאס וואס דער הייליגער רבי לערנט אונז (ליקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן ע"ח):

וְהַכְּלָל, כִּי אָסוּר לְיָאֵשׁ עַצְמוֹ. כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ פָּשׁוּט וְאֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד כְּלָל, אוֹ שֶׁהוּא בְּמָקוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִלְמֹד וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, אַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם בְּעֵת פְּשִׁיטוּתוֹ צָרִיךְ לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּיִרְאַת ה' וּבַעֲבוֹדָה פְּשׁוּטָה לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי גַּם אָז הוּא מְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי אִישׁ פָּשׁוּט הַגָּדוֹל, הַיְנוּ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא לִפְעָמִים אִישׁ פָּשׁוּט, שֶׁהוּא מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם כַּנַּ"ל.

און דער כלל איז, אז מ'טאר זיך קיינמאל נישט מייאש זיין, אפילו אויב מ'איז א פשוטע'ר און פראסטער מענטש וואס קען בכלל נישט לערנען וכדומה, דארף מען זיך פונדעסטוועגן מחזק זיין מיט פשטות יהדות, יעדער לויט זיין בחינה.

וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא, חַס וְשָׁלוֹם, בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲפִלּוּ אִם מֻנָּח בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף־עַל־פִּי־כֵן אַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ, וִיקַיֵּם: מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי (יונה ב' ג'), וְיַחֲזִיק עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶׁיּוּכַל, כִּי גַּם הוּא יָכוֹל לַחֲזֹר וְלָשׁוּב וּלְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַנַּ"ל.

און אפילו ווער עס געפינט זיך, חס ושלום, אין גאר א נידריגע מדריגה, רחמנא ליצלן, אפילו אויב מ'ליגט אינעם טיפן שאול תחתיות ר"ל, זאל מען זיך דאך נישט מייאש זיין! נאר פון דעם טיפן אפגרונט זאל מען שרייען צום אייבערשטן, און מ'זאל זיך שטארקן מיט וואס מ'קען נאר, ווייל אפילו אזא איינער קען נאך תשובה טון און צוריקקומען, און באקומען א פרישע לעבנס-קראפט פון די הייליגע תורה דורכ'ן צדיק.

וְהָעִקָּר – לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. (וְאָמַר אָז בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: קַיין יֵאוּשׁ אִיז גָאר נִיט פַאר הַאנְדִין), וּמָשַׁךְ מְאֹד אֵלּוּ הַתֵּבוֹת "קַיין יֵאוּשׁ וְכוּ'" וַאֲמָרָם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבַעֲמְקוּת נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, כְּדֵי לְהוֹרוֹת וּלְרַמֵּז לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְדוֹרוֹת, שֶׁלֹּא יִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, וְאֵיךְ שֶׁהוּא, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, מֵאַחַר שֶׁמְּחַזֵּק עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶׁהוּא, עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לָשׁוּב וְלַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

און דער עיקר איז זיך צו שטארקן מיט וואס אימער עס איז נאר מעגליך, ווייל קיין יאוש איז גארנישט פארהאנען! אפילו וואס אימער עס זאל נאר אריבערגיין אויפן מענטש, און וויאזוי עס זאל נאר זיין – אפילו אויב מען איז געפאלן צו פלעצער וואו מען איז געפאלן, רחמנא לצלן – אויב מען שטארקט זיך מיט דעם ביסל וואס מען איז יא, האט מען נאך אלץ א האפענונג צוריקצוקומען און זיך אומקערן צום אייבערשטן! ■

די באהאלטענע סוד

מיט וויניגער פון הונדערט פופציג יאר צוריק האט די וועלט אויסגעזען גאר אנדערש ווי היינט. מיר קענען היינט די וועלט לויט די לענדער און די וועג וויאזוי זי איז צוטיילט, אבער דאן האט די וועלט גאר אנדערש אויסגעזען; אנשטאט די פילע זעלבסטשטענדיגע לענדער, זענען געווען עטליכע גרויסע מאנארכיעס וואס האבן געהערשט אויף כמעט די גאנצע וועלט.

פון די גאר באקאנטע איז די ענגלישע מאנארכיע, וואס האט געהערשט אויף כמעט האלב פונעם כדור העולם, ווי אויך די צארישע רוסישע מאנארכיע וואס האט געהערשט אויף פילע באלטישע און אייראפעישע לענדער.

אויך אין אזיע איז געווען א גרויסע מאנארכיע וואס האט אנגעהאלטן ביז די צווייטע וועלט קריג, דאס איז געווען די יאפאנעזישע קעניגרייך אונטער זייער עמפעראָר.

צווישן די לענדער אויף וועלכע יאפאן האט געוועלטיגט איז דאן געווען דאס לאנד קאריע. ווען די יאפאנעזישע הערשאפט איז געפאלן נאכן וועלט קריג - נאך דעם וואס אמעריקע האט איר באמבארדירט מיט די צוויי נוקלעארע באמבעס - איז די מאנארכיע אויפגעלעזט געווארן.

ווען די קריג איז געקומען צו א סוף, האבן זיך אמעריקע און רוסלאנד געפונען אלס די באזיגער קעגן די דייטשע רשעים און די יאפאנעזער. רוסלאנד און אמעריקע האבן טאקע געקעמפט אין די מלחמה האנט ביי האנט קעגן די צענטראלע כוחות פון די פארשאלטענע נאציס ימ"ש, אבער רוסלאנד און אמעריקע זענען בכלל נישט געווען אויף איין בלאט.

אמעריקע איז געווען די פאן-טרעגער פון קאפיטאליזם און פרייהייט, בשעת רוסלאנד איז געווען די פאן-טרעגער פון קאמוניזם און רעגירונג-הערשאפט. דא טרעפן זיךביידע נאכן קריג ביים פארהאנדלונגס טיש: וואס טוט מען מיט די געפאלענע לענדער?

מ'האט צוטיילט די לענדער: די לענדער אויף די מזרח זייט נעבן רוסלאנד זענען געגאנגען אונטער די רוסישע רעגירונג מיט זייער וועג פון קאמוניזם, און די מערב לענדער זענען געגאנגען אונטער די אמעריקאנער אינפלוענס און געווארן פולקאם פריי, אזוי ווי דער אמעריקאנער וועג.

דער שניט פונעם טיילונג איז געווען פונקט אינמיטן דייטשלאנד, וואו מ'האט געבויט א ריזיגע וואנט וואס האט אפגעטיילט די מזרח רוסיש-אקופירטע דייטשלאנד פון די מערב אמעריקאנער-אקופירטע דייטשלאנד.

נאך א טיילונג איז פארגעקומען אין אזיע, דאס איז געווען אינעם לאנד קאריע. אזוי ווי די יאפאנישע הערשאפט איז געפאלן נאכן קריג, האבן זיך רוסלאנד און אמעריקע צוטיילט מיט דעם גרויסן אזיאטישן לאנד קאריע: די צפון זייט איז געגאנגען פאר רוסלאנד, וואס האט דארט איינגעפירט די פארשאלטענע קאמוניסטישע באוועגונג וואס גייט דארט אן ביזן היינטיגן טאג; און די אמעריקאנער האבן באקומען די דרום זייט, וואו זיי האבן אויפגעשטעלט א פולקאם דעמאקראטיש לאנד מיט'ן אמעריקאנער סיסטעם פון קאפיטאליזם וואס לויפט נאך ביז היינט.

אזוי ווי דרום קאריע איז באפרייט געווארן פון די יאפאנעזער וואס האבן זיי געפערלעך צודריקט, און האבן צום ערשטן מאל נאך א גאר לאנגע תקופה זיך געטראפן אטעמען פרייע זעלבסטשטענדיגע לופט, זענען זיי אריין אין א גייעג אויסצוניצן זייערע פרייהייט פריווילעגיעס און ווערן וואס מער פארגעשריטן.

אין דרום קאריע זענען פאראן פילע יוניווערסיטעטן וואו עס שטודירן סטודענטן אלע מיני חכמות וואס זענען

דאס און יענץ
מיט א טיפערע
ארייינבליק

ישראל דוד העסקעל

פאראן.

פון דרום קאריע זענען ארויסגעוואקסן קאמפאניס וואס זענען געווארן גלאבאלע ריזן, ווי סעמסאנג און יונדיי. דרום קאריע איז היינט א גאר פארגעשריטענע לאנד מיט א מעכטיגע עקאנאמיע און איז גאר פארגעשריטן טעכנאלאגיש.

איינס פון די זאכן וואס שטודירטע גוים און פראפעסארן אין די פרייע לענדער גלייכן צו פארשן איז קולטור.

ויהי היום, אין די תש"ל יארן, האט א גרופע פראפעסארן אנטדעקט די היימישע פרומע אידישע קולטור, און זיי האבן זיך נישט געקענט געוונג אפוואונדערן פון דעם וואס זיי זעען.

די אידן זענען א גאר אייגנארטיג פאלק וואס מישט זיך נישט אויס מיט די פעלקער אויף גארנישט. זיי לעבן טאקע אינעם סאמע שמאלץ-טאפ פון די פארגעשריטענע וועלט, זיי וואוינען טאקע אין ניו יארק סיטי, אבער זיי לעבן פאר זיך באשיידן; מ'האט חתונה יונג און דער עיקר ציל איז אויפצושטעלן גרויסע משפחות.

זיי עסן אנדערע סארט עסן, זיי גייען געקליידט מיט אן אנדערע סארט קליידונג, זיי וואוינען שוין אין ניו יארק פאר עטליכע דורות און דאך האבן זיי אן אייגענע שפראך וואס זיי רעדן צווישן זיך. זיי האבן אייגענע אפגעזונדערטע שולעס וואו זיי שיקן די קינדער לערנען, און זיי לערנען גאר אנדערע לימודים פון דעם וואס די אלגעמיינע גאס לערנט.

די פראפעסארן זענען ממש פארגאפט געווארן פון דעם אינטערעסאנטן קולטור, און וואס האט זיי נאך דאס מערסטע באוואונדערט איז דאס, אז די אינטערעסאנטע מענטשן מיט זייער אינטערעסאנטן וועג פון לעבן זענען גאר מצליח!

מצליח זיין אין ביזנעס? די אידן האבן עס! זיי זענען גרויסע ביזנעסלייט און לעבן אויף א ברייטן סטאנדארט. ווי אויך האבן זיי הצלחה אין זייערע שמחת החיים און האבן המשכת הדורות; די קינדער ציען ווייטער אויפן וועג פון זייערע עלטערן, אן גארנישט צו טוישן אדער רירן פון זייער מסורה, וואס דאס מיינט אז זיי זענען פרייליכע מענטשן.

די דרום קאריע פראפעסארן האבן מחליט געווען אז זיי מוזן דערגיין דעם סוד פון די אידישע קולטור: וויאזוי קען דאס זיין?! זיי דארפן נישט די גאנצע גויאישע גאס; זיי געפינען זיך אינעם שמאלץ-טאפ פונעם אמעריקאנעם קולטור און דאך זענען זיי אזוי אפגעזונדערט, און דערצו זענען זיי פרייליכע מענטשן און גאר מוצלחים. וואס איז זייער סוד?

אז מ'זוכט, טרעפט מען...

נאכן פארשן, שטודירן און נאכזוכן, זענען זיי דערגאנגען דעם סוד - די אידן האבן די הייליגע תורה! די תורה איז דאס וואס טראגט דורך די אידן דעם לאנגן און שווערן גלות, זייענדיג פארוואגלט דורך פארשידענע לענדער דורכאויס צענדליגער קאפיטלען אין די היסטאריע. די וועלט האלט זיך אין איין טוישן און קולטורן טוישן זיך כסדר, אבער דער גלות-איד רירט זיך נישט קיין איין טראפ דורכאויס דעם לאנגן גלות פון איבער צוויי טויזנט יאר, און דער סוד צו דעם איז די תורה פון די אידן.

יעצט מוזן זיי שוין געוואוירוווערן וואס עס שטייט דארט אין די תורה; אפשר קענען זיי ברענגען דאס גליקליכע און פרייליכע תורה-לעבן פאר די דרום קאריאישע מענטשן, אז זיי זאלן עס אויך האבן.

נאכן זיך גוט דערגרונטעווען, זענען זיי דערגאנגען אז די תורה איז א קוואל וואס האט נישט קיין סוף. ס'איז דא תורה שבכתב און תורה שבעל פה, און דערין זענען פאראן פשט, רמז, דרוש, און סוד

- די פיר וועגן פון פרד"ס וויאזוי מען קען לערנען. ס'דא תורת הנגלה און תורת הנסתר, און זיי האבן געזען אז זיי ווייסן נישט וואו אנצוהייבן. זענען זיי געגאנגען פארשן וואס די אידישע תלמידים לערנען אין די ישיבות, און זיי זענען געוואר געווארן אז דאס איז א ספר וואס הייסט תלמוד - די הייליגע גמרא.

זיי האבן זיך איינגעהאנדלט א גמרא און געדינגען א דאלמעטשער וואס זאל דאס פאר זיי איבערטייטשן, און זיי זענען ממש געבליבן געפלעפט פון די חכמה וואס ליגט אין דעם אידישן ספר. אזש זיי האבן מחליט געווען אז דאס איז טאקע וואס האלט די אידן אין גלות, וויבאלד זיי האבן אזא קלוגע ספר מיט אזוי פיל חכמה. דעריבער האבן זיי באשלאסן איבערצודרוקן דעם תלמוד אין זייער שפראך און עס אריינשטעלן אין דעם ארטיגן קאריקולעם, כדי זייערע קינדער זאלן אויך אויסוואקסן קלוגע מענטשן און גוטע ביזנעסלייט, און בעיקר זיין פרייליכע מענטשן וואס גייען אין די וועגן פון זייערע עלטערן און זאלן זיך נישט שטויסן קעגן זיי.

וואס זיי האבן אבער פארזען איז, אז כאטש די הייליגע גמרא איז טאקע פול מיט אלע חכמות וואס זענען נאר פארהאן, איז אבער נישט דאס אונזער סוד - אז מיר לערנען בלויז גרויסע חכמות...

אונזער סוד איז, אז מיר זענען געשטאנען ביים בארג סיני און געשריגן "נעשה ונשמע" - קודם וועלן מיר טון און נאכדעם וועלן מיר הערן. די תורה איז פאר אונז נישט קיין אקאדעמישע שטודיע; די תורה איז אונזער וועג פון לעבן.

דער ראש ישיבה פארציילט די מעשה וואס ווערט געברענגט אין ספר "רחמי האב" איבער א איד וואס איז געווען א פשוט'ער שוסטער. זיין גאנץ לעבן האט ער געזאגט בלעטער גמרא אן פארשטיין קיין איין ווארט, דאך האט זיין פנים געשיינט ווי די גרויסע צדיקים. דאס איז ווייל די תורה איז נישט קיין אקאדעמישער לימוד וואס מען לערנט כדי צו ווערן א שטודירטער חכם, נאר די תורה איז אונזער וועג פון לעבן.

מיר האבן נישט קיין אייגענעם וועג פון טראכטן; מיר טראכטן מיט די תורה דורך פרעגן "דעת תורה", און מיר פירן זיך אויף על פי תורה. דער אייבערשטער האט נאר אונז אידן אויסגעקליבן פאר די מתנה פון די הייליגע תורה.

ווען איך זאג א בלאט גמרא, ווערט מיין יצר הרע פארברענט. אבער ווען דער גוי אין קאריע לערנט א בלאט גמרא, בלייבט ער דער זעלבער טמא'נער גוי ווי פריער, מיט די זעלבע תאוות רעות.

ווען איך זאג די ווערטער פון די תורה, ווער איך פרייליך. ווען דער גוי טמא אין דרום קאריע שטודירט די חכמה פונעם תלמוד, בלייבט ער פונקט אזוי אין א מרה שחורה ווי פארדעם.

די סגולה פון די תורה און דאס תורה-לעבן איז א מתנה נאר פאר אונז, דער עם הנבחר, וואס נעמען אויף זיך דעם עול תורה אלס א וועג פון לעבן!

היכל הקודש איז אן אויסערגעוויינלעך געשמאקע און באטעמטע ווינקל. דא געפינט זיך א ראש ישיבה וואס זארגט פארן וואוילזיין פון יעדן איינעם, און ער גיט איבער הערליכע קאריזמאטישע שיעורים. דאס פלאץ דא איז לופטיג, מ'לאזט די מענטשן אטעמען, און אין חדר זענען פארהאן די בעסטע מלמדים וואס שלאגן נישט די קינדער; ס'איז באמת האניגדיג און צוקערדיג.

אבער אויב דו ווילסט קענען הנאה האבן פון די אלע שיינע זאכן, און דו ווילסט אז דיינע קינדער זאלן אויך דא פארבלייבן און לעבן דעם "היכל הקודש לעבן", דאן איז נישט גענוג בלויז צו "זיין דא" און הנאה האבן פון די געשמאקע זאכן, נאר מ'דארף עס אננעמען אלס א וועג אין לעבן.

די זאך פון התבודדות איז נישט עפעס וואס "מאכט סענס" און דעריבער טו איך עס... נאר דאס איז מיין לעבן אליין.

די דרך הלימוד איז נישט בלויז א זאך וואס איך הער און עס בלייבט דארט, נאר איך קנאק פרקים משניות און דפים גמרא למעשה.

די שיעורים זענען נישט עפעס וואס איך הער און איך זאג בלויז "פששש, דער ראש ישיבה רעדט דאך אזוי צום זאך" און דערנאך גיי איך ווייטער אן מיט מיין לעבן פונקט ווי פריער... נאר די שיעורים זענען מיין וועג צו לעבן, מיין לופט צו אטעמען, און מיין גאנצע סיסטעם וויאזוי צו טראכטן.

די זאך פון היכל הקודש איז נישט קיין אקאדעמישע זאך וואס מ'האלט דערפון אבער מ'לעבט נישט דערמיט, נאר דאס איז מיין וועג פון לעבן: נאכצוגיין דעם וועג פון צדיקים און פאלגן וואס די צדיקים זאגן!

אשרינו שזכינו להתקרב לרבינו!

געשעענישן

אינערהאלב קהילת היכל הקודש ברסלב

דער דיין שליט"א ביים לערנען אין זיין דירה אין מירון - ב' בהר בחקותי

קרעדיט: יוסי פרערויא

חדר פירן פון הילד אפרים פישל ני"ו בן מו"ה ישראל קרויס הי"ו אין תלמוד תורה אין וויליאמסבורג - ד' בהר בחקותי

קרעדיט: יענקי פיש

דער דיין שליט"א אויף א באזוך אין די בית הדפוס אין בני ברק - ד' בהר בחקותי

קרעדיט: יוסי פרערויא

אנגעקומען נייע מאשינען ביים בית הדפוס אין בני ברק - ד׳ בהר בחקותי

קרעדיט: איציק מענדלאוויטש

מו"ה יעקב משה אינדארסקי הי"ו ביים לערנען מיט זיינע חברותות - ד׳ בהר בחקותי

דער דיין שליט"א ביים ציון פון מוהרא"ש זי"ע אין יבנאל - ד׳ בהר בחקותי

קרעדיט: יוסי פרערויא

דער דיין שליט"א ביים לערנען אין שטוב פון מו"ה יואל לעווי הי"ו אין בני ברק - ד׳ בהר בחקותי

קרעדיט: יוסי פרערויא

דער דיין שליט"א ביים אנקומען צום עירפארט אויפן וועג אהיים פון ארץ ישראל - ד׳ בהר בחקותי

קרעדיט: יוסי פרערויא

ליל שישי שיעור אין שטעטל - ה' בהר בחקותי

קרעדיט: שמעון פאטריגאל

האלאקע פון הילד שמעון ני"ו בן מו"ה שלמה מינצבערג הי"ו ביי הרה"צ רבי יצחק לעזער שליט"א אין יבנאל - ב' בהר בחקותי

קרעדיט: שלמה מינצבערג

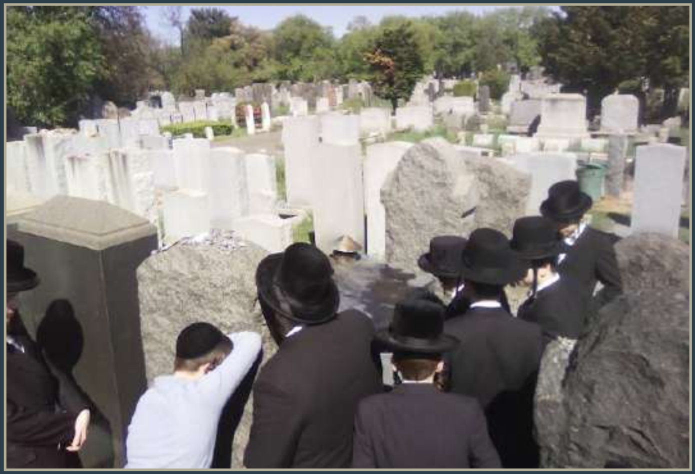

די בחורים פון ישיבת היכל הקודש וויליאמסבורג ביים ציון פון די רב הכולל זי"ע און די יאמפאלע רב זי"ע - ה' בהר בחקותי

חדר פירן פון הילד שמעון ני"ו בן מו"ה שלמה מינצבערג הי"ו אין תלמוד תורה בית שמש - ב' בהר בחקותי

קרעדיט: שלמה מינצבערג

די מיטעלסטע כיתה פון תלמוד תורה בית שמש אויף א שפאציר - ב׳ במדבר

קרעדיט: שלמה מינצבערג

א בליק אריין אין ישיבת היכל הקודש ירושלים עיה״ק - ד׳ במדבר

קרעדיט: יוסי פרערויא

אנגעהויבן גראבן פאר די נייע בנין אין אומאן - ד׳ במדבר

קרעדיט: יצחק יונה זאבעל

די טייערע בחורים ביים העלפן אריין שלעפן די שבועות הופה אין שטעטל - ה׳ במדבר

קרעדיט: ישראל פוקס

הבה"ח משה ברילל נ"ו ביים אינסטאלירן צוויי נייע סינקס אין תלמוד תורה היכל הקודש בית שמש צוליב די וואוקס פון תלמידים קע"ה - ה׳ במדבר

קרעדיט: שלמה מינצבערג

מנחה און יום כיפור קטן אין ישיבה - ה׳ במדבר

קרעדיט: יוסף מאיר אריה

אין א שמועס מיט די בחורים נאכן שיעור - ד׳ במדבר

קרעדיט: יוסף מאיר אריה

ALPHAITIS.COM

א העכסט דראמאטישע שפיל מיט א גוטע ענדע.

לעבנסגעשיכטע

פרטים וועלן נאכפאלגן